

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БРЕЗНИК 2021-2027 г.

Март 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение в програмния документ 5
Методически рамки и указания за съставяне на плана за интегрирано развитие на община Брезник 7
Част I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, потребностите и потенциала за развитие на Община Брезник 9
1.Обща характеристика на Община Брезник.....9
1.1. Физикогеографска характеристика на Община Брезник 9
1.2. Демографска характеристика на община Брезник 21
1.2.1. Население 21
1.2.2. Раждаемост и смъртност 24
1.2.3. Гъстота на населението 25
2. Анализ и оценка на социално-икономическото състояние на община Брезник 25
2.1. Обща характеристика на социално-икономическото състояние на община Брезник 25
2.2. Инвестиционна активност и атрактивност 31
2.3. Анализ на развитието по сектори 31
2.3.1. Сектор „Индустрия“ 31
2.3.2. Отрасъл „Селско стопанство“ 32
2.3.3. Сектор „Услуги“ 39
2.3.4. Жилищно строителство и жилищен фонд 62
3. Стратегиа за развитие на туризма 63
3.1. Обща характеристика на туристическата среда 63
3.2. Туристическа специализация на община Брезник 65
3.3. Приоритетни дейности на програмата за развитие на туризма в община Брезник за период 2019 – 2021 г. 67
3.4. Финансово осигуряване на програмата за развитие на туризма в община Брезник през 2019 г. 68
3.4.1. Приходна част на програмата за развитие на туризма в община Брезник за период 2019 – 2021 г.....68
3.4.2. Разходна част на програмата за развитие на туризма в община Брезник за период 2019 – 2021 г. 69
ЧАСТ II. Цели и приоритети за развитие на община Брезник за периода 2021-2027 г. 71
1. Визия и стратегическа цел за развитие на Община за периода 2021 - 2027 г. 71
2. Цели на програмата на програмата за интегрирано развитие на община Брезник – 2021-2027 г. 71
3. Основни принципи и стратегически задачи за развитието на Община резник за периода 2021-2027 г. 71
4. Приоритети на община Брезник – 2021-2027 г. 72
Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност 79
1. Анкетно проучване свързано със специфичните характеристики на община Брезник 79
2. Обобщение на анкетното проучване и SWOT анализ на община Брезник 87
Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите

за сътрудничество с други общини - приоритетни зони за въздействие …….....91
1. Състояние и потенциал за развитие на техническата инфраструктура на община Брезник 91
1.1. Пътна мрежа на Община Брезник и оценка на потребността от инвестиции …….....91
2. Техническа инфраструктура за водоснабдяване и канализация в община Брезник 92
3. Зони за въздействие, пространствена структура и селищна мрежа в Община Брезник. 96
3.1. Определяне зоните за въздействие в плана за интегрирано развитие на община Брезник 98
3.1.1.Зона за въздействие 1. „ Зона за социално-жилищно развитие“ 98
3.1.2.Зона за въздействие 2. „ Зона за икономическо развитие“ 99
3.1.3.Зона за въздействие 3. „Зона за публични функции с висока обществена значимост “ 99
3.2. Прогнози за урбанистичното развитие на община Брезник 100
3.3. Баланс на територията в селищната мрежа на Община Брезник 100
Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развити.....102
Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия 105
1. Мониторинг на състоянието на атмосферния въздух и мерки за превенция 105
1.1. Качество на атмосферния въздух 106
1.2. Микроклиматичниусловия 107
2. Хидрография на община Брезник 108
2.1. Повърхностни води 108
2.2. Инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия 108
2.3. Климатични и метеорологични условия 111
2.4. Защитени територии 111
2.5. Свлачища. Мерки за устройство и защита 114
2.6. Риск от предвидими природни бедствия 120
2.6.1. Риск от земетресения 120
2.6.2. План за защита от наводнения 121
2.6.3. Анализ и оценка на риска от възникване на пожари 122
2.6.4. Анализ на необходимостта от зони зо превантивна устройствена защита …….....125
3. Екологосъобразна жизнена среда в Община Брезник 126
3.1. План за чиста околна среда в община Брезник .…….....127
3.2. Мерки за осигуряване на жителите на община Брезник с необходимото количество и качество вода за питейни, битови и стопански нужди …….....129
Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО 129
Част VIII. Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗРР. 137

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АПИ	Агенция пътна инфраструктура
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ГРАО	Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда
ДГ	Детска градина
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МЗ	Междинно звено
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МОН	Министерство на образованието и науката
МСП	Малки и средни предприятия
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НЕЛК	Национална експертна лекарска комисия
НП	Неприложимо
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НЧ	Народно читалище
ОИЦ	Областен информационен център
ОП	Оперативна програма
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОП „РЧР“	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020
ОУ	Основно училище
ПИЦ	Превантивно-информационен център по наркотичните вещества
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПТГ	Професионална техническа гимназия
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РБ	Регионална библиотека
РИМ	Регионален исторически музей
РУО	Регионално управление на образованието
СК	Спортен клуб
СКФ	Структурни и Кохезионни фондове
СУ	Средно училище
ТЕЛК	Териториална експертна лекарска комисия

ТСБ	Териториално статистическо бюро
СНЦ	Сдружение с нестопанска цел
УНИЦЕФ	Детски фонд на обединените нации (United Nations Children's Fund, UNICEF)
УО	Управляващ орган

Въведение в програмния документ

Плана за интегрирано развитие на Община Брезник /ПИРО/ за периода 2021 - 2027 год. е стратегически планов документ. Той е разработен по реда на Закона за регионалното развитие и Методически указания на МРРБ от м. март 2020 год. Чрез ex post анализ и оценка на всички по-рано разработени и приети от общината планови документи, съвместно с прогнози за урбанистичното и икономическото развитие са определени Зони за въздействие и Програма за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Брезник.

В документа е включена и качествено нова, като съдържание и осъществимост общинска Програма за развитие на туризма, в която е отчетено както богатото културно-историческо наследство на община Брезник, така и възможността за създаване на регионален туристически продукт с община Перник, община Трън, Община Сливница, община Божурище Община Радомир и Община Ковачевци.

С оглед на стратегическата локация на общината на картите за пространствено планиране в Югозападна България и връзката при п.в. Сливница с АМ „Европа“ е предложено обособяване на нова туристическа услуга за къмпингуващи туристи в района на с. Красава, Слаковци и Бегуновци.

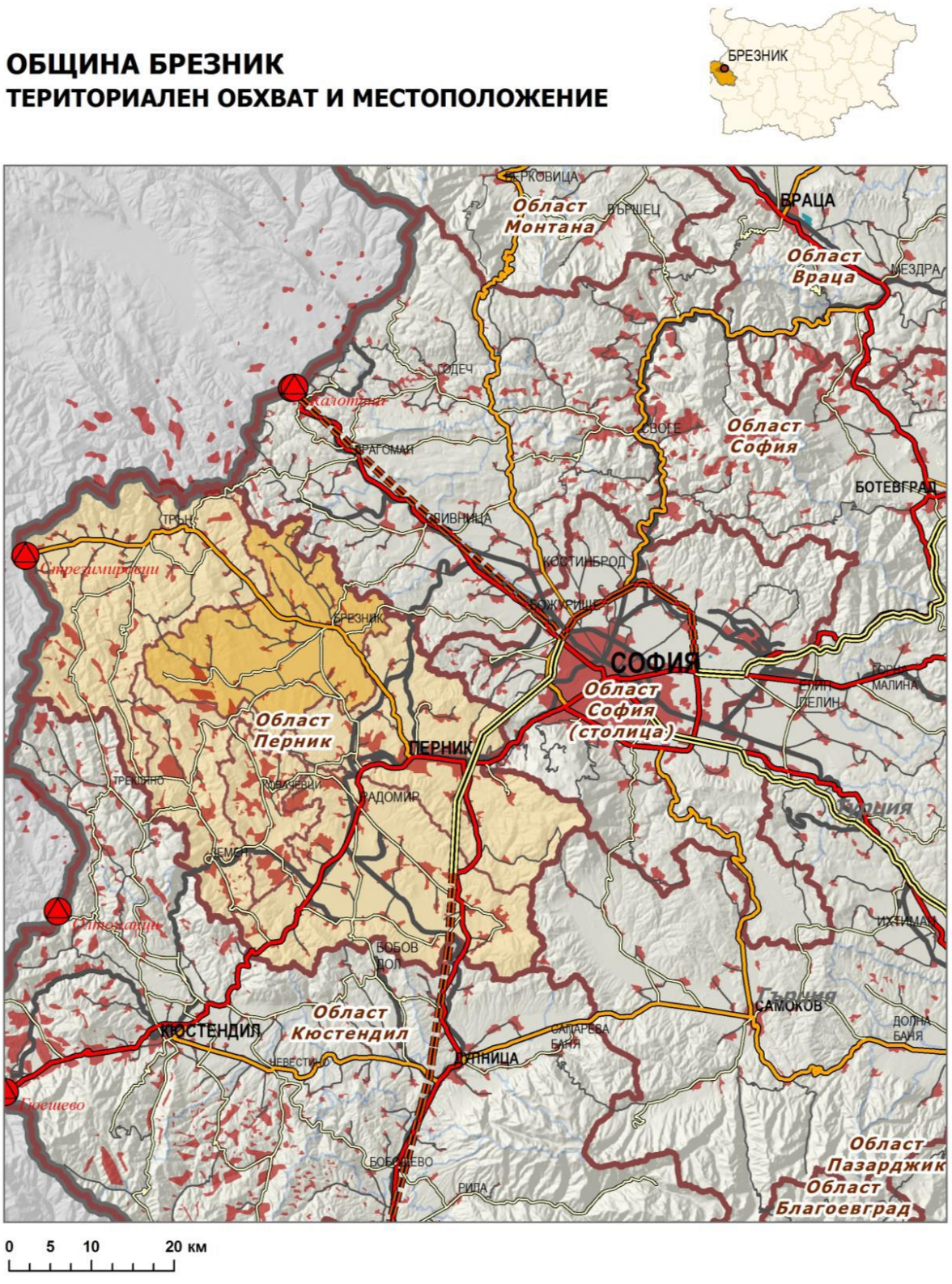

Фиг. 1 Община Брезник в територията на област Перник и прилежащи територии

Методически рамки и указания за съставяне на плана за интегрирано развитие на община Брезник

На основание чл. 17, т. 9 от Закона за регионално развитие (ЗРР), изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 март 2020 г. Министърът на регионалното развитие и благоустройството утвърждава през м. Март 2020 год. „МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНОВЕ ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА (ПИРО) ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.“. Целта на указанията е да се определи унифицирана процедури за възлагане, изработване, оценка, одобряване и прилагане на плановете за интегрирано развитие на община. С оглед на Пътната карта за нов подход в политиката за регионално развитие, в документа са взети под внимание новите подходи в прилагането на регионалната политика в страната, в т.ч. и приетите предложения за промяна в системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие.

Плановете за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. е принципно нов планов документ, който съвместява в елементите на общинските планове за развитие (ОПР) интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които действаха за периода 2014-2020 г. Въведени са изисквания:

- ПИРО да се разработва в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 г. и да допринасят в максимална степен към цел на политиката 5 „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.
- ПИРО да определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките й с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината, като се разработва за срок от 7 години (съгл. чл.13, ал.1 от ЗРР).
- ПИРО да осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия (съгл. чл. 13, ал.2 ЗРР).
- ПИРО като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за развитие, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие на територията.

В областта на целите и обхвата на ПИРО е определено, че като част от

системата от стратегически документи документа следва да интегрира регионалното и пространственото развитие и да служи за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и населените места, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на ЕС. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие. ПИРО се изработва за цялата територия на общината, като могат да се определят зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини. Разработеният документ за община БРЕЗНИК следва указанията на МРРБ Документът се разработва съгласно следната структура:

Част I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Брезник;

Част II. Цели и приоритети за развитие на общината за периода 2021-2027;

Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;

Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини - приоритетни зони за въздействие

Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие;

Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;

Част VIII. Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗРР.

При разработването на ПИРО е спазен принципа за приемственост и съгласуваност с вече разработени и утвърдени стратегически планови документи, както следва:

- Общински план за развитие на Община Брезник по ЗРР (2013-2020 г.)
- Интегриран план за обновяване на населените места в община

Брезник (разработен в периода 2014-2015 г.)

- Общинската програма за опазване на околната среда в Община Брезник, приета с решение №77 /26.02.2016 г. на Общински съвет - Брезник.
- ОУП на община Брезник
- Програма за управление на Община Брезник (2019-2023 г.), разработена в съответствие с изискванията на чл. 44, ал. 5 от Закона за местното самоуправление и местната администрация.
- Хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД.
- Националната екологична мрежа НАТУРА 2000.
- Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) 2013-2025.
- План за управление на риска от наводнения в Западнобеломорски район за басейново управление 2016-2021г.
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие.

Решения на ОбС, данни от НСИ, Агенция по вписванията, Областна служба по земеделие, ОПУ, ТСБ, ТЗ ГРАО, и др.

Част I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, потребностите и потенциала за развитие на община Брезник.

1. Обща характеристика на Община Брезник

1.1. Физикогеографска характеристика на Община Брезник

Географско положение

Община Брезник е разположена в западната част на страната. Заема северозападни части от област Перник. На североизток има общи граници с общини Божурище и Сливница, а на север - с община Драгоман (всички от Софийска област). На запад граничи с община Трън, на югозапад - с община Земен, на юг - с община Ковачевци, а на югоизток - с община Перник (всички от област Перник).

Релеф

Според съвременното физикогеографско райониране на България североизточната част на Община Брезник спада към II Балканска зона, а югозападната - към III Тунджанско-Краищенска зона. В морфоложко и морфоструктурно отношение Община Брезник също така се отнася към две области - Средногорие, като западна част на Балканската зона, и Краище - западна част от Краищенско-Тунджанската зона. По своя разнообразен релеф Община Брезник представлява мозайка от високо издигнати планински вериги и междупланински котловини и е част от Краищенско-Ихтиманската подобласт, която има преходен планинско-котловинен характер. Този релеф се е формирал и развивал в резултат на гънкови и разседни движения през неогена и кватернера. В края на миоцена рязко оживяват многобройни разседи, които съпътстват старите дълбочинни разломи по тези места. Средната надморска височина на североизточната част на Община Брезник е около 850 м, а на югозападната - около 1000 м.

Характерни за морфологията на Община Брезник са издължените планински вериги като Любашката и Вискяр-Завалската, междупланинските котловини като Брезнишката и Станьовско-Кошаревската. Те заедно с изолираните ниски плоско разстлани хълмове и остри високи върхове, силната раздробеност на морфографските единици, противоположните положителни и отрицателни форми, обуславят една сравнително висока сеизмичност на тези места.

Община Брезник представлява и забележителен вододел между Черно и Егейско море. Вододелната линия минава през Люлин, Радуйската седловина, Вискярските височини, Завалска китка и Букова глава, през върховете Любаш, Копрен, Росен и Големи връх над с. Душинци. Отводняването на местата става чрез реките Конска и Светля - притоци на р. Струма и няколко малки притока на р. Искър (Ракитската, Делянската и Радуйската река) в североизточната част на Община Брезник, северно от линията Вискярска могила - Мечи камък - Чеканска бука.

В Община Брезник се разполагат следните морфоструктурни единици:

- Вискярско-Пределска редица от върхове с посока северозапад-югоизток, с надморска височина средно около 1000 м. От с. Расник в северозападна посока до с. Брусник се издигат върховете: Вискярска могила, Шилева чука, Чегаревец, Цървеня, Св. Илия, Божа глава над с. Горни Романци, Типча, при с. Красава и билото Предела, северозападно от Красава. Успоредно на тази редица са върховете Кръстато дърво, източно от с. Радуй, Кръста, Големата могила западно от Радуй, Зимници, Радош, Криви колник, Мечи камък над с. Ракита, Плашивец над с. Красава и Буката над с. Расник.
- Гребен-Завалска редица от върхове и ридове разделя Брезнишката котловина на две части: Община Брезник поле по долината на р. Конска и Красавско-Мещичка низина. Проследени от югоизток към северозапад, върховете

са: Клисурица между селата Велковци и Сопица, Глог, Добра могила, Община Брезник бърдо с връх Св. Никола, Гребен, Цръчна, Китка, западно от с. Завала.

- Красавско-Мещичка низина, оформена по разседи между Вискяр-Пределската и Гребен-Завалската планинска редица от върхове;
- Община Брезник поле, оформено при пропадане на блокове по надлъжни разломи и с надморска височина от 700 до 800 м.
- Черногорско-Любашка верига от върхове, част от Верилско-Руйската планинска редица, която огражда от североизток Краището. Черна гора е силно разчленене масив с най-висок връх Тумба (около 1130 м), ограничен от северозапад от Ноевската река. Любашката редица се разполата между селата Бегуновци и Лялинци и е прорязана от малки напречни проломи, наречени клюзи, между които са се оформили върховете: Бегуновска могила, Садовичка могила, Ребърска могила и Любаш, придобил конусовиден облик от денудацията.
- Ридът Дебелец, разположен паралелно на Любашката редица с върховете Св. Петър и Големи куси рид.
- Ридът Меловете, разположен успоредно на Дебелец, с дължина около 6 км, изграден от бели варовици.
- Кошаревско-Станьовско-Секирненската котловина представлява гребен, в средата на който се издига ридът Балчар и връх Поп. Те разделят котловината на Кошаревско-Станьовско и Секирненска низина, образувани при пропадане на блокове по разседи.
- От северозапад и запад Кошаревско-Станьовската котловина се огражда от дъговидно разположени най-високи (над 1100 м) в Община Брезник върхове: Копрен, Редованица, Шилковец, Росен, Големи връх (около 1480 м) - най-високият връх в Община Брезник, Павлов рид и Главичка могила. По- голямата част от тези върхове са изградени от напукани и окарстени варовици, които задържат дъждовната могила и подхранват р. Светля, която е резерв за снабдяването на Община Брезник с питейна вода.

В Община Брезник във физикогеографско отношение се разграничават два района - североизточен, с относително по-ниски планински вериги и по-добре оформени низини, и югозападен, с високопланински характер на морфоструктурните форми.

- **Водни ресурси**

Географското разположение на община Брезник и климатичните особености на региона обуславят наличието на собствени водни ресурси, подхранвани и от валежи.

Община Брезник попада в категорията на териториите със средна обезпеченост с водни ресурси (оценката е направена въз основа на класификация на Института за световни ресурси).

Водните ресурси на общината включват повърхностно течащи води (реки),

водоеми с естествен и изкуствен характер (язовири), подземни води.

- ***Повърхностни води***

Територията на община Брезник попада в пределите на Западнобеломорския район на басейново управление на водите /Басейнова Дирекция-Западнобеломорски район/.

Съгласно хидроложкото райониране на България, територията е част от областта с континентално климатично влияние на оттока, което обуславя неговия максимум през месеците май и юни и минимум - през август и септември.

Основната хидроложка единица тук се явява река Конска, събираща водите си от планините Вискяр, Люлин, Любаш и Черна гора. Водосборът й представлява горски територии, земеделски земи и в по-малка степен урбанизирани територии.

Код на водното тяло /р. Конска/: BG4ST900R020, тип: TR26, предпланински с доминиращ субстрат чакъл и пясък.

Въздействие върху естествения отток на р. Конска оказва изграждането на яз. „Бегуновци", яз. „Красава", яз. „Брезнишки извор", яз. „Слаковци" и микроязовири : яз. „Красава" и яз. „Завала". яз. „Конска", яз. „Кошарево"

Средногодишно разпределение на оттока на р. Конска - 0, 452 куб.м./сек.

Язовир „Красава" - основен водоизточник за питейно-битово водоснабдяване на община Брезник. Завирен обем- 2 970 000 куб.м., площ на езерото - 352 дка, предназначение- промишлено и битово водоснабдяване.

Язовир „Бегуновци" - изграден на р. Изворщица, общ обем 1 550 куб.м., предназначение - напояване и спортен риболов.

Язовир „Брезнишки извор" - общ обем 187 000 куб.м. , предназначение - рекреация , предоставен от община Брезник на концесия.

Язовир „Слаковци"-предназначение- спортен риболов и рекреация.

Съгласно действащото в страната законодателство, водите в зависимост от тяхното използване се разделят на четири категории:

- I категория - води, които се използват за питейни нужди, в хранителната промишленост, плувни басейни и други.
- II категория - води, които се използват за водопой на добитъка, рибовъдство, воден спорт и други.
- III категория - води, които се използват в промишлеността, за напояване и други.
- IV категория - води, за които не се предявяват определени изисквания и тяхното използване е възможно само след оценка на качеството индивидуално за всеки отделен случай.

Съгласно тази категоризация реките в община Брезник могат да бъдат причислени към I и II категория. Към I категория спадат горните течения на реките - от изворите им до навлизането им в първите населени места. Преминаването на реките през селищните образувания понижава тяхната категория и в средните си и

долни течения те спадат към II категория. Главната причина за това е замърсяването на реките в населените места с битови отпадни води.

Язовирите в общината отговарят на изискванията за II категория водни ресурси. Изключение прави язовир „Красава" /I-ва категория/, ползван за питейно-битово водоснабдяване.

Основните източници на замърсяване на водните ресурси в общината са населените места и по-точно битово-фекалните води. Поради липсата на големи производствени предприятия, които да функционират върху разглежданата територия, към момента не се наблюдават замърсявания с производствен характер.

Замърсяването на водните ресурси с битово-фекални води е пряк резултат от липсата на цялостно изградена канализационна мрежа в населените места в общината. Канализационна мрежа е частично изградена има само в гр. Брезник. Изградените отвеждащи колектори на градската канализационна мрежа - Брезник заустват отпадните води на територията в регулацията на града в р. Турска и р. Бабешка, притоци на р. Конска. Няма изградена градска пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ). До този момент е направено само предпроектно проучване за изграждането на подобно съоръжение, като общината разчита на финансиране по линия на европейските структурни фондове за реализацията.

Съгласно Заповед № РД-272/03.05.2001г. на Министъра на околната среда и водите за категоризация на повърхностните води във водните обекти или части от тях, р. Конска се определя като повърхностен воден обект от II-ра категория.

- ***Подземни води***

Подземните води в района са пресни по съдържание на разтворени соли с преобладаващи йони: хидрокарбонат, калций, магнезий.

Подземните води са минерализирани, неутрални, много твърди, сулфатно хидрокарбонатни, калциево-магнезиеви с повишено съдржание на тежки метали-алуминий, желязо, манган.

Минерални води

На кота 830 м. в местността „Лесков дол” в западната част на възвишението „Бърдото” на територията на община Брезник се намира водоизточник „Галерията” на минерална вода „Желязната вода”. Водоизточника е публична общинска собственост.

Минералната вода е каптирана във възстановената част /60-70м./ на древна галерия и е изведена към тръбопровод към чешма. Устието на галерията е на 360м. западно от вр. „Света троица” .Водите от извора са студени- 10-13.7 0С, кисели- рн 2.7-3.8., сулфатни.

Минерален извор в Ловния парк - каптиран в левия бряг на дере, водещо началото си от седловината между вр. „Св. Троица” и вр. „Св. Никола”. С тръбопровод водите се извеждат към чешма до оградата на храм „Св. Петка”. Водите са студени- 2.5-13.50С, слабо минерализирани, неутрални-рн-6.8-7.1 ,

сулфатно-хидрокарбонатни, калциево-магнезиеви, ниски съдържания на тежки метали- желязо, манган, алуминий.

Почви. Флора и фауна

- **Почви**

Разнообразието на релефа, климата, надморската височина и скалите, които изграждат Община Брезник, обуславят голямото разнообразие и на почвите. В Брезнишкото поле са застъпени предимно ливадни почви и чернозем-смолници, които се образуват при изветрянето на вулканичните скали - андезити и техните туфи, и върху наносен материал и плиоценски наслаги. По планинските склонове са застъпени сиви почви от същия произход. Изобщо почвите във вулканските терени са с тъмен до черен цвят и са сравнително богати на калий, бедни на азот и фосфор.

В югозападния район по-голямо разпространение имат планинските кафяви горски почви. Те се формират върху палеозойските глинесто-пясъчникови скали, богати на желязо, и в карбонатните терени на Любашката верига и около Големи връх, Балчар и други варовити терени. Характерни за Черна гора, Кошаревско, Бегуновско, Садовичко и други места са червените почви, образувани върху червените пясъчници на перма и триаса.

- **Флора**

В Община Брезник растителната покривка се отличава с голямо разнобразие. Умерено континенталният климат и различната надморска височина, разнобразният воден режим и други фактори опредлят няколко растителни типа. В равнинните и хълмисти места преобладава тревната растителност. В предпланинските възвишения и височините до 1000-1200 м са застъпени широколистни листопадни съобщества от дъб, ясен, глог, дрян, шипка, калина, леска, повет, габър и др. Край реките се развиват добре върбата и тополата. Буковият пояс се среща само по най-високите места.

От културните видове са разпространени: ябълката, сливата, крушата, орехът, вишната, по-рядко черешата, дюлята, ягодата, мушмулата, малината, френското грозде, черницата. От зърнените култури - пшеницата, ръжта, царевицата, овесът, ечемикът, лимецът. Добре виреят още ленът, конопът, картофите, фасулът, слънчогледът, лещата, фият, еспарзетата, люцерната, грахът.

- **Фауна**

Фауната, в т.ч. гръбначната, която е най-добре разпространеният тип фауна, и чийто природозащитен статус в България е най-добре регламентиран, в рйона на община Брезник е от видовете, характерни за най-ниските части на страната.

От гръбначната фауна , най- многобройни са птиците, клас AVES.

Характерни и типични за гръбначната фауна видове:

- Земноводни - зелена крастава жаба, голяма водна жаба /2 вида/;
- Влечуги - зелен гущер, стенен гущер, ливаден гущер, голям стрелец /4 вида/
- Птици - обикновен мишелов, северен мишелов, гургулица, гугутка, горски бекас, обикновена кукувица, горска улулица, обикновен пчелояд, галям ястреб, малък ястреб, скален орел, ливаден блатар, тръстиков блатар, сокол орко, малък сокол, червеношипа ветрушка, яребица, пъдпъдък, ливаден дърдавец, гривяк, червеногърба сврачка, домашно врабче, сива врана, сврака, чинка, червенушка, щъркел и др. / 89 вида/;
- Бозайници - източноевропейски таралеж, обикновена къртица, заек, полска полевка, полска мишка, домашна мишка, горска мишка, белозъбо сляпо куче, куче, чакал, лисица, дива котка, домашна котка, язовец, бялка, невестулка, черен пор, сърна, дива свиня /20 вида/.

Полезни изкопаеми

- **Минерални находища**

По произход и разпространение на минералите Община Брезник се разделя на две рудни зони: Краищидна и Средногорска. В Краищидната зона минералите са привързани към палеозойските, мезозойските и неозойските скални комплекси. В палеозойските скали се срещат главно железорудни метали: хематит, лимонит, магнетит и пирит като прослойки и гнезда в аргилитите на силура и девона около Кошарево, Станьовци и Банище. По-голямо разпространение имат минералите в мезозойските скали. Лимонит и хематит има в триаските и юрските варовици около Горна и Долна Секирна. Срещат се като гнезда и жили или т.нар. "железни шапки", образувани при окисляване на сулфидните минерали халкопирит, пирит и арсенопирит. Медни рудни минерали - малахит и азурит, има в долнотриаските пясъчници при с. Душинци. Барит се разкрива в жила /10-15 см/ в долнотриаските пясъчници в Черна гора, южно от с. Непразненци. Арагонит запълва кухини в триаските и юрските варовици около Долна Секирна.

В Средногорската рудна зона минералите са привързани главно с андезитовите ерупции. В андезитовите терени се срещат минералите: малахит, азурит, хризокола, образувани при изветряването на сулфидните минерали халкопирит, борнит и халкоцит. Образувани са в пукнатини като жили или разпръснати отделни зърна (импрегнации) в андезитите. Около с. Ярославци и Завала и в местн. Брезнишко бърдо медните минерали се разполагат в пропилитизираните андезити и туфи. Северно от селата Расник и Гоз в андезитови туфобрекчи се срещат зърна от самородна мед. Хематит и лимонит има източно от връх Петров кръст. Около моста при Брезнишките кошари в андезитовите

туфобрекчи се срещат кристали от гипс. В андезитите на много места се срещат минерали от групата на зеолитите под формата на жили до 10 см дебелина и няколко десетки метра дължина. Запълват и малки заоблени кухини с големина на лешник, орех или ябълка, наречени миндали. Освен зеолити в тях участват и минералите хлорит, епидот, калцит, кварц или халцедон и опал. Образувани са под действието на горещи разтвори и газове, отделени при вулканичната дейност. Същите разтвори и газове са причинили избеляването и поръждавяването на андезитите в пропилитизираните зони в Община Брезник, при Видрица, Ярославци, Завала и на много други места, но в по-ограничени размери. Над брезовата гора е намерен минералът алунит, който съдържа алуминий. В южния склон на Бърдото над минералния извор е намерена и оловната руда галенит. При изветряването на андезитите и туфите се отделят зърна от минерала магнетит, който придава черен цвят на пясъка в ровините и вадичките по време на валежи. Около височината Добра могила, северно от Слаковци, са намерени кремъчни конкреции (сферични лещовидни тела с диаметър до 5-10 см), изградени от концентрично разположени разноцветни слоеве на минерала халцедон, които при полиране изпъкват много добре и представляват декоративни камъни - ахати. В околностите е намерен манганoвият минерал пиролузит, който придружава хематит и лимонит.

- **Нерудни полезни изкопаеми**

Ценна суровина представляват битумулилитите в околностите на Красава и Горни Романци. Плиоценските глини в Брезнищко се използуват за груби керамични изделия (тухли и керемиди). В околностите на Станьовци и Банище са проучени около 700 хил. тона запаси от висококачествени огнеупорни глини. Неограничени практически са запасите от чисти варовици за добив на вар и строителен камък - блокове и чакъл. Големи са запасите и от червените пясъчници в околностите на с. Ноевци в Черна гора, Бегуновци и Садовик. От тях се изработват плочки и блокове за облицовка и строителни съоръжения, огради, подпорни стени, основи на сгради. Като строителен материал в Община Брезник се използуват горнокредните /сенонски/ пясъчници около Конска, Извор, Брезник, Завала, разкрити в Гребен и Цръчна. Като строителен материал се използват и трахиандезитите в околностите на селата Расник, Вискяр, Бабица, Гоз и Ракита, както и диоритът в участъка Радуй - Логатор, който по якост и други технически качества стои близо до витошките сиенити. За изработване на сувенири и детайли за декоративно оформяне на сгради подходящ материал представляват арагонитът от Долна Секирна, кремъците/ясписи и ахати/ от Радуй, Ракита и Слаковци. За облицовка могат да се добиват плочки и от зелените андезитови и от зелените андезитови туфи от околностите на Радуй, Вискяр и Бабица.

Ландшафт. Зелена система

Ландшафт

Характеристиките на ландшафтите с техните физически, културни и естетико- емоционални измерения участват в характеристиката на ресурсния потенциал на територията, доколкото допринасят за качеството на жизнената среда и за инвестиционната привлекателност. Взаимодействието в течение на времето на територията на общината между природогеографските условия и дадености - климат, релеф, вода, почви, растителност в тяхното естествено развитие и човешката дейност е формирало части от територията със специфичен ландшафтен облик, с различни по големина пространствени измерения. Човешката намеса е изменила облика на природната среда в слаба степен на територията. По предварителна преценка комбинацията от естествени и създадени условия на територията на общината позволява идентифицирането на следните видове и разновидности ландшафти:

- **Селищни ландшафти.** Селищната мрежа е добре развита, обусловена от вековни традиции. Населените места основно са разположени на равнинен терен или затворени долини. Те са с парцелна структура, с голям по площ стопански двор, повечето с изграден център в редки случаи с характерен архитектурно- градоустройствен образ. Въпреки общо взето еднообразния селищен ландшафт на селата, той е благоприятно повлиян от дворищното озеленяване.
- **Селскостопански ландшафти.** Селскостопанските земи са една от основните части от територията на общината. Като ландшафт са носители на специфика, която ги отличава от всички останали селскостопански територии в страната. Макар и в не голям мащаб поземлените участъци, с наситените си цветове през всички сезони формират неповторим пейзаж, за което в много голяма степен допринасят горските полезащитни пояси. В процеса на възстановяване на поземлената собственост и свързаното с него „прекрояване" на поземлената структура, характерният пейзаж на селскостопанските земи прояви изключително висока устойчивост.
- **Горски ландшафти.** Със своите разновидности горските ландшафти са тясно свързани с предназначението на горите, които са иглолистни в по-голямата си част. Разнообразието им по хабитуси, колорити и възрастови различия е добра предпоставка за формиране на ландшафт, но се нуждаят от сериозно поддържане и дообогатяване. Дърводобивните гори са с относително най-голям дял от горските територии на общинската територия, но изискват по-сериозни грижи за възстановяването им.
- **Транспортен ландшафт.** В общината транспортните ландшафти, които са свързани в мрежа и „прорязват" останалите ландшафти, се формират от републиканските, общинските и останалите местни пътища. Те имат две измерения - „вписване" в ландшафтите, през които преминават, и собствени технически,

функционални характеристики. По отношение на първото измерение трябва да се отбележи, че транспортната инфраструктура е проведена съобразно природните дадености и нарушаването на ландшафтната цялост на територията е незначително. По отношение на второто картината е различна в различните части на територията и различните пътища. От гледна точка на техническо състояние и поддръжка като правило те се влошават с намаляването на класа на пътищата. Благоприятен фактор е широко приложеното крайпътно озеленяване. По отношение на крайпътното „обзавеждане" обаче има още много да се желае.

Територията на общината предлага завидно ландшафтно разнообразие, като много от представените видове и разновидности се отличават с подчертана индивидуалност. Преобладаващата част от ландшафтите притежават добра устойчивост. Антропогенната намеса не е довела до неблагоприятни последствия върху тях. Нарушените ландшафти са ограничено представени при варовиковите кариери.

ОУП на общината ще изисква устройствените решения да бъдат насочени към формирането на устойчив и хармоничен ландшафт с изява на специфичните елементи:

- да прилага последователно ландшафтноустройствен подход, насочен към опазването и възстановяването на общите ландшафтни характеристики на територията;
- да проучи внимателно възможните варианти за провеждане на бъдещите транспортни и инфраструктурни мрежи и съоръжения и включване в плана на онези от тях, който в най-малка степен нарушават околната среда и ландшафтните й характеристики;
- при реализирането на мерките за рекултивация на нарушените терени.

Зелена система

В този раздел като елементи на зелената система на общината се разглеждат следните, създадени или облагородени от човека, зелени площи в селищата и извън селищни територии:

- обществени паркове и градини;
- специализирани паркове и градини;
- санитарно-защитно озеленяване;
- транспортно озеленяване;
- озеленяване за ограничено ползване.

Горските територии, чиито средообразуващ ефект е от изключително значение за екологичната обстановка, са разгледани в друг раздел.

Обществени паркове и градини съществуват във всички населени места, но

точни данни за площите няма, поради липса на застроителни планове. Високата задоволеност се дължи от една страна на сериозното нарастване на обществените озеленени площи в селата през периода 1965-1994 г, когато са се оформяли центровете на населените места, а от друга на намаляването на числеността на селското население. Специализирани паркове и градини няма, като се изключат гробищните паркове, които ги има във всички населени места. От гледна точка на екологичната инфраструктура представителите на общинската територия на санитарно-защитното озеленяване с най-голямо значение са залесените дерета иовразиветрозащитните пояси. Транспортно озеленяване има по протежение на част от извън селищните участъци на пътищата. Озелененитеплощи за ограничено обществено ползване са слабо представени в общината. Озеленяването на спортни обекти и спортни съоръжения е инцидентно и хаотично.

Община Брезник притежава значително и разнородно биоразнообразие - ценна флора и фауна, атрактивни природни феномени. Защитените територии и защитените зони по Натура 2000 покриват голяма част от територията. Селищата притежават като цяло добро обществено озеленяване, но то се отличава с незадоволително ниво на поддържане. Защитените територии са регламентирани по съответния ред, режими на ползване и защита, а защитените зони са само утвърдени, точните граници на местообитанията още не са установени и липсват регламентирани режими за ползване и опазване. Това обстоятелство поражда определени трудности пред устройството на общинската територия.

Климат, горски фонд

Климатът на общината е умерено континентален с изразени температурни инверсии в Брезнишката котловина. Средната температура на най-студения месец януари в Брезник е -1,7 °C. Най-ниската температура на въздуха, измерена тук е минус 34,50С. Лятото е с температурни характеристики на умерено-континенталния климат. То е сравнително топло - със средномесечни юлски температури в порядъка на 19,6,020,20С. Преобладаващите ветрове са от север и северозапад.

Слънчево греене. Община Брезник попада в зона В на слънчевото греене в България. За тази зона са характерни следните стойности:

- 1210 kWh/m2 – при хоризонтална повърхност;
- 1355 kWh/m2 – при оптимален наклон.

Посочените стойности варират в незначителна степан от изложението и характера на релефа. Практиката по използване на енергийния потенциал на слънчевото греене показва, че тези стойности са подходящи за изграждане на соларни паркове и за монтаж на соларни панели за бита.

Размерът на горските територии е 108 900 дка и съставлява 28,6% от територията на общината. Горската растителност е представена от смесен тип гори,

като най-типични дървесни видове са бял бор, черен бор и бук.

Най-типичните представители на фаунистичното разнообразие са: дива свиня, сърна, пъдпъдъци, създаващи условия за развитие на ловния туризъм.

Очаквани промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне и увеличаване честотата на екстремните метеорологични явления като засушаване, градушки, проливни валежи и гръмотевични бури. Предвижданията са за по-бързо повишаване на минималната температура в сравнение с максималната, което ще намали дебелината на снежната покривка през зимата, ще се увеличи недостига на вода в почвата. Всичко това ще доведе до промяна на ареалите на много видове и намаляване на биоразнообразието.

Валежи.

Средногодишната сума на валежите е в порядъка на 600 до 800 мм. С нарастване на надморската височина (в планинската част на общината) се увеличават и количествата на валежите. Те достигат до около 1000 мм годишно. Максимумът на валежите е установен през м. юни, а минимумът – през февруари. Продължителността на трайната снежна покривка е между 23 и 26 дни. Делът на снеговалежите от общото количество на валежите е между 20% (в котловините) и 35% (в планинските части) на общината. Характерът на релефа, водоносността на почвената основа и различията в надморската височина дават отражение върху влагообилността, осигурявана от валежите, която се различава в отделните части на общината. В североизточните котловинно-равнинни части на общината се наблюдават по-малки по количество валежи. В тази част на общината валежите не осигуряват необходимите в водни количества, поради което тук са изградени и няколко микроязовири в общината.

Води

Територията на община Брезник принадлежи към двата основни водосборни басейна на България – Беломорския и Дунавския. През северната част на общината преминава участък от главния вододел на България. В пределите на общината той започва от връх Остра чука (1364 m) в Ерулска планина, продължава на изток през Големи връх (1480,5 m), завива на север, а южно от село Ерул (община Трън) – на югоизток. От връх Росен (1361 m) продължава на североизток през връх Редованица (1287 m) и достига до връх Корпин (1308 m). От там продължава на изток и югоизток, като южно от село Кривонос се изкачва на билото на планината Любаш и се спуска по източният ѝ склон до шосето Брезник – Трън, в близост до разклона за село Ребро. От там продължава на север по билото на Завалска планина до връх Китка (1181 m) северозападно от село Завала. След това завива на изток, а североизточно от село Завала – на югоизток и следи билото на планината Вискяр до района на село Бабица, където напуска пределите на

община Брезник.

Към Беломорския водосборен басейн принадлежат реките Конска и Светля, които са десни притоци на река Струма. Река Конска протича през община Брезник с цялото си горно и средно течение, основно през Брезнишката котловина, а река Светля – с най-горното си течение между планините Ерулска и Любаш.

Към дунавския водосборен басейн принадлежи най-горното течение на река Ябланица (десен приток на Ерма) и най-горните течения на няколко малки реки принадлежащи във водосборните басейни на реките Ерма и Габерска, които се вливат отляво в река Нишава на сръбска територия.

Основен водоснабдителен източник за питейно водоснабдяване е язовир „Красава“ с обем 3 млн.м^3. От язовира са водоснабдени – град Брезник и селата Ноевци, Бегуновци, Велковци, Режанци и Бабица. На територията на община Брезник са изградени 6 микроязовира – Брезнишки, Красавски, Завалски, Бегуновски, Слаковски и Конска.

Язовири, общинска публична собственост на територията на община Брезник

№ по ред	Наименование на язовира	Землище	Площ /дка/
1.	„Красавски“	с. Гърло	308422
2.	„Брезнишки извор“	с. Брезнишки извор	74657
4.	„ Бегуновски“	с. Бегуновци	358800
5.	„Слаковски“	с. Слаковци	115867
6.	„Конска“	с. Конска	37230
7	Красава 1	с.Красава	27280

Таблица 1

Изводи:

- Добро географско положение и благоприятни природни дадености.
- Подходящ релеф, почви, климат и наличие на води, благоприятстващи развитието на земеделието.
- Наличие на природни дадености, благоприятстващи развитието на туризма в община Брезник.

1.2. Демографска характеристика на община Брезник

1.2.1. Население

В състава на Брезнишка община са включени 34 села, 25 махали и един град. Граничи с общините Перник, Трън, Земен, Ковачевци, Сливница, Драгоман, Божурище. Град Брезник отстои на 50 км от гр. София и на 18 км от областния

център – гр. Перник.

По данни на служба ГРАО, населението на община Брезник към 15.12.2020 г.

- Жителите с постоянен адрес към 15.12.2020 г. са 5809 души
- Жители с настоящ адрес са 6427 души

Информацията в системата се актуализира периодично, което позволява да се ползват и месечни данни за текущата година. Паралелно с националните преброявания на населението и на демографската статистика това са едни от най-достоверните данни за числеността на населението в селищата, общините, областите и другите административни единици (общински райони).

Средната гъстота на населението в общината е 18,6 жители на кв.км., при средна гъстота за страната 69 жители на кв. км. Съотношението градско-селско население е 55% - 45 % с подчертана тенденция да намалява в селата, като в някой от тях то е до степен обезлюдяване.

№	Населено място	Брой жители (по настоящ адрес)
1	с. Арзан	6
2	с. Бабица	30
3	с. Банище	52
4	с. Бегуновци	126
5	с. Билинци	6
6	**гр. Брезник**	**3971**
7	с. Брезнишки извор	37
8	с. Брусник	6
9	с. Велковци	172
10	с. Видрица	36
11	с. Гигинци	113
12	с. Гоз	7
13	с. Горна Секирна	15
14	с. Горни Романци	22
15	с. Гърло	65
16	с. Долна Секирна	142
17	с. Долни Романци	14
18	с. Душинци	11
19	с. Завала	12
20	с. Конска	110
21	с. Кошарево	203
22	с. Красава	16
23	с. Кривонос	6
24	с. Муртинци	22
25	с. Непразненци	55
26	с. Ноевци	502
27	с. Озърновци	9
28	с. Ребро	80

29	с. Режанци	77
30	с. Ръжавец	9
31	с. Садовик	92
32	с. Слаковци	240
33	с. Сопица	89
34	с. Станьовци	52
35	с. Ярославци	22
Общ брой жители за общината към 15. 12.2020 г.		**6427**

Таблица 2: Брой жители в община Брезник към 15.12.2020 г.

Населението по постоянен и настоящ адрес на Община Брезник за периода 2014-2020 година

Година	Постоянен адрес Общо	Настоящ адрес Общо
2014 г.	6380	6911
2015 г.	6266	6852
2016 г.	6163	6777
2017 г.	6061	6648
2018 г.	5974	6537
2019 г.	5885	6421
2020 г.	5809	6427

Таблица 3 Източник: Служба ГРАО

Диаграма 1 Промени в броя на населението на община Брезник през периода 2014 – 2020г. Източник: Служба ГРАО

1.2.2. Раждаемост и смъртност

Раждаемост за община Брезник през 2018, 2019 и 2020 г.

	218	2019	2020
Деца на територията на общината	44	22	40

Смъртност за община Брезник през 2018, 2019 и 2020 г.

	2018	2019	2020
Човека починали за гр. Брезник	45	63	57
Актове за смърт включително със старческите домове	108	108	127
Човека починали на територията на селата в община Брезник	40	44	43

Таблица 4

Диаграма 2 Раждаемост и смъртност в община Брезник Източник: Служба ГРАО

Изводи:

- При средногодишен отрицателен абсолютен прираст на населението в община Брезник, е налице изразена тенденция за депопулация.
- Относително постоянните стойности на лицата в нетрудоспособна възраст увеличава диспропорцията между хората в трудоспособна и над трудоспособна възраст.

- Изразена тенденция за обезлюдяване на селата, възпрепятстващо ефективното използване на природните дадености на територията на общината.
- Установените демографски проблеми оказват негативно въздействие върху качеството и показателите на местната икономика.

Очертаващата се тенденция на увеличаване на отрицателния прираст поради влошена демографска структура и засилващите се икономически проблеми, които са свързани с намаляване на броя на населението. Като цяло демографското развитие на общината очертава няколко важни тенденции – висок темп на намаляване на населението; ниска раждаемост и висока обща смъртност, определящи висок отрицателен естествен прираст; намаляване на потенциала на трудоспособното население, обезлюдяване на села и значителна територия. В основата на описаните демографски тенденции стоят социално-икономическите фактори , които се проявяват на областно и национално равнище.

1.2.3. Гъстота на населението

Населението на община Брезник е концентрирано в общинския център, което ограничава ефективното използване на територията и съществуващите природни ресурси в общината.

2. Анализ и оценка на социално-икономическото състояние на община Брезник

2.1. Обща характеристика на социално-икономическото състояние на община Брезник

Анализът на стопанската дейност е извършен на базата на информация от НСИ, от регистъра на статистическите единици и други данни, използвани за устройствени проучвания. Икономическата криза се отрази неблагоприятно на развитието на общинската икономика на фона на „свиващата" се икономика на страната. Данните от таблица 15 показват редукция в икономическите резултати за периода 2008-2010 г. и процес на известно възстановяване след 2010 г. Кризисните явления в индустрията са силно изявени.

Анализът на наличната информация показва, че стопанската криза е факторът, който оказва негативно влияние върху икономическите инициативи, респективно води до закриване на дейности.

През анализирания период селското стопанство успява да увеличи своя обем.

Секторът на услугите показва по-висок растеж през 2012 г., но като цяло отбелязва по-малки промени като участие в структурата на произведената продукция от общинската икономика.

- **Предприятия в област Перник и община Брезник по групи ,**

според броя на заетите в тях лица и по години

Област/ Община	Групи предприятия, според заетите в тях лица	Години					
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Перник	**Общо**	**5 056**	**5 154**	**5 311**	**5 302**	**5 412**	**5 500**
	Микро до 9 заети	4 713	4 807	4 958	4 954	5 049	5 146
	Малки от 10 до 49	279	282	289	283	298	290
	Средни от 50 до 249	54	55	55	54	53	53
	Големи над 250	10	10	9	11	12	11
Брезник	**Общо**	**224**	**238**	**245**	**241**	**258**	**250**
	Микро до 9 заети	206	221	229	226	241	232
	Малки от 10 до 49	17	15	14	14	16	17
	Средни от 50 до 249	1	2	2	1	1	1
	Големи над 250						

Таблица 5 Предприятия в област Перник и община Брезник по групи , според броя на заетите в тях лица и по години

За характеризиране на икономиката са анализирани показатели на ниво община за вида на регистрираните предприятия в нефинансовия сектор в зависимост от броя на заетия персонал. В общината през 2019 г. са регистрирани общо 250 броя предприятия, като през 2014 са били 224 броя. Обликът на общинската икономика дават микро и малките предприятия. Като цяло броят на предприятията в община Брезник се е увеличил с 36 за периода 2014-2019 г. По отношение на абсолютния брой на регистрираните предприятия през наблюдавания период се очертава тенденция на нарастване главно на предприятията в сферата на услугите и аграрния сектор.

- **Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в област Перник и община Брезник за 2019 г.**

Област/Община	Икономически дейности (А21)	Предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица[2]	Наети лица[2]	ДМА
		Брой	Хиляди левове						Брой		
Област перник	**Общо:**	**5 500**	**2 004 335**	**3 013 757**	**2 844 023**	**2 883 977**	**177 746**	**61 017**	**25 901**	**21 633**	**1 099 060**
Брезник	**Общо:**	**250**	**70 583**	**96 684**	**71 803**	**82 534**	**13 615**	**1 010**	**891**	**701**	**35 837**
Брезник	селско, горско и	59	13 254	27 099	20 879	24 503	2 672	255	208	172	16 766

	рибно стопанство										
Брезник	добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брезник	преработваща промишленост	19	9 272	10 474	9 886	10 269	379	208	202	185	3 512
Брезник	производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Брезник	доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Брезник	строителство	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4 256
Брезник	търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	76	2 606	12 273	12 055	11 897	409	62	192	130	2 381
Брезник	транспорт, складиране и пощи	9	1 410	1 445	1 436	1 398	63	..	15	..	445
Брезник	хотелиерство и ресторантьорство	31	781	1 190	1 190	1 205	53	71	81	56	398
Брезник	създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъо	3	..	..	..	..	..	0	..	..	..

	бщения										
Брезник	операции с недвижими имоти	..	..	..	..	..	..	0	..	..	..
Брезник	професионални дейности и научни изследвания	12	392	399	399	198	189	..	12	6	..
Брезник	административни и спомагателни дейности	..	..	32	..	..	..	..	..	0	..
Брезник	образование	..	..	..	..	..	..	..	..	0	..
Брезник	хуманно здравеопазване и социална работа	7	826	904	826	814	96	..	18	14	..
Брезник	култура, спорт и развлечения	6	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Брезник	други дейности	9	92	105	105	80	27	..	10	..	..

Таблица 6

В община Брезник, в икономическо отношение съсредоточие на активности е основно град Брезник. Промишленият сектор е представен предимно от преработваща промишленост, важен дял в местната икономика заема и отрасълът на услугите. Това е продиктувано както от концентрацията на население в града, така и от неговото значение като икономически и обслужващ център.

Наличието на предприемаческа инициатива безспорно способства за инвестициите и развитието на общината. Като количествен показател е използван статистическият измерител за броят на нефинасовите предприятия на 1000 души от населението. Предприемаческата активност в община Брезник (35 регистрирани предприятия на 1000 жители през 2014 г.) е под средните показатели за областта и страната (съответно 40 и 52 предприятия на 1000 жители). Тенденцията за общината е към повишаване на предприемаческата активност. По отношение на общия брой заети вследствие на икономическата криза тенденцията е към намаление за периода 2009-2011 г. и постепенно неголямо нарастване за периода 2012-2014 г.

През анализирания период най-голям е броят на фирмите, които са ангажирани с търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети (72 бр.). На второ

място е селското, горското и рибното стопанство (59 бр.), следвано от фирмите ангажирани с хотелиерство и ресторантьорство (31 бр.) и от предприятията в преработващата, добивната промишленост и друга промишленост, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива. Добре са представени още: професионалните дейности и научните изследвания, административните и спомагателни дейности. Не е малък и броят на предприятията в хуманното здравеопазване, социалната работа, културата, спорта и развлеченията.

Заетост и безработица

Безработицата в община Брезник за 2020 г.е 8,35%. *Таблица 7*

Регистрирани безработни лица	**Общо**
2017 г.	**264**
2018 г.	**237**
2019 г.	**227**
2020 г.	**242**

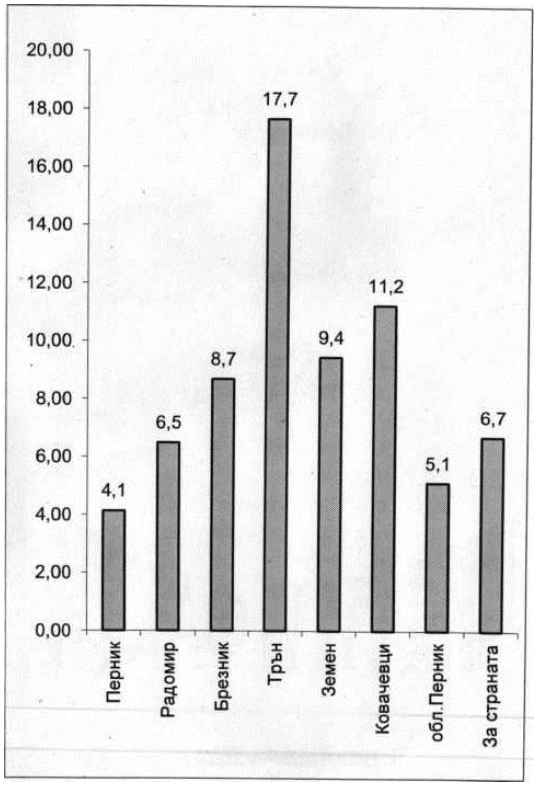

Брой и равнище на безработица

общини	Към 30.11.2020 г.	Към 31.12.2020г.	
		брой	р-ице на безработица
Перник	1797	1925	4,14
	526	585	6,49
Брезник	**214**	**236**	**8,69**
Трън	245	247	17,66
Земен	63	79	9,45
Ковачевци	33	39	11,24
Обл.Перник	2878	3111	5,11

Професионална структура на безработните лица

общини	работници	специалисти	без специалност
Перник	579	654	692
Радомир	179	115	291
Брезник	80	40	116
Трън	123	7	117
Земен	37	8	34
Ковачевци	24	2	13
Обл. Перник	1022	826	1263

Образователна структура на безработните лица

общини	висше	средно	основно и по ниско
Перник	358	1208	359
Радомир	52	367	166
Брезник	15	157	64
Трън	1	159	87
Земен	5	53	21
Ковачевци	0	31	8
Обл. Перник	431	1975	705

Основни групи безработни лица

общини	жени	до 29 год.	прод. безработни
Перник	1139	245	38
Радомир	348	57	53
Брезник	130	27	44
Трън	124	41	94
Земен	43	9	10
Ковачевци	17	2	14
Обл. Перник	1801	381	253

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Перник

2.2. Инвестиционна активност и атрактивност

Инвестициите са особено важни за устойчивото икономическо развитие, тъй като в тяхната основа стоят финансови средства, които се влагат за попродължителен период от време. На базата на направените инвестиции се очаква нарастване на доходите, капитала и други полезни икономически ефекти след определен срок от време.

Модернизирането на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура е важно за социално-икономическото развитие на Брезник. Това дава възможност за осигуряване на предпоставки за растеж на местната икономика, което е от значимост за нейната ефективност. От съществено значение в това отношение са инвестициите в публичния сектор, които подобряват транспортните, енергийните, комуникационните и ВиК мрежите и създават по-добри условия на живот на местното население, но не са директно свързани с получаване на максимален доход и възвръщаемост.

Най-голям дял в разходите за ДМА имат тези в селското стопанство. Увеличаването на вътрешните и външните инвестиции в общината е свързано с провеждането на целенасочена инвестиционна политика, активен маркетинг и реклама за популяризиране на условията за бизнес и инвестиции на територията на общината, както и изграждането на инфраструктурата в общината.

Изводи:

- Очертаните тенденции в темповете на изменение на основни икономически показатели в община Брезник в голяма степен съответстват на стойностите за Югозападен район и област Перник.
- Положителна тенденция се наблюдава при динамиката на нетните приходи от продажби на един жител, със средногодишен прираст от 3.04% и при нетните приходи от продажби на един нает, с прираст от 4.31%.

2.3. Анализ на развитието по сектори

2.3.1. Сектор „Индустрия“

Индустрията според методологията на НСИ включва добивна и преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване; строителство.

Промишлеността в общината е представена от предприятия на преработващата и добивната промишленост – производство на: метални изделия, битови електроизделия, облекло и други текстилни изделия, хранително-вкусова и друга промишленост.

Икономическият потенциал на общината е съсредоточен в гр. Брезник и се явява основен фактор за осигуряване на трудова заетост на работната сила от

района. Структуроопределящи са предприятията „Брезник - 2000” ООД, „ ТЕХ-МА” ООД, „Тимекс” ООД, „Логел” ООД, „Торн” АД и др. Значителен дял от общинската икономика заемат шивашката и хранително-вкусовата промишленост. На територията на града работят две фирми с предмет шивашка дейност – „Брезина - 2000” ООД и „Меги - 96” ООД.

Определящи за общинската икономика са промишлеността, търговията, горското стопанство и земеделието. Произвеждат се: алуминиева дограма и стъклопакет, гаражни врати, шивашки изделия. Развитието на частния сектор е насочено предимно в сферата на търговията и услугите. Развит е малкият и среден семеен бизнес. Добрите климатични условия благоприятстват за отглеждане на зърнени култури (пшеница, ечемик, овес), фуражни култури, както и на някои технически култури (слънчоглед), трайни насаждения.

Проектите са насочени предимно към подобряване на икономическата, социалната и техническата инфраструктура, опазване на околната среда, развитие на културата, спорта и туризма. Обезпечеността на общината с поземлени и водни ресурси, добрите природни дадености, наличието на икономически и инфраструктурен потенциал, потенциалът в образователната и културната сфера и наличието на добре обоснована общинска политика и осигуреност с инвестиционни ресурси дават възможност за стабилизиране на икономиката и селското стопанство. Перспективата е чрез активна политика да бъдат привлечени български и чуждестранни инвеститори, които да усвоят неизползвана общинска собственост, да реализират проекти насочени към оползотворяване на наличните обработваеми земи и селскостопански сграден фонд, да инвестират в областта на културния и селския туризъм.

Строителният отрасъл в момента е в застой. Той е един от отраслите, найсилно засегнати от стопанската криза. Заетите лица за периода 2008-2013 г. бележат значителен спад, а строителните фирми намаляват от 8 през 2008 г. на 5 през 2014 г.

2.3.2. Отрасъл „Селско стопанство“

Селското стопанство е традиционна икономическа дейност за всички населени места в общината, като то е основен отрасъл в селата. Представено е от подотраслите растениевъдство и животновъдство, като растениевъдното направление е с по-голям дял. Регистрирани са 331 земеделски стопанства (ЗС) през стопанската година 2019/2020 г.

- **Брой регистрирани земеделски производители / земеделски стопани/**

Стопанска година	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	20019/2020
Брой рег. ЗС	359	356	367	419	345	331

Таблица № 8 Брой на земеделските стопани (ЗС) регистрирани по реда на Наредба №3/1999 г. за създаване и поддържане на регистъра на земеделските стопани

Източник: ОД "Земеделие" – Перник

Благоприятните природни предпоставки, както и стратегическото местоположение спрямо голям консумативен център (град Перник), създават добри възможности за развитие на селското стопанство.

За развитие на растениевъдството в общината са налице благоприятни природогеографски условия (релеф, климат, почви, води). Големият размер на земеделските територии е фактор за развитие на земеделието. Отглеждат се предимно: зърнено-житни култури (пшеница, овес, ечемик), технически култури (слънчоглед), царевица (за зърно), картофи, фуражни култури (царевица за силаж и др.). Зеленчукопроизводството няма пазарна ориентация, развито е главно в семейните градини.

В структурата на засетите площи, най-голям е делът на зърненожитните култури, следвани от техническите култури.

- **Видове отглеждани култури в Община Перник и среден добив**

Стоп. година	**2015/2016**	**2016/2017**	**2017/2018**	**2018/2019**	**2019/2020**
Култури	Площ-среден добив Дка-Кг./дка	Площ-среден добив Дка-Кг./дка	Площ-среден добив Дка-Кг./дка	Площ-среден добив Дка-Кг./дка	Площ-среден добив Дка-Кг./дка
Пшеница	28500	32588-380	35200-320	38350-470	32300-250
Ес.ечемек	1140-211	910-251	17300-250	2418-270	1400-300
Цар. Зърно	2960-390	3536-410	3084-500	3530-402	Нача данни
Картофи	350-1000	367-1300	350-2500	980-2000	450-2000
Пр. Ечемик	1444-220	520-250	935-205	1472-150	700-355
Овес	1050-190	2356-208	2400-200	1584-160	Нама данни
Цар. Силаж	2900-1750	2900-2900	2300-3000	4100-4000	Няма данни
Слънчоглед	19135-171	25082-210	22440-200	27280-180	25570-250

Табл. 9. Видове отглеждани култури в Община Перник и среден добив

Източник: ОД "Земеделие" – Перник

През последните години се увеличават и площите, засети със слънчоглед и трайни насаждения (ябълки, сливи, круши). Благоприятни условия за отглеждане

на трайни насаждения има в землищата на Брезник, Режанци и в земите, които се намират край долината на р. Конска.

- **Баланс по видове територии по предназначение**

Код	Вид територии по предназначение	брой	%	Площ. дка	%
1	За нуждите на селското стопанство	54515	93,23	267064,839	68,19
2	За нуждите на горското стопанство	3271	5,59	115976,182	29,92
3	Водни течения и водни площо	436	0,75	2454,840	0,63
4	За нуждите на транспорта	242	0,41	1959,307	0,51

Таблица № 10. Баланс по видове територии по предназначение
Източник: ОД "Земеделие" – Перник

- **Баланс по начина на трайно ползване**

Код	Начин тр.ползване	Имоти брой	Брой %	Площ дка	Площ %
1100	Нива	40443	69.16	189195.049	48.81
1112	Зеленчукова култура	403	0.69	299.116	0.08
1119	Друга посевна площ	1	0.00	4.000	0.00
1130	Временно неизползувана орна земя	13	0.02	30.755	0.01
1144	Засолена орна земя	314	0.54	1480.635	0.38
1149	Друга изоставена орна земя	563	0.96	4878.750	1.26
1200	Трайни насаждения	51	0.09	538.913	0.14
1211	Овощни насаждения /нетерасирани/	214	0.37	730.832	0.19
1222	Разсадник	1	0.00	115.637	0.03
1230	Изоставена територия за трайни насаждения	279	0.48	2045.980	0.53
1239	Гора в земеделски земи	361	0.62	5495.325	1.42
1310	Използвана естествена ливада	5764	9.86	19312.583	4.98
1320	Временно неизползувана естествена ливада	11	0.02	88.177	0.02
1321	Наводнена естествена ливада	9	0.02	52.400	0.01
1330	Изоставена естествена ливада	3	0.01	19.627	0.01
1400	Пасище, мера	1874	3.20	31804,327	8.21
1510	Машинно-тракторна станция	10	0.02	31.872	0.01
1570	Стопански двор	350	0.60	1187.813	0.31
1610	Животновъден комплекс и ферма	3	0.01	52.528	0.01
1611	Краве ферма	17	0.03	40.928	0.01
1710	Полски път	3217	5.50	6376.813	1.65
1929	Друга територия заета от селско стопанство	80	0.14	226.240	0.06
2110	Залесена горска територия	2005	3.43	100186.603	25.85
2111	Иглолистни дървесни видове	597	1.02	6530.506	1.68

2112	Широколистни дървесни видове	458	0.78	5317.540	1.37
2120	Незалесена горска територия,подлежаща-залесяване	20	0.03	173.655	0.04
2121	Голина	32	0.05	663.490	0.17
2221	Поляна	3	0.01	9.995	0.00
2223	Просека	7	0.01	13.577	0.00
2900	Друга територия на горското стопанство	84	0.14	2790.281	0.72
3110	Индивидуално застрояване	2	0.00	6.882	0.00
3190	Друг жилищен терен	108	0.18	89.121	0.02
3380	Друга промишлена територия	11	0.02	37.948	0.01
3390	Складов терен	6	0.01	10.371	0.00
3436	Гробище	7	0.01	16.750	0.00
3500	Терен на градско и крайградско движение	10	0.02	54.426	0.01
3512	Улица	1	0.00	0.150	0.00
4110	Водно течение	301	0.51	999.989	0.26
4212	Блато	1	0.00	23.243	0.01
4411	Язовирно езеро	7	0.01	805.783	0.21
4417	Басейн с резервна вода /пром. предпр. и спец. терени/	15	0.03	12.140	0.00
4511	Напоителен канал	2	0.00	14.814	0.00
4512	Отводнителен канал	1	0.00	1.479	0.00
46] 0	Находище на пресни подземни води	41	0.07	26.986	0.01
4800	Територия на	23	0.04	66.460	0.02
4910	Друга територия,заета от водни течения и водни	42	0.07	461.098	0.12
5115	Територия с установени пясък и чакъл	8	0.01	100.943	0.03
5116	Територия-суровини - пром.и строителството в	3	0.01	65.930	0.02
5310	Насип	4	0.01	7.419	0.00
5400	Територия-сгради,съоръжения за добив на пол. изк.	31	0.05	5.259	0.00
5919	Друга територия на добив на полезни изкопаеми	1	0.00	16.840	0.00
6000	Територии за нуждите на транспорта	88	0.15	905.794	0.23
6120	Местен път	153	0.26	1041.156	0.27
6160	Ремонт на междуселищен транспорт	3	0.01	23.710	0.01
6211	Аерогара	1	0.00	33.411	0.01
6610	Водопровод и съоръжения към него	1	0.00	0.230	0.00
6630	Електропровод и съоръжения към него	1	0.00	1.021	0.00
7140	Природна забележителност	40	0.07	807.458	0.21
7240	Туристическа база	2	0.00	5.462	0.00
7253	Почивен дом	2	0.00	4.099	0.00
7260	Недвижим археологически паметник на	4	0.01	13.382	0.00
7300	Територия на спорта	2	0.00	16.506	0.00
8200	Пясък	9	0.02	10.606	0.00
8400	Дере, овраг, яма	330	0.56	2167.850	0.56

8420	Овраг и промойна	1	0.00	3.322	0.00
9600	Депо за битови отпадъци /сметище/	1	0.00	0.604	0.00
9995	Недефиниран начин на трайно ползване	23	0.04	14.876	0.00

Таблица № 11. Баланс по начина на трайно ползване

Източник: ОД "Земеделие" – Перник

Размерът на поливните площи е ограничен. На територията на община Брезник имотите, собственост на Напоителни системи (НС) ЕАД, клон Струма , са около язовир „Бегуновци” (землищата на селата Бугуновци, Режанци, Садовик). НС не притежават съоръжения от държавния хидромелиоративен фонд. Изискванията към ОУПО са за строго спазване на сервитутите на ХТС и по-специално на язовир „Бегуновци” и коритото на реката на 500 м. след язовирната стена.

Основните аспекти в развитието на растениевъдството са следните:

- Природните условия (почвено-климатични) имат важно значение за специализацията на селскостопанските култури.
- В общината са налице благоприятни предпоставки за развитие на зърнопроизводство, технически и фуражни култури, трайни насаждения.
- Според засетите площи с най-висок дял са зърнените и техническите култури.
- Трайните насаждения имат неголям дял с добри възможности за развитие.
- Налице са обективни условия за развитие на основните и традиционни култури, основани на принципите на биологично производство.

На територията на общината съществуват предпоставки и условия за развитие на животновъдството. Фуражната база, наличието на постоянно затревени площи, естествени ливади, мери и пасища, както и съществуващите традиции в тази област са добра предпоставка за неговото развитие. В общината се отглеждат основно говеда, овце, кози, свине, птици, пчелни семейства.

Преобладават дребните животновъдни стопанства (чиято продукция е предназначена за лична консумация в стопанството), без пазарна ориентация. За периода се очертава запазване на броя на едрия добитък (говеда, вкл. крави) и намаляване на свинете и на дребния добитък (овце, кози).

Условията в общината са благоприятни за развитие на животновъдство с месно и млечно направление (говедовъдство, овцевъдство, козевъдство). Свиневъдството е застъпено главно в личните стопанства в цялата община. Птицевъдството също е развито, а през последните години се развива добре пчеларството.

Като цяло може да се направи изводът, че потенциалът за развитие на селското стопанство на територията на общината е добър. Комбинацията от климатични и почвени условия позволява на територията на общината да се отглеждат култури традиционни за общината. Проблем е липсата на държавна подкрепа и възможности за ефективна реализация на земеделската продукция. Конкуренцията от вносни земеделски стоки също демотивира земеделските производители и се отразява негативно на селското стопанство.

Горско стопанство

Горските територии на общината се включват към Териториално поделение (ТП) ДГС „Брезник" на Югозападно държавно предприятие. Площта на горските територии на общината е 28.6% от общата територия (данни на НСИ). От особена важност за дейността на горското стопанството са пътищата от републиканската пътна мрежа Брезник - Перник, Брезник - Трън и Брезник - Божурище. По тези пътни артерии става извозването на основната част на добитата продукция. През горските масиви е прекарана мрежа от черни горски пътища в относително добро състояние. Съществуващата пътна и съобщителна мрежа благоприятстват стопанисването на горите в района.

Площта на стопанството обхваща землищата на всичките 35 населени места от община Брезник. Територията на държавно горско стопанство „Брезник" е с голямо разнообразие на теренни форми. Редуват се ниски заоблени хълмове със силно пресечен планински релеф и котловини. Най-голямата котловина е Брезнишката, заключена между планините Вискяр, Завалска, Черна гора и Любаш. В посока югоизток-северозапад преминават части от планинските поредици Планско-Завалска и Верило-Руйска. По-компактна е площта на държавното горско стопанство в планините от Краище (западната част на горското стопанството) в района на селата Горна Секирна, Долна Секирна, Ръжавец, Банище и Душинци и отчасти в северната част - по склоновете на планините Завалска и Вискяр. Останалата част от горското стопанството е пръсната сред селскостопанския фонд.

Хидроложките условия в района на ДГС „Брезник" са сравнително добри. Хидрографската мрежа се образува от реките Конска и Светля, които са десни притоци на р. Струма. На територията на държавното горско стопанство протичат и някои от притоците на реките Блато и Ерма. Повечето от притоците на тези реки имат непостоянен воден режим.

Според класификационната схема на типовете горски месторастения територията на Държавно горско стопанство „Брезник", попада в Краищенско-Ихтиманска подобласт. Във вертикално отношение горските масиви са разположени в „Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни" с два подпояса. Дървесният вид, който дава облика на държавно горско стопанство „Брезник" е белият бор. Той заема 29.3% (по данни на ДГС „Брезник" от 17.01.2016 г.) от залесената площ на горското стопанството. Следват го черният

бор – 20.4%, букът 19.5%, зимният дъб – 9.5%, габърът – 9.3% и др. По подпояси разпределението на дървесни видове е неравномерно. В по-високият подпояс преобладават букът и белият бор, докато в ниският вследствие стопанската дейност значително е намаляло участието на букът и зимният дъб и на тяхно място са създадени иглолистни култури. Естествената растителност в „Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела" е представена от чисти и смесени издънкови насаждения от бук, габър и дъбове, с участие в състава единично или с 1-2 десети на много други дървесни видове, като клен, мъждрян, липи, трепетлика и др., които са техни спътници. Тези насаждения имат производителност от II до V бонитет в зависимост от месторастенията, които обитават.

Естествената растителност в „Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч" е представена главно от чистите и с преобладаване на бук, издънкови и семенни насаждения. Издънковите насаждения се отличават с добър растеж - производителността е предимно I-III бонитети по-рядко на бедни месторастения IV-V бонитет. Семенните букови насаждения заемат площ 431.0 ха предимно от III бонитет. Единично в състава на буковите насаждения се срещат габър, зимен дъб, клен и други. Подлесът тук е най-вече от леска и шипкови храсти и в този подпояс основните дървесни видове, от които са създадени повечето култури са боровите - главно бял бор и по-ограничено черен бор.

В разсадник „Стария яз", землище на гр.Брезник се произвеждат декоративни фиданки за озеленяване на жилищни райони и крайградски зони.

От стопанската дейност за периода 2014-2020 г. са реализирани следните приходи:

Приходи от добив на дървесина:

- 2015 г. - 9 хил.лв.
- 2016 г. - 8 хил.лв.
- 2017 г. - 98 хил.лв.
- 2018 г. - .83 хил.лв.
- 2019 г. - 68 хил.лв.
- 2020 г. - 43 хил.лв.

Горите в района на ДГС „Брезник", като източник на дървесина, странични ползвания (лечебни растения, гъби, горски плодове) и други са от значение за икономиката на общината. Районът на стопанството представлява добра база за развитието на ловно стопанство с дивечови запаси и видово разнообразие. Язовирите, намиращи се на територията на стопанството, предлагат добри условия за провеждане на любителски и спортен риболов.

Общата площ на горските територии съгласно горскостопанския план от 2015 г., утвърден със Заповед № 896/29.07.2016 г. в проект е 13430.1 ха, от които:

- Държавна собственост - 9250,6 ха

- Частна собственост – 1727,3 ха
- Общинска собственост – 1730,1 ха
- Друга – 722,1 ха

Общинските гори са обособени в масиви в горския фонд в землищата на селата Завала, Режанци, Кошарево, Долна Секирна.

Обществени екосистемни ползи от горските територии, като резултат от специализираните дейности по управлението им обхващат:

- ❖ поддържане на традиционния ландшафт;
- ❖ осигуряване на условия за рекреация и туризъм;
- ❖ защита на инфраструктурни обекти и съоръжения;
- ❖ защита срещу ерозия на почвата;
- ❖ обезпечаване на количеството и качеството на водата;
- ❖ поддържане на биологичното разнообразие;
- ❖ екраниране, поглъщане на шум, поддържане на микроклимат;
- ❖ забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата.

На концесия са отдадени язовирите:

- Брезнишки язовир.
- Язовир Красава.
- Слаковски язовир.
- Язовир Брезнишки Извор.
- Язовир Завала. - Язовир „Кошарево”.
- Язовир Красава
- Банкова махала – предстои.

2.3.3. Сектор „Услуги“

Секторът на услугите е съвкупност от отрасли и дейности за задоволяване потребностите на хората, което предопределя неговото значимо социално значение. В икономическата теория той е определян като „третичен икономически сектор“, включващ отраслите с най-голяма значение: търговия, образование, туризъм, здравеопазване, социални и административни услуги, комуникации и съобщения, транспорт

- ➢ **Образование**

За образованието в общината е характерно, че то е с публичен характер. Към настоящия етап няма учебни институции, които се финансират от частния сектор. Функционалният обхват на системата на образованието се определя от контингентите от лица в съответната възраст (подлежащи на предучилищно обучение и в училищна възраст) и степента на развитост на обслужващите функции на общината. Община Брезник има за цел да осигури благоприятна среда и условия за развитие на ка чествено и достъпно образование.Тя извършва дейности, свързани с разпределението на бюджетните средства в общинските учебни заведения. На територията на общината функционират:

- Едно средно общообразователно училище:

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ - ГРАД БРЕЗНИК

Определена численост на персонала 2018/2019 г.

Численост:	52,75
в т.ч. педагогически:	39,00
в т.ч. непедагогически:	11,75
в т.ч. усл. щатни бройки:	2,00

Определена численост на персонала 2019/2020г.

Численост:	52,75
в т.ч. педагогически:	39,00
в т.ч. непедагогически:	11,75
в т.ч. усл. щатни бройки:	2,00

Таблица 12 Заети лица в СУ Васил Левски

Обхват на училището

- **Брой места - I клас 2x22, VIII клас 1x26.**
- **Брой учители - 39.**

Учебна година	Общо ученици
2014/2015	338
2015/2016	330
2016/2017	338
2017/2018	355
2018/2019	372
2019/2020	371

Таблица 13 Брой ученици за периода 2014-2020 г.

- Едно основно училище:

ОУ ХРИСТО СМИРНЕНСКИ, СЕЛО НОЕВЦИ

Определена численост на персонала за 2018/2019 г.

Численост:	12,50
в т.ч. педагогически:	8,50
в т.ч. непедагогически:	4
в т.ч. усл. щатни бройки:	0,00

Определена численост на персонала за 2019/2020 г.

Численост:	12,50
в т.ч. педагогически:	8,50
в т.ч. непедагогически:	4
в т.ч. усл. щатни бройки:	0,00

Таблица 14 Заети лица в ОУ Христо Смирненски

Обхват на училището

- **Брой места – 26 бр.**
- **Брой учители – 8.5 бр.**

Учебна година	Общо ученици
2014/2015	57
2015/2016	51
2016/2017	56
2017/2018	45
2018/2019	40
2019/2020	48

Таблица 15 Брой ученици за периода 2014-2020 г

- Две детски градини:

ЦДГ ”БРЕЗИЦА”, ГРАД БРЕЗНИК

Определена численост на персонала за 2018/2019 г.

Численост:	***52,75***
в т.ч. педагогически:	**39,00**
в т.ч. непедагогически:	**11,75**
в т.ч. усл. щатни бройки:	**2,00**

Определена численост на персонала за 2019/2020 г.

Численост:	**52,75**
в т.ч. педагогически:	**39,00**
в т.ч. непедагогически:	**11,75**
в т.ч. усл. щатни бройки:	**2,00**

Таблица 16 Заети лица в ДГ Брезица

Обхват на училището

- **Брой места – 125 бр.**
- **Брой учители – 11 бр.**

Учебна година	Общо ученици	3-4 г	5-6 г
2014/2015	118	57	61
2015/2016	119	59	60
2016/2017	130	65	65
2017/2018	144	84	60
2018/2019	147	82	65
2019/2020	127	63	64

Таблица 17 Брой ученици за периода 2014-2020 г

ЦДГ, с. Ноевци.

Целодневната детска градина (ЦДГ) в с. Ноевци е открита през 1949 г. и се намира в сградата на ОУ “Христо Смирненски”.

В СОУ „В. Левски” гр. Брезник се обучават ученици от гр. Брезник и селата: Ребро, Брезнишки извор, Режанци, Конска, Гърло и Видрица.

В ОУ „Хр. Смирненски” с. Ноевци се обучават ученици от с. Ноевци и селата: Станьовци, Кошарево, Гигинци, Бегуновци, Непразненци, Селищен дол, Велковци и Слаковци.

Основни изводи:

- Фактори, като намаляването на броя на населението в общината и запазването на нивото на раждаемост в относително постоянни стойности се отразяват негативно върху броя на учебните институции на ангажираните педагогически специалисти.
- В община Брезник е развита инфраструктура на образованието, даваща възможности за получаване на средно и основно образование. Това е обусловено от обслужващите функции на общината и броят на децата и учениците.
- Програмата на общината в сферата на образованието като приоритетна дейност е насочена към: постигане на максимален обхват на децата в задължителна училищна възраст; осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички ученици; подобряване на материално-техническата база чрез извършване на основни и текущи ремонти на училищата и детските градини в общината, които не са били обект на ремонтни дейности в предходен период; повишаване на енергийната ефективност на училищата и детските градини.

➢ **Здравеопазване**

Здравеопазването и инфраструктурата на здравеопазването в Община Брезник е представено само от лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ. Мрежата от лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ (първична извънболнична медицинска помощ) и броят на лекарите в тях се определят с Областната здравна карта. Този брой е функция от броя на населението, който определя и необходимия брой на пациентските листи на общопрактикуващите лекари.

По данни на Регионалната здравна инспекция в гр. Перник в Община Брезник са разкрити и функционират общо 6 лекарски практики за първична извънболнична медицинска помощ, обслужвани от 6 общопрактикуващи лекари. От тях 3 са в гр. Брезник, които покриват необходимия брой на пациентските листи на общопрактикуващите лекари и 3 са в селата Ноевци, Кошарево и Режанци. Средният брой на пациентските листи на общопрактикуващите лекари в града и в с. Ноевци е в рамките на действащите нормативи, но броят на пациентските листи на общопрактикуващите лекари в с. Режанци и в с. Кошарево е под действащите нормативни изисквания.

Първичната дентална помощ се извършва от 2 стоматолози, едната е регистрирана като амбулатории за индивидуална практика за първична медицинска помощ по дентална медицина, а другата като групова практика за първична извънболничнадентална помощ. Териториалното разпределение на лекарите за

първична дентална помощ е само в гр. Брезник.

На основание чл. 120, ал. 4 от Закона за здравето, Община Брезник осигурява медицинското обслужване на детските градини и училищата на територията на общината. Има назначени медицински сестри на постоянен трудов договор в ДГ „Брезица“ и СУ „Васил Левски“ и на граждански договор в ОУ „Христо Смирненски“. Медицинското обслужване е осигурено в пълния учебен ден.

Здравният медиатор съвместно с екипа на Фондация “П.У.Л.С.” осъществиха дейности по програма „Подобряване на устойчивостта на националната програма по туберкулоза", които включваха безплатни прегледи и директна подкрепа на уязвими групи за намаляване разпространението на туберкулоза сред ромска общност. Фондация “П.У.Л.С.” успя да достигне до голяма част от малцинствените групи на възраст 35 до 60 години /мъже/ в град Брезник.

Бяха организирани и безплатни профилактични прегледи за рак на гърдата от фондация „Една от 8“ на Нана Гладуиш. Баха обхванати над 60 жени - жители на Община Брезник. Със съдействието на здравния медиатор, д-р Предни - акушер-гинеколог извърши безплатни гинекологични прегледи на 15 жени от общината.

Според данните на РЗИ-Перник за заболеваемостта на населението на община Брезник с най-голяма честота са болестите на дихателната система и на кръвообръщението (табл. 34). Останалите видове заболявания са свързани с: някои инфекциозни болести; болести на кожата и подкожната тъкан; на нервната система; на костно-мускулната система; травми и др.

Структурата на здравеопазването, в т.ч. и на здравната инфраструктура в общината са определени и застъпени в Регионалната здравна карта на област Перник. Съобразно нея в община Брезник здравеопазването е представено от извънболнична лечебна помощ. Извънболничната помощ включва *първична извънболнична медицинска помощ и стоматологична помощ.*

Култура и културни дейности

Културният календар на община Брезник е разнообразен – честване на празници, фолклорни и литературни вечери, срещи с писатели, представяне на книги, тематични беседи, организиране на изложби, концерти, конкурси за изработване на картички и др. изделия, летни читални за децата, общоселски празници, фолклорни събори, участие в Международния фестивал на маскарадните (кукерските) игри в град Перник (през декември 2015 г. уникалният народен обичай бе включен в списъка на ЮНЕСКО на световното нематериално културно наследство; това е четвъртият български празник, станал част от съкровищницата на световната организация - след Бистришките баби, нестинарството и чипровските килими), организиране на мероприятия за децата и др5. В община Брезник се е

съхранил уникалният събор „Видовден", който се провежда всяка година на Видовден (28 юни). Според преданието преди изгрев слънце в ранна утрин на Видовден хората от този край си измивали очите с китка трендафил, потопена в дъждовна вода от листата на растението „Баба Вида" („Лугачка"). Акцентът на Граовския събор „Видовден" е автентичната фолклорна програма на втория ден от събора, когато пред читалището си дават среща талантът и непреходността на традициите на самодейците от читалищата на общината и гостуващи самодейни колективи. Един от найжизнерадостните зимни народни обичаи в Община Брезник (както и в областта) е обичаят „Сурова". Той се провежда всяка година на 13 и 14 януари – Васильовден, в селата на Брезнишката община, а в първата събота след местната сурова се провежда маскарадния фестивал „Сурова" Брезник на всички сурвакарски групи от общината и на гостуващи такива. Този празник е запазил до днес непроменената си богата обредна символика – прогонване на злите сили, пожелания за богата реколта, здраве и плодовитост на хората и животните.

С Решение № 66 по Протокол № 2 от 20.02.2012 г. на Общински съвет Брезник е създаден Общински исторически музей. От 2013 г. той функционира като културна институция със статут на самостоятелно юридическо лице на бюджетна издръжка, второстепенен разпоредител с бюджетни кредити. Музеят е културна и научна организация, която издирва, изучава, опазва и представя културни ценности, природни образци и антропологични останки с познавателна, образователна и естетическа цел.

Основният вид и най-масово срещан обект за развитие на културни дейности в община Брезник са читалищата. На територията на община Брезник функионират 12 читалища, включени в регистъра на народните читалища в страната. Физическото състояние на читалищата е представено в таблица 18.

Община Брезник - местоположение на обектите на културата, характеристика

Населено място	Читалища	Музеи	Физическо състояние (добро/лошо)
гр. Брезник	НЧ „Просвещение 1870" гр. Брезник, с голям салон с 450 седящи места	Общински исторически музей	добро
с. Ноевци	НЧ „Пробуда - 1931 г." със салон с 200 седящи места		добро
с. Кошарево	НЧ „Пробуда - 1927 г.", със салон с 200 седящи места		добро
с. Слаковци	НЧ „Искра - 1932г." със салон с 200 седящи места		добро
с. Бегуновци	НЧ „Просвета - 1922 г.",със салон с 150 седящи места		добро

с. Долна Секирна	НЧ „Иво Войвода - 1928 г. ”, със салон с 200 седящи места		добро
с. Садовик	НЧ „Дебелец - 1932”		добро
с. Велковци	НЧ „Граовска пробуда-1928 г.”, със салон с 211 седящи места		добро
с. Гигинци	НЧ „Искра-с. Гигинци-1952 г.”		добро
с. Банище	НЧ „Просвета - 1928 г.”		добро
с. Сопица	НЧ„Светлина-Сопица-1932 г.”		добро
с. Станьовци	НЧ „Хр. Смирненски - 2005 г.”, няма собствена база, разположено е в сградата на кметството		

Таблица № 18

В читалищата се развива самодейна културна дейност (музикална, танцова, фолклорна, образователно-просветна), разполагат с библиотечен фонд. Финансовите средства за издръжка на читалищата в общината обаче са недостатъчни.

Читалище „Просвещение 1870” гр. Брезник е създадено през 1870 г. в първото класно училище. Читалището е утвърден културен център в общината с функциониращи форми на художествена самодейност и се явява методически център на останалите читалища в общината. Сградата в която днес се помещава читалището е построена през 1970 год. Застроената ѝ площ е 1286 кв.м., а разгъната застроена площ - 3558 кв.м. Читалищната сграда разполага с киносалон със сцена – 465 кв.м. с общ брой на седящите места на партера и балкона – 450. Сцената е втора по големина в Пернишка област. Разполага още с лекционна зала с площ 92 кв.м. и 100 места, ритуална зала – 32 кв.м., картинна галерия – 46 кв.м., библиотека – 257 кв.м. Основни дейности в читалището са: библиотечна, художествена самодейност, културно-просветна дейност и музейно дело. Библиотеката разполага със заемна, читалня, детски отдел и книгохранилище. В тях са разположени 74340 тома литература, от които 37600 тома художествена литература, богат фонд от специализирана и справочна литература. Начало на художествената самодейност в читалището поставя самодейният читалищен театър. Със своите състави и индивидуални изпълнители читалище „Просвещение” участва във всички събори на народното творчество в Копривщица. Обликът на читалището определят неговите състави, кръжоци, школи.

Читалище „Искра” с. Слаковци е създадено през 1945 г. Материалната база обхваща библиотека с библиотечен фонд 4402 тома, киносалон с 133 места и 56 кв.м. разгърната площ за читалищна дейност. Постоянно действащи колективи са за художествено творчество (детска група и група за възрастни) и сурвакарска група.

Читалище „Просвета” с. Бегуновци е създадено през 1928 г. Материалната

база включва библиотека – 60 кв. м. с библиотечен фонд – 4210 тома; киносалон – 150 места; малък салон – 50 места. Постоянно действащи колективи са група за изворен фолклор и сурвакарска група. В читалището е разположена постоянна музейна етнографска сбирка.

Читалище „Пробуда" с. Ноевци е създадено през 1931 г. Материалната база включва библиотека с библиотечен фонд 7604 тома, киносалон, други помощни помещения. Постоянно действащи колективи са: група за народни обичаи – деца; група за народни обичаи – възрастни; сурвакарска група. В читалището е организирана постоянна музейна етнографска сбирка.

Читалище „Пробуда" с. Кошарево е създадено през 1931 г. Материалната база обхваща библиотека – 24 кв.м; киносалон с 200 места; библиотечен фонд – 6020 тома. Постоянно действащи колективи: детска певческа група – автентичен фолклор; детска група за изворен фолклор; певческа група – възрастни; сурвакарска група; група за народни обичаи.

Читалище „Иво Войвода" с. Долна Секирна е създадено през 1928 г. Материална база: разгърната площ 100 кв. м. – библиотека с библиотечен фонд – 4103 тома, др. помещения и киносалон с 50 места. Постоянно действащи колективи: певческа шесторка – възрастни; група за народни обичаи; сурвакарска група.

Читалище „Дебелец" с. Садовик е създадено през 1928 г. Материална база: две помещения с площ 50 кв. м. Постоянно действащи колективи: детска група за автентичен фолклор; сурвакарска група.

Читалище „Милан Василев" с. Велковци е създадено през 1928 г. Материална база: библиотека и киносалон с 211 места, помощни помещения. Библиотечен фонд – 4203 тома. Постоянно действащи колективи: сурвакарска група; певческа група – деца; смесена група за автентичен фолклор.

Читалище „Просвета" с. Банище е създадено през 1920 г. Постоянно действаща към читалището е групата за сурвакарски игри.

Читалище „Христо Смирненски" с. Станьовци е регистрирано в ПОС през 2005 г. Разполага с библиотечен фонд и се помещава в сградата на кметството.

Политиката на общината и на читалищните настоятелства в областта на читалищната дейност е насочена към:

– утвърждаване ролята на читалищата като културни институции и места за провеждане на културни мероприятия, съхраняващи и развиващи традиционните ценности на населението, взаимовръзка с миналото, с традициите, с културата;

– подобряване на материалната база;

– осигуряване на средства за поддръжката и нормалното функциониране на читалищните сгради и дейности; – стимулиране интереса и любовта на младите хора към богатото фолклорно наследство, осигуряване на приемственост;

– привличане и участие на младите хора в краеведческата дейност.

Богатата духова и материална култура на населението е представена в експозициите на Исторически музей - Брезник. Първоначално е обособена експозиция „Революционно движение" в някогашната Любенова къща и малък етнографски кът. От 70-те години на 20 в. музейната експозиция има зала в сградата на читалището. Понастоящем Общинският исторически музей разполага с над 6500 музейни единици, две постоянни експозиции (Възраждане и Етнология) и зала за временни изложби в сградата на Класното училище, обявена за паметник на културата. От 27 март 2014 г. с Решение № 513 на Общински съвет Брезник сградата на Класното училище е безвъзмездно предоставена на Общинския исторически музей

Музей

Общински исторически музей – Брезник е създаден с Решение № 66/20.02.2012 г. на Общински съвет Брезник на базата на съществуващата Музейната сбирка към Читалище „Просвещение – 1870", открита на 1 юни 1958 г. по инициатива на Ивайло Величков, Ванко Стратиев и Андрей Германов. Пръв отговорник е Павлина Денкова. Първоначално е обособена експозиция „Революционно движение" в някогашната Любенова къща и малък етнографски кът. От 70-те години на XX в. музейната експозиция има зала в сградата на Читалището.

В момента Общинският исторически музей разполага с над 6 500 музейни единици, две постоянни експозиции /Възраждане и Етнология / и зала за временни изложби в сградата на Класното училище, обявена за паметник на културата. Училището е построено от брезнишкия първенец Димитър Игнатов през 1861-1869 г. След Освобождението в сградата се е помещавало кметството. След 1944 г. тя е била преустроено за хотел. През 1980 - 1981 година започва преустройството на къщата по проект на Института за паметници на културата. Разрушен е вторият етаж, който е бил от плет. През 1985 г. реконструкцията е завършена и сградата е предоставена на Международната детска асамблея „Знаме на мира", като още тогава втория етаж е определен за музейна сбирка. Малко по-късно цялата сграда е предоставена на Общински център за работа с деца.

През 2018 г. част от фонда е преместен в сградата на бившия Военен клуб, която е предоставена на Общински исторически музей.

Най-значимото събитие за ОИМ е през 2018 г. - честването на 60 години организирано музейно дело в Брезник. Тази годишнина бе отбелязана с редица съпътстващи мероприятия: Научна конференция, ръководена от проф. Надя Манолова; изложба „Съхранено за поколенията" (уникати от фонда на ОИМ); изложба „Пазим и тачим паметта на героите - брезничани от Първата световна

война“ и много други.

Продължава издирвателската дейност от служителите на ОИМ, с което се попълват фондовете на музея

„Къщата на маските“ е шедьовър на битово-бароковата архитектура. Според оценителен протокол от 4 декември 1980 г. къщата е отчуждена за Етнографска сбирка. Била е построена през 1870 г. от местни майстори. Тогава е представлявала паянтова жилищна сграда с мазе и чардак, но с интересни тавани, покрити с дърворезба във формата на квадрат, с вписани слънце и геометрични елементи. Стопанинът на къщата произхождал от турската фамилия Фатини, затова и много хора я познават като „Турската къща“. След Освобождението в нея се заселва българската фамилия Лукарови. През втората половина на 80-те години на XX век на мястото на паянтовата къща, по проект на тогавашния Национален институт на паметниците на културата е изградена нова, масивна сграда до груб строеж, но така и остава незавършена. Проектът за създаването на етнографски музей е замразен. През 2018 год. къщата е изцяло реновирана с помощта на програмата за транс гранично сътрудничество Интеррег - ИПП България - Сърбия 2014-2020, по проект „Туризъм и традиции - цветни, забавни, атрактивни", с партньори Областна администрация - Перник и община Червени кръст, гр. Ниш - Сърбия.

Община Брезник има богат духовен живот и непреходни културни традиции. Този край е един от най-интересните във фолклорно отношение, със съхранен колоритен диалект и архаични форми, разкриващи богатството и красотата на родния език.

Най-забележителни прояви на местния фолклор включват: обредната поезия, танца, музиката, фолклорните игри /сурвакарските обичаи/, юнашкия епос.

От незапомнени времена в гр. Брезник се е съхранил и битува уникалният събор „Видовден”, който се провежда винаги на Видовден /28 юни/. Култерната програма на община Брезник е богата има изявени културни програми.Ежегодно участие на сурвакарската група в Общинския фестивал „Сурова“. и ”Международния фестивал на маскарадните игри Перник.

- **Спорт**

Природо-географските условия и съществуващата материална база са добра предпоставка за развитие на спортно-туристическа дейност, спортен лов и риболов. Осигурява се достъп до спортните обекти на всички жители на общината. Спортните дейности в община Брезник се развиват в няколко направления:

- Развитие и популяризиране на физическото възпитание и спорта и осъществяване на тренировъчна и спортно-състезателна дейност на

спортните клубове по отделните видове спорт;

- Физическо възпитание и спорт в предучилищните детски заведения, общообразователните и професионални училища;
- Физическо възпитание и спорт за всички. Спортните обекти в общината, тяхното състояние, начин на ползване са представени в таблица №19.

Таблица №19

Община Брезник - спортни обекти (вкл. в училищата)

Вид на обекта	Населено място	Начин на ползване по сезони	Капацитет (площ; бр. места, леглова база)	Физическо състояние (добро/лошо)
Спортен комплекс - ОСК „Чорни - 2004”	гр. Брезник	целогодишно; футболното игрище не се използва през зимата	Спортна зала с 400 седящи места и две игрални полета, зали за шах, тенис, аеробика, футболно игрище с 2000 седящи места, атлетическа писта, зали за тренировка	добро
Физкултурен салон в СОУ „В. Левски” гр. Брезник	гр. Брезник	целогодишно		добро
Малък физкултурен салон в СОУ „В. Левски” гр. Брезник	гр. Брезник	целогодишно		добро
Физкултурен салон в ОУ „Хр. Смирненски” с. Ноевци	с. Ноевци	целогодишно		добро
Физкултурен салон в ПГСС „Н. Вапцаров” гр. Брезник	гр. Брезник	целогодишно		добро
Футболни игрища	В селата: Кошарево, Долна Секирна, Ноевци, Слаковци, Конска, Гигинци	футболните игрища не се използват през зимата		добро

Източник: *Общ. Брезник*

Община Брезник разполага с добре развита спортна инфраструктура. Освен изброените по-горе спортни обекти в гр.Брезник и в по-големите села има изградени детски площадки. Един от ангажиментите на общината, е именно ремонт, обновяване и обогатяване на училищната спортна база, на детските площадки и на всички спортни обекти.

Спортен комплекс „Чорни” гр. Брезник е публична общинска собственост. Използва се по предназначение – за масова физкултура и спорт; за тренировъчна дейност на лицензираните спортни клубове; за провеждане на спортни мероприятия; за реализиране на задължителните учебни програми, на извънкласните, извънучилищните и свободните занятия за физическо възпитание и спорт и за тренировъчна и състезателна дейност на децата и учениците.

С Решение № 100/20.07.2004 г. спортният комплекс е предоставен за безвъзмездно ползване и стопанисване на Обединен спортен клуб „Чорни 2004", включващ следните клубове по футбол и волейбол:

– Волейболен клуб „Чорни" гр. Брезник;
– Футболен клуб „Чорни – 1920" гр. Брезник;
– Футболен клуб „Черногорец" с. Ноевци; – Футболен клуб „Западно ехо" с. Бегуновци;
– Футболен клуб „Буря" с. Кошарево.

Спортните клубове са членове на съответните лицензирани спортни федерации и са регистрирани в Националния регистър на лицензираните спортни организации. Клубовете по отделните видове спорт провеждат активна тренировъчна и спортно състезателна дейност.

Като допълнителна възможност за спорт могат да се използват училищните салони и игрища, но при тях достъпът на външни лица е ограничен.

Изградените спортни площадки и поставените спортни съоръжения в гр. Брезник (кв. 94 , кв. 69, кв. 12, кв. 49) (по проекти на МТСП „От социални помощи към заетост" през 2006 г.) са привлекателна жизнена и спортна среда за населението на града. Изградени са спортни площадки и съоръжения и в селата Ноевци, Бегуновци, Велковци, Слаковци, Сопица, Ребро.

Младите хора проявяват значителен интерес към спортните клубове и клубовете на отборите. Привлекателни за младежите са и танцовите състави, където те отиват от една страна, за да спортуват, а от друга – да се забавляват и да открият среда за социално общуване.

Съществено за цялостното развитие на спорта в община Брезник е обстоятелството, че община Брезник финансира със собствени средства спортните клубове и някои ученически спортни прояви. Общината подпомага спортни клубове, чиито седалища и дейност са на територията ѝ и заниманията им са ангажирани изцяло с деца, спортисти и граждани на общината. По отношение на детскоюношеския спорт община Брезник има предимство пред редица други общини, тъй като разполага със спортна база. Училищната спортна база – физкултурни салони, външни спортни площадки, уреди и пособия, като цяло са в добро състояние - в ОУ „Хр. Смирненски" с. Ноевци и в ПГСС „Н. Вапцаров" гр. Брезник. В СОУ „В. Левски" гр. Брезник през 2012 г. е подменена настилката в малкия физкултурен салон, а в ЦДГ „Брезица" гр. Брезник през 2012 г. се осъществи „Изграждане на детска площадка". Средствата получавани от „Училища и детски заведения" по Постановление № 129 на Министерски съвет са недостатъчни за реализирането на ремонтни дейности на базата и провеждането на достатъчно спортни прояви. Това е един от ангажиментите на общината и именно

той се финансира от общината (което е и една от целите на Програмата за развитие на физическото възпитание и спорта в община Брезник 2013-2018 год. – ремонт, обновяване и обогатяване на училищната спортна база).

- **Социални дейности и услуги**

В изпълнение на Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане, въз основа на утвърдена Областна стратегия през 2016 г., кметът на Община Брезник организира разработването на Стратегия за развитието на социалните услуги (2016-2020) на община Брезник. Общинската стратегия обхваща 5-годишен период и детайлизира приоритетните направления, цели, мерки и дейности по отношение развитието на социалните услуги в община Брезник. Тя обхваща планирането на конкретните социални услуги за всички възрасти и уязвими групи и е фокусирана в по-голяма степен върху хората с увреждания и старите хора. Посочени са начините на достъп до тези услуги и връзката между тях. Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Брезник (2016 г. - 2020 г.) е утвърдена от ОбС гр. Брезник с Решение № 265 от протокол №18/13.10.2016 г.

С Решение № 768 по протокол № 17/13.12.2018 г., ОбС гр. Брезник даде своето съгласие за разкриване на нова социална услуга Център за обществена подкрепа (ЦОП), като делегирана държавна дейност, с капацитет 20 места. Все още няма решение на Агенция за социално подпомагане. Разкривайки тази нова услуга Община Брезникще задоволи нуждата от подкрепа на деца и техните семейства в посока психологично и социално консултиране. Чрез нея ще бъдат преодолявани различни проблеми в общуването и развитието на децата с проблеми от всякакво естество.

На територията на общината съществуват следните социални услуги за деца:

Млечна кухня

Детската млечна кухня е за деца от 10 месеца до 3 години, в която медицински и други специалисти приготвят, съхраняват и предоставят храна за децата, които се отглеждат в домашни условия, не са настанени в детски ясли, социални или здравни заведения на държавна или общинска издръжка. Основна функция на ДМК е приготвянето на разнообразна храна, отговаряща по качествен състав и технологична обработка на възрастовите особености на детския организъм и съобразена с изискванията на Наредба № 23 от 2005 г. за физиологичните норми на хранене на населението. Детската кухня е регистрирана съгласно Закона за храните.

Издръжката на ДМК е изцяло общинска отговорност и е с капацитет до 30 деца.

През 2019 г. средствата от общинския бюджет са в размер на 32 291 лв.

Приемна грижа

От 1 ноември 2016 г. община Брезник е в качеството си на община - доставчик на социална услуга „Приемна грижа“ и е партньор на Агенция за социално подпомагане, която е конкретен бенефициент по проект „Приеми ме 2015”, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския съюз и на основание чл. 44, ал. 2 от ЗМСМА във връзка с Методика за условията и начина на предоставяне на социалната услуга „Приемна грижа” е назначен социален работник от 17.11.2016 г. с изнесено работно място в община Брезник, който е в състава на Областен екип по приемна грижа - ОЕПГ, подкрепящ утвърдените приемни семейства.

През 2018 г. на територията на община Брезник има утвърдени 12 професионални приемни семейства, към м. декември 2018 г. децата ползващи услугата „Приемна грижа” на територията на община Брезник са 15.

Услугата „Приемна грижа” дава възможност на много деца в риск или настанени в специализирани институции да се отглеждат в семейна среда. Приемната грижа е отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено в семейство на близки и роднини или в приемно семейство. Когато детето е в риск, услугата „приемна грижа” осигурява определен период от време сигурна и безопасна семейна среда за детето, което допринася за неговото правилно физическо, психическо и емоционално развитие.

Домашен социален патронаж

Социалната услуга „Домашен социален патронаж” съществува от 1982 г. без прекъсване и представлява услуга в общността. Домашният социален патронаж - Брезник е комплекс от социални услуги, които се предоставят в общността. Социалната услуга е предназначена за самотно-живеещи стари хора с увреждания или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда.

Капацитетът на социалната услуга е 90 броя потребители. Териториалният обхват е в следните населени места: гр. Брезник, с. Банище, с. Гигинци, с.Непразненци, с. Кошарево, с. Д. Секирна, с. Велковци, с. Режанци, с.Ноевци, с. Сопица, с. Слаковци, с. Бабица, с. Г. Романци, с. Гърло, с.Муртинци, с. Ребро, с. Конска, с. Садовик, с. Кривонос.

Издръжката на ДСП изцяло е общинска отговорност и през 2019 г. средствата от общинския бюджет са в размер на 219 599 лв.

Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с физически увреждания

Центърът е място за живот в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица - не повече от 15. Центърът може да се ползва в комбинация с други социални, здравни, образователни и други услуги и в съответствие с потребностите на настанените лица.В центъра се предоставя подкрепа на пълнолетни лица с физически увреждания с трайно намалена работоспособност. Центърът се помещава в сграда публична общинска собственост-бивша болница, с адрес: гр. Брезник, област Перник, ул. „Владо Радославов" №29.

През 2019 г. средствата от делегирани държавни дейности са в размер на 333 814 лв. и от местна дейност 1993 лв.

Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция

Центърът е с капацитет 15 бр. потребители. В центъра се предоставя подкрепа на пълнолетни лица с деменция и/или болест на Алцхаймер с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 71 на сто, установена с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК или медицински протокол от специализирана (психиатрична) лекарска консултативна комисия. Помещава се в сграда публична общинска собственост - бивша болница, с адрес: гр. Брезник, област Перник, ул. „Владо Радославов" № 29.

Средствата за издръжка на „Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция" са в размер на 169 110 лв. от делегирани държавни дейности и 2 304 лв. от местна дейност.

Проект „Обществена трапезария"

Това е социална услуга в общността за 50 бенефициента. Усвоените средства са в размер на 36105 лв., които са използвани за предоставяне на супа, основно ядене и хляб.Целева група от потребители са самотно живеещи стари хора, лица с много ниски доходи, или които са без доходи, лица с увреждания и др. Доставчик на услугата е Община Брезник. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Фонд „Социална закрила" при МТСП. Обхватът е в следните населени места: гр. Брезник, с. Ноевци, с. Велковци, с. Д. Секирна, с. Кошарево, с. Банище, с. Гърло, с. Режанци, с. Ребро и с. Конска.

Проект BG05M90P001-2.002-0180-C001 „Център за услуги в домашна среда" към община Брезник по ОП "РЧР" 2014-2020 са назначени 16 лични асистента и 24 домашни помощници, които обслужват 84 потребители, нуждаещи се от социални услуги. Те са назначени за период от 01.04.2016 г. до 30.11.2017 г.

След това тези хора са назначени за период от 01.12.2017 г. до 31.08.2019 г. при Община Брезник по Споразумение между Агенция за социално подпомагане и Община Брезник за целево осигуряване на социални услуги в домашна среда (Личен асистент и Домашен помощник).

На територията на Община Брезник функционират Пенсионерски клуб и Дружество на инвалидите в гр. Брезник. Клубът и дружеството са форма на социална интеграция, тях се организират социални контакти и възможности за активен живот на пенсионерите и хората с увреждания. В клубовете посетителите получават информиране и консултиране по социални, здравословни и др. въпроси.

- **Транспортна инфраструктура**

Транспортно-географското положение на община Брезник в исторически план търпи определени промени. В миналото територията и е пресичана от пътища с важно транспортно значение, което днес е силно намаляло. Днес, община Брезник е с местоположение, което я ситуира встрани от висококласни (автомагистрали и първокласни) пътища.

Пътища I клас - на територията на община Брезник - няма

Територията на общината се обслужва от пътища от Републиканската пътна мрежа, които са основно от II и III клас. Участъци от пътищата от Републиканската пътна мрежа, които са в границите на община Брезник са показани в табл. тр.1.

От участъците от Републиканската пътна мрежа, които преминават през територията на община Брезник, с най-голяма дължина са третокласните пътища - общо 59,952 км, от общата им дължина – 75,752 км. На пътищата II клас се падат останалите 15,8 км.

Транспортните връзки на общината с пътища от по-висок клас се осъществяват чрез път II-63, чрез който е възможен достъп до АМ „Люлин“ и АМ „Струма“ и международните пътища Е-79 и Е-871.

Важен индикатор за транспортната обвързаност и достъпността на територията е гъстотата на пътната мрежа

Гъстота на пътната мрежа

Пътища по класове	Гъстота - км/км2 територия		
	Община Брезник	Област Перник	ЮЗ район
Автомагистрали	-	0,04	0,006
Път I клас	-	0,033	0,029
Път II клас	0,04	0,028	0,031
Път III клас	0,175	0,172	0,096
Общински пътища	0,304	0,301	0,106

Таблица №20

Гъстотата на пътната мрежа в община Брезник - по клас на пътя показва, че за второкласните пътища тя е значително по-ниска от тази за област Перник и за Югозападния район. Причината е в твърде малката дължина на участъка от път II

63, пресичащ територията. По отношение на третокласните пътища стойностите за гъстота на пътната мрежа са по-добри от средните за област Перник и за района. Част от населените места в общината са транспортно обвързани чрез мрежата от общински пътища. Общата дължина на общинската пътна мрежа е 117 км. В тази мрежа се включват пътищата:

№ по ред	*Утвърден № на пътя*	*Наименование на пътя*	*Дължина км.*	*от км до км*
1	PER2001	/III-605, Батановци - Ноевци/ - мах. Пали лула-Велковци	1,9	0+000-1+900
2	PER2002	/III-605/ Ноевци - /III - 811/	2,9	0+000-2+900
3	PER2003	/III-8114/ Бегуновци - Непразненци /III-605/	2,6	0+000-2+600
4	PER2004	/III 605, Ноевци - Габров дол/ Гигинци - Кошарево - /III 8114/	3,4	0+000-3+400
5	PER2005	/III-8114/ Станьовци -Душинци - Гоаница община (Брезник - Трън) - Ерул	7,8	0+000-7+800
6	PER2006	/III - 8114, Брезник - Бегуновци/ - Режанци -Ребро - Гр. община (Брезник - Трън) - Лялинци /II - 63/	11,5	0+000-11+500
7	PER2011	/PER2006/ Режанци - Конска - Гърло	7,0	0+000-7+000
8	PER2015	/III-8114/ Станьовци - Ръждавец - Банище	3,7	0+000-3+700
9	PER2016	/III - 811/ Брезник - Ярославци - Завала	16,2	0+000-16+200
10	PER2019	/III-811, Брезник - п.к. Велковци/ - Слаковци	1,8	0+000-1+800
11	PER3007	/PER2006, Режанци - Брезнишки извор/ - Садовик	2,8	0+000-2+800
12	PER3008	/II - 63/ Брезник - Гоз	3,0	0+000-3+000
13	PER3009	/PER2006, Брезнишки извор - Ребро/ - Кривонос	4,1	0+000-4+100
14	PER3010	/II-63, Брезник - п.к. Конска/- Видрица - /PER2011/	5,1	0+000-5+100
15	PER3012	/PER2016, Брезник - п.к. Ярославци/- Красава - Озърновци	7,2	0+000-7+200
16	PER3013	/II-63, п.к. Гърло -Трън/- Конска /PER2011/	2,3	0+000-2+300
17	PER3014	/II-63, Брезник - Трън/ - Ребро /PER2006/	3,2	0+000-3+200
18	PER3017	/PER2016, Брезник - п.к. Красава/-Долно Романци - Горно Романци - PER2016	5,6	0+000-5+600
19	PER3018	/PER2016, Брезник - Завала/ - Ярославци	0,8	0+000-0+800
20	PER3020	/III-811, Брезник - п.к. Велковци/ - Сопица	1,7	0+000-1+700
21	PER3021	/PER2016, Брезник - Завала/ - Брусник	5,6	0+000-5+600
22	PER3022	/III -368, Бабица - Златуша/ - мах.Логатор	2,5	0+000-2+500
23	PER3023	/III - 811, Ракита - Брезник/ - Арзан - /PER3017/	0,8	0+000-0+800
24	PER3024	/II-63/ Брезник-местн."Бърдото"	2,0	0+000-2+000
25	PER3024	/III-8114/ Долна Секирна - мах.Бобово /PER2005/	1,5	0+000-1+500
26	PER3026	/PER2011, Конска - Гърло/ -Гърло - Муртинци - Билинци	4,3	0+000-4+300
27	PER3027	III-605, Гигинци - Манастира	5,664	0+00-5+664
			116,96	

Таблица №21

Общинската пътна мрежа се поддържа със средства от Общинския бюджет и чрез спечелени проекти от ПРСР. Основната част от съществуващата общинска пътна мрежа също е в лошо състояние.. Асфалтовите настилки са силно деформирани и не отговарят на нарасналите изисквания за съвременен бърз и безопасен транспорт.

По пътните трасета на общинската пътна мрежа има изградени мостове, водостоци, подпорни стени и парапети, които са с влошено състояние, същото се отнася и за банкетните ивици и отводнителните канали. Някои от съоръженията се нуждаят от ремонт вследствие на наводнения след обилните валежи. Липсват необходимите пътни знаци, указателни табели и снегозащитни съоръжения.

Много участъци от общинските пътища са в състояние, което изисква цялостно преасфалтиране, а в други дори е необходимо полагане на нова основа и цялостно преизграждане на пътя. С ежегодните инвестиционно програми, приемани заедно с бюджета на общината се залагат средства за ремонтиране на отделни участъци от по-натоварените общински пътища.

С общия устройствен план на община Брезник се предлага реализирането на малки участъци от нова общинска пътна мрежа, която преминава по съществуващи черни пътища според КВС. Това са следните отсечки:

- с. Арзан - мах. „Рангелова”;
- с. Брезнишки извор - с. Садовик;
- с. Велковци - мах. „Ристина”;
- с. Долна Секирна - мах. „Пеини”;
- с. Кошарево - мах. „Ранинци”

Общата дължина на новите общински пътища е 8.37 км. За някои от отсечките е необходимо на първо време да се направи поне баластриране.

Новият ОУП на общината предвижда корекция в главната улична мрежа на града, с цел да облекчаване на центъра от транзитното движение по второкласния път гр. Перник - гр. Трън - Република Сърбия. За тази цел се създава обход на центъра на града от запад и север по съществуващи улици.

Наличието на транспортна инфраструктура (пътна мрежа) е едно от условията за развитие на транспортната дейност и транспортното обслужване на населението. Неговата организация е един от важните фактори за оптималното функциониране на територията. Транспортното обслужване се реализира единствено от автомобилния транспорт.

В съответствие с утвърдената транспортна схема на общината, транспортното обслужване на населените места се извършва на две нива:

- ***Първо ниво*** - Перник-Брезник-Трън, посредством редовни автобусни линии;

- ***Второ ниво*** - връзки между гр. Брезник и останалите населени места от общината, осъществявани посредством малки бусчета, които се движат по съответните маршрути веднъж дневно.

В гр. Брезник няма изградени линии и маршрути на вътрешноградския транспорт.

Пътищата от републиканската пътна мрежа, както и общинските се нуждаят от ремонт и рехабилитация. Най-спешни са заложените трасета в Общинския план за развитие.

В следващото приложение са показании актуални данни за републиканските пътища в рамките на общината и карта на републиканската и общинска пътна мрежа.

Номер и наименование на пътищата на територията на Община Брезник съгласно утвърден списък на Републиканските пътища в Република България

Номер ни пътя	*Наименование ни пътя*	*от км*	*до км*	*Дължини ни участъка*	*Състояние на настилката*			*Рехибилипиран /реконструиран/ път 2014-2020*	*Бъдещи рехабилитиции, ново строителство, проектиране /2021-202 7/*
					добро	*следно*	*лошо*		
11-63	Перник - Мещица - Брезник - Трън - Стрезимировци	15+300	31+100	15,8	от км 15+300 до км 23+000	от км 23+000 до км 31+100			Изготвяне на технологичен проект за превантивен ремонт на участък от км 19+720 до км 42+690,след което извършване на СМР по проект.
II1-605	(Радомир - Перник) Батановци - Пали лула - Ноевци - Габров дол - Мурено - Враня стена	8+140	10+110	1,97	от км 8+140 до км 10+110				
		12+040	23+030	10,99	от км 12+040 до км 23+030				
		25+910	26+700	0,79		от км 23+030 до км 26+700		Превантивен ремонт - участък км 9+500-км 21+600 /2014г./	
II1-638	(Мешица - Брезник) - Бабица - Златуша - Росоман - Пожарево - Гурмазово - Божурище	0+000	8+860	8,86	от км 0+000 до км 8+860				
111-811	(София - Петрохан) - Богьовци - Сливница - Гургулят - Ракита - Брезник - Палилула	26+930	43+672	6,742	от км 26+930 до км 31 +000, от км 34+000 до км 43+672	от км3 1+000 до км 34+000		Изготвен технически проект за основен ремонт и рехабилитация на пътя.	Очаква се провеждане на процедури по избор на изпълнители за СМР, строителен надзор и стартиране ремонтните работи през посочения период.
111-8114	Брезник - Бегуновци - Кошарево - Станьовци - Долна Секирна - Горна Секирна - Горчовци(Стайчовци- Палу лула)	0+000	30+600	30,6	от км 0+000 до км 6+500, от км 7+650 до км 13+650	от км 6+500 до км 7+650, от км13+650 до км 26+300	от км 26+300 до км 30+600 черен път	Превантивен ремонт - участък км 7+650-км 13+650 /2016г./	Изготвяне на технологичен проект за превантивен ремонт на пътя от км 13+850 до км 26+300 и извършване на ремонтните дейности съгласно изготвения проект.

Таблица №22 Обща дължина на републиканските пътища на територията на Община Брезник - 75,752 км.

Карта на републиканската и общинската пътна мрежа на територията на община Брезник

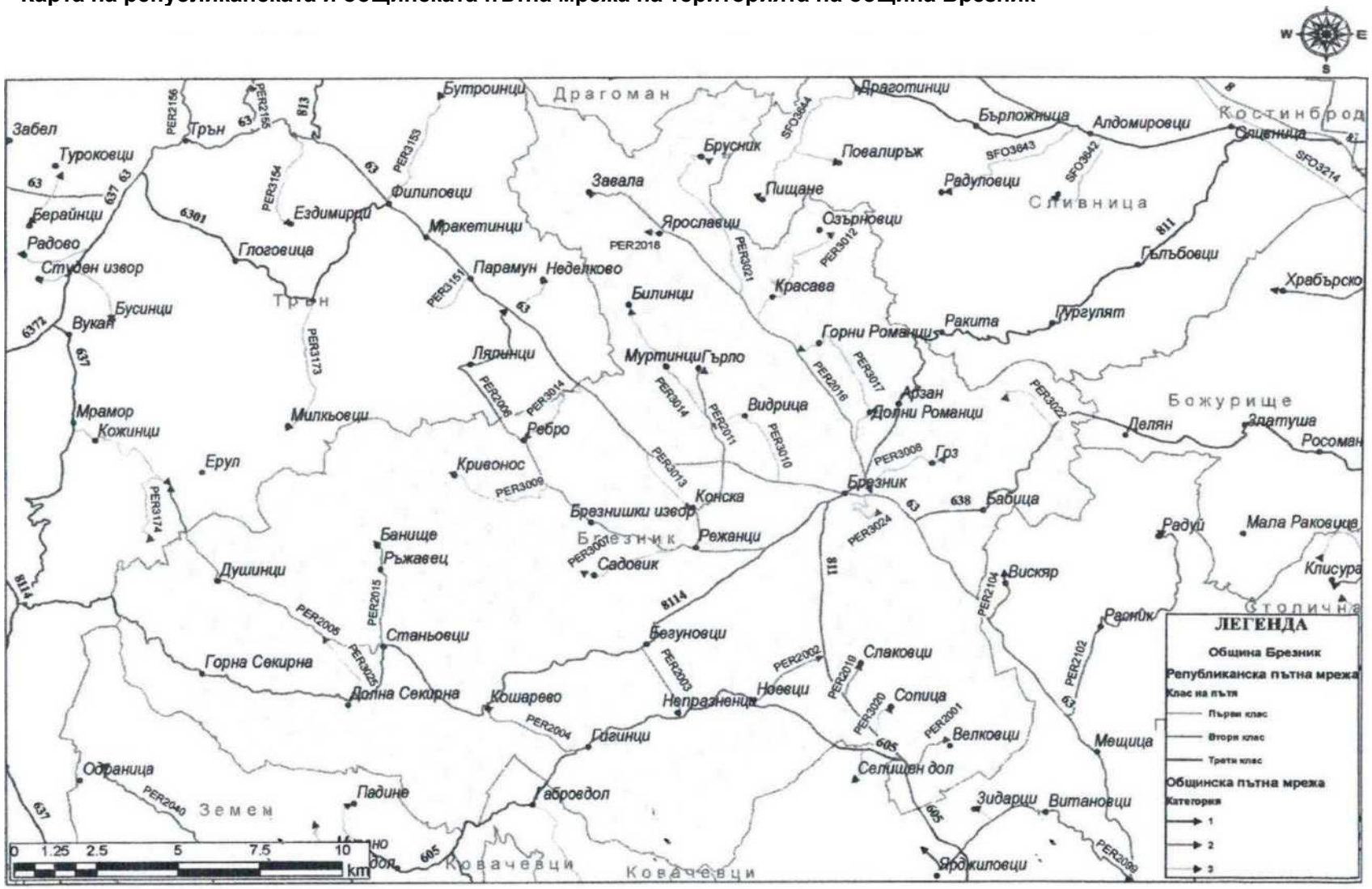

2.3.4. Жилищно строителство и жилищен фонд

В Община Брезник е налице достатъчен жилищен фонд за осигуряване на обитаване на населението. В община Брезник към 2014 г. са изградени 8503 жилища със 546.6 хил.кв.м. полезна площ и 408.9 хил.кв.м. жилищна площ. 24.8% (2106 бр.) от жилищата в общината са изградени в общинския център – град Брезник .

През последните години не се наблюдават съществени изменения в броя на жилищата в общината. Увеличението на жилищната и спомагателната площ е свързано с намалението на населението и главно на селското население.

Построените жилищни сгради и жилища са както на територията на града, така също и в селата (вероятно като жилища за временно обитаване).

В град Брезник стойностите на показателите отнесени към населението – „полезна площ на човек от населението", „жилищна и спомагателна площ на човек от населението" са по-ниски в сравнение с тези в селата, поради по-голямата численост на населението в града и намалението на числеността на селското население. Жилищната площ на човек от населението в град Брезник е 28.5 кв.м., а спомагателната площ в града на човек от населението е 5.0, докато за селата площите на тези показатели са съответно 118.3 кв.м. и 22.8 кв.м.

Обитаваните жилища в общината са 35.7% (средно за област Перник 55.1% от жилищата са обитавани, като най-висок е делът на обитаваните жилища в община Перник - 70.7%, а най-нисък – в община Трън - 24.0%).

Изводи

- Основни структуроопределящи отрасли в община Брезник са преработващата промишленост и търговията, следвани от секторите на държавното управление, образованието и земеделието.
- Учебните заведения на територията на община Брезник обхващат всички степени на средното образование и покриват потребностите от учебни институции.
- Населението на общината разполага с достъпна здравна помощ и грижи, включително и хората, живеещи в селата.
- В Община Брезник има добър, но не достатъчно използван, потенциал за развитие на културния и ловния туризъм и на екотуризма.
- Почвените и климатичните условия в община Брезник създават добри предпоставки за развитие на селското стопанство.

3. Стратегиа за развитие на туризма

3.1. Обща характеристика на туристическата среда

Туризмът е сред водещите отрасли на българската икономика, с нарастваща тежест през последното десетилетие и с потенциал за бъдещ растеж. Поради своето значение за стопанството и поради капацитета на туризма да стимулира местното развитие, водено от общността, да създава заетост и да добавя стойност в настоящия План за интегрирано развитие на Община Брезник за периода 2021-2027 г. е обособен раздел, посветен на туризма, съдържащ Общинската програма за развитие на туризма в Община Брезник.

Съгласно чл.11, ал.1 от Закона за туризма (Изм. ДВ бр. 17 от 2020 г.), Общинската програма за развитие на туризма се изгражда в съответствие с Концепцията за туристическо райониране на България1, Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България (2014-2030 г.), актуализирана 2017 г., Областната стратегия за развитие на Област Перник за периода 2014 - 2020 г., Стратегията за развитие на туризма в Община Брезник (2014 - 2020).

Туристическият отрасъл създава най-много работни места в ЕС, като по последни данни те възлизат на 27.3 милиона души, ангажирани основно в малки и средни предприятия. Отрасълът създава 10.3 % от БВП на 28-те страни членки на Съюза. През 2018 г. туристите в ЕС наброяват 538 млн. души, а приходите от туризъм възлизат на над 400 млрд. евро. Туризмът безспорно се превърна в мощен катализатор на трансгранично сътрудничество и продуктово развитие.

За България този дял е дори по-висок - според данни на World Travel and Tourism Council (WTCC) за 2019г. 12,8 млрд.лв. (10,8%) от БВП на България се генерира от сектора на гостоприемството. 340 хил. са работните места в туристическата индустрия в България, което е 10,6% от общата заетост. През 2019 г. общият брой туристически посещения на чужденци в България е 9,3млн. Ръстът спрямо 2018 г. е 0,4%. Увеличение има при посещенията с цел почивка и ваканция, като са реализирани 5,8 млн. и ръст от 1%. Посещенията с цел гостуване са 0,6млн., което е намаление с 6,7%. Посещенията с цел бизнес туризъм са 1,76 млн., което е увеличение с 1,9%. Посещенията с други туристически цели са 1 064 689. Посещенията с цел почивка и ваканция формират 62,9% от всички туристически посещения. Посетителите на страната ни са похарчили 8,2 млрд.лв., което е 10,7% от общия износ. Друга важна характеристика на българската туристическа индустрия е експортната й насоченост. Само около 20% от туристическите разходи се генерират от българските граждани, а останалите 80% са

[1] Концепция за туристическо райониране на България, съгл. Заповед №Т-РД-16-103/11.03.2015 г.)

принос на чуждестранните туристи.

С приемането на Закона за туризма през 2013 г. е създадена и глава „Туристическо райониране“, която регламентира създаването на обособени територии в България- туристически райони, с цел формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на по - ефективен регионален маркетинг и реклама. Концепцията за туристическото райониране на страната е утвърдена от Министъра на туризма. Община Брезник, заедно с още 22 общини попадат в териториалния обхват на Софийски туристически район.

Фиг. 2. Туристическо райониране на Република България.

Община Брезник разполага с много дадености които могат да се използват за разработване и утвърждаване на комплексен туристически продукт с максимално ползване на наличните туристически ресурси, който да привлича българските и чуждестранни туристи. Богатото културно и природно наследство представлява добра база с голям потенциал, който все още не е напълно разработен. За успешното изпълнение на заложените в Програмата дейности е необходимо партньорство между местната власт и водещи организации в сферата на туризма.

Общинската програма за развитие на туризма за период 2019 – 2021 г., разработена на основание чл. 11 ал. 1 от Закона за туризма е оперативен документ за реализация на основните приоритети и цели за развитието на общината.

Политиката на Община Брезник за развитието на туризма е на базата на Закона за туризма, в който са дефинирани мероприятията, които следва да се изпълнят в съгласие с Националната стратегия за развитие на туризма и тяхното функциониране в съответствие с постъпленията от туристически данък и такси от категоризации на туристически обекти на територията на общината.

Основните цели на Програмата за развитие на туризма в Брезник са:

1. Утвърждаване привлекателността на Община Брезник и превръщането ѝ в туристически център, чрез пълноценно и функционално използване на културните, религиозните, природните и антропогенни дадености на региона. Утвърждаване на общината като туристическа дестинация в България, страните от Европейския съюз и другите основни чуждестранни пазари.

2. Повишаване привлекателността на общия туристически продукт на Община Брезник, чрез благоустрояване на инфраструктурата, обслужваща туризма, чрез развитие на туристическите атракции, опазване и съхраняване на чистотата на околната среда на района, подобряване състоянието и експониране на културно-историческото наследство, както и чрез контрол на качеството на туристическите услуги. Тази цел ще бъде постигната единствено на база изграждане и поддържане на добре функциониращи партньорства между Община Брезник като водеща институция и всички местни фактори, които формират туристическия продукт на общината. Необходимо е да бъде наложена единна професионална етика, валидна за всички звена, обслужващи туризма в града, с цел да се постигне най- високо качество на комплекс от съпътстващи услуги.

3. Повишаване броя на организираните групови и индивидуални туристи в града, както и увеличаване на престоя им.

3.2. Туристическа специализация на община Брезник

Основната специализация на туристическите райони е комбинация от два вида туризъм, чрез чието съчетание се определя уникалността на районите. Разширената специализация включва основните и допълващи видове туризъм. Концепцията за туристическо райониране на България препоръчва определен фокус в специализацията на всеки район, а не пълна инвентаризация на предлаганите продукти и наличните възможности

1. Културно-исторически туризъм
2. Приключенски и екотуризъм
3. Градски развлекателен и шопинг туризъм
4. Религиозен и поклоннически
5. Кулинарен туризъм
6. Фестивален туризъм

След анализ на природните и антропогенни ресурси за развитие на туризма в

общината се извършва селекция на следните основни видове

Основни видове и подвидове туризъм, подходящи за развитие в Община Брезник — работна класификация

ОСНОВНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ	ПОДВИДОВЕ ТУРИЗЪМ
Културен туризъм	***Културно-исторически туризъм:*** мотивиран от интерес към материалното и нематериалното наследство (музеен, археологически, културно-религиозен, етно-фолклорен и др.) ***Фестивален и събитиен културен туризъм***: основен мотив е посещението на конкретни културни прояви (обикновено с фиксиран период на провеждане и кратка продължителност) ***Културен туризъм на изкуствата***: мотивиран основно от интереса към различни изкуства (музика, танц, литература, изобразително, филмово изкуство и пр.) ***Творчески туризъм***: основен мотив за пътуване е желанието за творческа изява и създаването на култура заедно с местните общности (фотографски, занаятчийски туризъм и др.)
Селски туризъм	***Етно-селски туризъм*** - пътуване до селските райони с основна цел пасивно или активно участие в селските традиции ***Еко-селски туризъм*** - пътуване до селските райони с основна цел пребиваване в екологично чиста среда, консумация на екологични продукти, общуване с природата и местните общности ***Аграрен туризъм*** - пътуване до селски райони с цел активно участие в аграрните трудови дейности
Кулинарен туризъм	***Кулинарен туризъм*** - основна цел на пътуването е дегустацията на ястия и напитки, характерни за определена дестинация. ***Гурме туризъм*** - разновидност на кулинарния туризъм, с изискване за ексклузивност в качеството и уникалността на храната и напитките

Приключенски и екотуризъм	***Екотуризъм*** - отговорно пътуване до запазени природни комплекси с основна цел наблюдение и изучаване на дивата природа (включително в защитени природни територии)
Религиозен и поклоннически туризъм	***Религиозен туризъм*** - посещение на религиозни обекти и места, основно мотивирано от задоволяването на духовни потребности ***Поклоннически и култов туризъм*** - пътуване с цел поклонение пред свети места на вярата или участие в религиозни ритуали, независимо от художествената стойност на обектите или събитията

Таблица №23

3.3. Приоритетни дейности на програмата за развитие на туризма в община Брезник за период 2019 – 2021

Програмата за развитие на туризма в община Брезник за период 2019 – 2021 година предвижда следните основни дейности, съгласно Закона за туризма:

1. **Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на Общината.**
   - Подобряване на инфраструктурата до туристическите обекти;
   - Създаване и подобряване на условията за достъп до места с потенциал за развитие на туризма;
   - Обособяване и изграждане на нови места за отдих и спорт.
   - Поддържане на маркировката на пешеходните туристически маршрути;

2. **Опазване, поддържане и развитие на зелените площи.**
   - Опазване и поддържане на зелените площи и декоративна растителност около заведенията за хранене и развлечение и в лесопарк „Бърдото”;
   - Почистване на пространствата около туристическите обекти и спазване на режим на ползване.
3. **Организация на информационното обслужване на туристите.**
   - Поставяне на информационни табла, указателни табели, карти за културно-исторически и природни дадености на ключови места в общината;
   - Зони с достъп до Wi-Fi интернет.
4. **Реклама в страната и в чужбина на туристическите обекти, намиращи се на територията на общината.**
   - Включване на общината в специализирани туристически сайтове;
   - Издаване на атрактивни двуезични рекламни материали за природните и исторически дадености на региона;

- Издаване на рекламни материали, брошури, пътеводител и карта на Брезник;
- Включване с рекламни материали в специализирани издания;
- Издаване на информационен бюлетин;
- Провеждане на мероприятия с обществена значимост, съвместно с културни, образователни и други институции с цел популяризиране на съпътстващи туристически продукти.

5. Други дейности.

- Публично представяне на проекти и програми, свързани с развитието на туризма в общината;
- Изработване на система за ефективно партньорство между Община Брезник и туристическите субекти в името на качеството на туристическия продукт;
- Изработване на система за ефективен контрол спрямо туристическите обекти от страна на Община Брезник, съвместно с Отдел „Местни данъци и такси" за максимална събираемост на дължимите средства, спазване критериите на обслужване, съответстващо на категориите, както и на единната професионална етика;
- Проучване възможности за участие и разработване на проекти по Оперативните програми с туристическа насоченост в тясна координация с Дирекция „ТСУ и ЕИ" и други структури, имащи отношение към туризма.

3.4. Финансово осигуряване на програмата за развитие на туризма в община Брезник през 2019 г.

3.4.1. *Приходна част на програмата за развитие на туризма в община Брезник за период 2019 – 2021 г.*

Средствата за развитие на туризма и реализирането на посочените дейности, съгл. чл. 60, ал. 1 от ЗТ се набират от:

- Туристически данък, определен от Общинския съвет по реда на ЗМДТ ;
- Средства, предоставени по изпълнение на целеви програми и проекти.
- Такси за категоризиране на туристическите обекти по чл. 55, ал.4 от ЗТ;
- Наложени от кмета глоби и имуществени санкции по ЗТ;
- Средствата, предоставени за изпълнение на целеви програми и споразумения;
- Дарения и помощи, средства по международни програми и споразумения;
- Лихви;
- Средства от фондовете на ЕС;
- Други източници.

3.4.2. Разходна част на програмата за развитие на туризма в община Брезник за период 2019 – 2021 г.

Съгласно чл. 61т. от ЗМДТ приходите от туризма се изразходват по приета от Общински съвет – Брезник програма за развитие на туризма, единствено за мероприятия и дейности по чл. 11, ал. 2 от Закона за туризма.

В развитието на туристическата функция на общината от значение е изградената туристическа инфраструктура. Сред нея основно място заемат средствата за подслон и местата за настаняване.

Една от природните и туристически забележителности на община Брезник е лесопарк „Бърдото". В лесопарка е разположен хотел-ресторант „Бърдото" с модерна база: 15 двойни стаи, един апартамент и една тройна стая; зала за семинари и конференции – за около 20 участника; ресторант с около 150 места, предлагащ българска и европейска кухня; открит плувен басейн с бар. В лесопарка е разположена и хижа „Брезите" със съвременна леглова база за 16 посетители, традиционна кухня, много добри възможности за отдих и занимания.

Специфичен природен елемент с качества на туристически ресурс е лековитата „желязна" минерална вода.

Гърленският храм-кладенец представлява култов градеж от Късната Бронзова епоха разположен северно от село Гърло.

Красивият пейзаж на Брезнишкия край през четирите сезона предполага създаване на отлични условия за екологичен, опознавателен и алтернативен туризъм, които привличат наши и чуждестранни гости. Лесопаркът, поддържан от общината и от Държавното горскостопанство, е естествен зелен оазис за отдих и почивка и предлага неповторим уют на посетителите. Почитателите на чистата и красива природа могат да се любуват на невероятния пейзаж в местностите Бърдо, Гребен, Римски бани, Плетена бука, Црънча и др.

Туристически ресурси, които не са екс понирани напълно, са тези с антропогенен характер, свързани с културно-историческото наследство. Обекти на съхранената историческа и културна памет в общината са религиозни исторически и културни паметници - църкви, манастири и др. Сред тях се открояват църквата „Света Петка", Билинският манастир „Св. Архангел Михаил" (от епохата на Второто Българско царство), църквата „Св. Николай" в с. Ноевци, мегалитният храм-паметник „Пусто Гърло" и др. Много църкви и манастири в селата на общината са от възрожденската епоха. Част от движимите културни ценности са експонирани в Общинския исторически музей в гр. Брезник.

ЧАСТ II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БРЕЗНИК ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 ГОД.

1. Визия и стратегическа цел за развитие на Община за периода 2021 - 2027 год.

Програмата е съобразена с основните цели и приоритети на местното и регионално развитие. Основната цел съответства на главната цел, залегнала в Общинския план за интегрирано развитие*: По-нататъшно утвърждаване на постигнатото интегрирано устойчиво местно развитие и подобряване стандарта на живот в общината чрез ефективно използване на собствени ресурси и разполагаем потенциал, разширяване на взаимоизгодното партьорство.*

Визия на общинската администрация за местното самоуправление:

Визията на общинска администрация е да осъществява законосъобразно местно самоуправление, да работи за удовлетворяване потребностите на гражданите и юридическите лица, като оптимизира общинското предлагане и оказване на публични услуги в условията на свободна от корупция администрация, пълна прозрачност и коректност. Чрез тази визия администрацията следва основната посока за развитие на общината, а именно - съвременно място за живот, съчетаващо уюта на малките населена места, което предлага сигурност, предпочитано е от младите и се харесва на възрастните.

2. Цели на програмата на програмата за интегрирано развитие на община Брезник – 2021-2027 г. са:

- Балансирано развитие на общината
- Развитие на инфраструктурата и опазване на околната среда
- Ефективно използване на потенциала за постигане на устойчив растеж
- Запазване на културно-историческото наследство и традиции
- Насърчаване на публично-частното партньорство за местно развитие
- Икономическа стабилност чрез стимулиране на инвестиционни процеси Качество и достъпност на публичните услуги

3. Основни принципи и стратегически задачи за развитието на община Брезник – 2021-2027 г.:

Развитието на община Брезник в периода 2021-2027 год. изисква формулиране на четири важни подцели, с характер на стратегически задачи пред общинската администрация:

1. Планиране и разходване на публичните средства по приоритетите: инфраструктура и благоустрояване, екология, култура, образование, здравеопазване и социални дейности;

2. Привличане на инвестиции по Оперативните програми, финансирани с европейски средства за реализацията на проекти през новия програмен период
3. Ефективно управление на общинската собственост;
4. Реализиране на успешни и прозрачни форми на партньорство с бизнеса и създаване на благоприятни условия за нови частни инвестиции.

Основните принципи, които следва да бъдат спазвани на етап програмиране на общинското развитие, бюджетиране на проектите и реализиране на приоритетите са:

- Отговорно отношение към проблемите на населените места и на хората
- Спазване върховенството на закона, зачитане на морала;
- Прозрачност, отговорност и откритост при ръководството на процесите и дейностите в общината;
- Активен диалог с гражданите и бизнеса за развитието на общината.

4. Приоритети на община Брезник – 2021-2027 г.:

Приоритетите в настоящата програма са съобразени с високите цели които си поставяме за развитието на община Брезник през периода 2021-2027 г.
Най- важни приоритети за местната администрация в настоящата програма са:

Приоритет 1: Създаване на благоприятниусловия за инвестиции, заетост и развитие, повишаване конкурентоспособността на местната икономика.

Приоритет 2: Създаване на привлекателна и безопасна жизнена среда, чрез инвестиции за балансирано териториално развитие, подобряване на инфраструктурата и устройствена политика.

Приоритет 3: Подобряване качеството наживот чрез осигуряване на условия за развитието на човешкия капитал.

Приоритет 4: Повишаване компетентността, ефективността и прозрачността на общинска администрация в услуга на гражданите и бизнеса.

Мерки по Приоритет 1: Създаване на благоприятни условия за нвестиции, заетост и развитие, повишаване конкурентоспособността на местната икономика.

№	Наименование	Дата на стартиране	Дата на приключване	Очаквани резултати

1.	Стимулиране на местното предприемачество, създаване на условия за привличане и задържане на инвеститорите в общината	през периода	през периода	Привлечени нови инвеститори; Новорегистрирани малки и средни предприятия;
2.	Възстановяване позициите на трайните насаждения и създаване на условия за развитие на животновъдството	през периода	през периода	Изградени нови овощни масиви; Създадени нови овцеферми и кравеферми
3.	Организационно подпомагане на аграрния сектор	през периода	през периода	Осигурен безпрепятствен достъп до обработваемите земи чрез поддържане на полски пътища на територията на общината; Реконструирани водоеми; Лесоустройствени мероприятия за залесяване
4.	Развитие на промишлени производства, базирани на местни суровини и потенциал	през периода	през периода	Устройствено отредени площадки за нови производства, при спазване на предвижданията на ОУП
5.	Развитие на туризъм, свързан с природните и културно- историческите дадености на територията на общината	през периода	през периода	Подкрепени инвестиционни намерения (проекти) в сферата на туризма; Утвърждаване на община Брезник като част от регионалния културен туристически маршрут

6.	Осъществяване на публично-частни партньорства, включително за изграждане, реконструкция и развитие на общински терени	през периода	през периода	Новоизградени, реконструирани и/или обновени общински обекти в резултат на сътрудничество между Общината и предприятията
7.	Адаптиране, изграждане и поддържане на общинска инфраструктура в зависимост от нуждите на бизнеса	през периода	през периода	Създадени благоприятни условия за реализиране потенциала на местната икономика

Таблица №24

Мерки по Приоритет 2: Създаване на привлекателна и безопасна жизнена среда, чрез инвестиции за балансирано териториално развитие, подобряване на инфраструктурата и устройствена политика.

№	Наименование	Дата на стартиране	Дата на приключване	Очаквани резултати
1.	Активна комуникация с компетентните държавни органи и своевременно сигнализиране при належаща необходимост от ремонт и рехабилитация на пътища от републиканска пътна мрежа	през периода	през периода	Реконструирани републикански пътища на територията на общината
2.	Ремонт и рехабилитация на пътища от общинска пътна мрежа	през периода	през периода	Ремонтирана общинска пътна мрежа
3.	Основен ремонт на уличната мрежа на територията на общината	през периода	през периода	Ремонтирана улична мрежа на територията на общината
4.	Реконструкция на съществуващи водоизточници	през периода	през периода	Реконструирани водоизточници

5.	Анализ на възможностите за водоснабдяване от алтернативни	през периода	през периода	Извършено хидрогеоложко проучване с данни за на
6.	Разширяване и рехабилитация на водопроводна мрежа	през периода	през периода	Рехабилитирана вътрешноселищна водопроводна
7.	Подобряване на енергийната ефективност на публични обекти - общинска собственост	през периода	през периода	Изпълнени мерки по енергийна ефективност
8.	Намаляване на общинските разходи за енергия (Доизграждане на уличното осветление с енергоспестяващи лампи)	през периода	през периода	Намалени разходи за енергия
9.	Подобряване качеството на сметосъбиране и сметоизвозване	през периода	през периода	Подобрено сметосъбиране и сметоизвозване. Почистени нерегламентирани сметища в землищата на селата от общината
10.	Комплекс от мерки за поощряване на разделното събиране на битови отпадъци в града и селата	през периода	през периода	Разширяване на възможностите за разделно събиране на отпадъци. Пунктове за събиране на дрехи
11.	Засилване на мерките за недопускане образуване на нерегламентирани сметища на територията на общината	през периода	през периода	Намален брой новоустановени нерегламентирани сметища
12.	Регламентиране на отговорностите и контрол на поддържането на гробищните паркове	през периода	през периода	Подобрено състояние на гробищните паркове
13.	Мерки за качествено подобряване на зелената инфраструктура	през периода	през периода	Разделяне на града на зони и приоритизиране на дейностите спрямо категорията на съответната територия.

Таблица №25

Мерки по Приоритет 3: Подобряване качеството на живот чрез осигуряване на условия за развитието на човешкия капитал

№	Наименование	Дата на стартиране	Дата на приключване	Очаквани резултати
1.	Реконструкция на тротоарните и зелени площи и кътовете за отдих в населените места в общината	през периода	през периода	Реконструирани тротоарни и зелени площи и кътове за отдих
2.	Поддръжка на съществуваща и изграждане на нова спортна база и зони за отдих	през периода	през периода	Изградени нови спортни обекти
3.	Подкрепа на спортните клубове в града и селата	през периода	през периода	Активен спортен живот
4.	Текущо поддържане на обекти на образователната инфраструктура	през периода	през периода	Поддържана образователна инфраструктура
5.	Развиване на образователните услуги, чрез сформиране на нови групи в детските градини и училищата на територията на общината	през периода	през периода	Задоволяване на потребностите на населението от нови образователни услуги
6.	Съхраняване и обогатяване на специфичното духовно наследство в общината - художествена самодейност; сурвакарски игри; Граовски събор „Видовден"	през периода	през периода	Съхранено духовно наследство. Запазване на местните традиции на територията на общината

7.	Участие във всички действащи Регионални и Национални програми, насочени към осигуряване на заетост на различни групи от обществото - социално слаби, безработни, лица в пред пенсионна възраст, хора с увреждания, млади хора с висше образование	през периода	през периода	Разработване и участие в програми за заетост
8.	Осигуряване на независимост и достоен живот на хора с различни видове увреждания и самотно живеещи хора в общината, чрез разработване и реализация на проекти финансирани от Европейския социален фонд	през периода	през периода	Осигурен достоен живот на хора в неравностойно положение
9.	Разширяване на обхвата на предоставяните социални услуги в общността	през периода	през периода	Новоразкрити социални услуги
10.	Разработване на анализ на състоянието на спортната инфраструктура на територията на общината и изготвяне на „пътна карта" за реализиране на спортна инвестиционна програма, която предлага мерки за модернизиране на съществуващата инфраструктура и такива, свързани с изграждане на нови спортни обекти и съоръжения	през периода	през периода	Осигурена актуална база с данни за текущото състояние на спортната инфраструктура и набелязани конкретни мерки за нейното модернизиране
11.	Насърчаване на ранното професионално ориентиране на подрастващите	през периода	през периода	Организирани на инициативи за ранно професионално ориентиране

Таблица №26

Мерки по Приоритет 4: Повишаване компетентността, ефективността и розрачността на общинска администрация в услуга на гражданите и бизнеса.

№	Наименование	Дата на стартиране	Дата на приключване	Очаквани резултати
1.	Създаване на административна култура и методи, ориентирани към резултати, чрез въвеждане на ефективни механизми за мониторинг и контрол при изпълнението на политики в община Брезник	през периода	през периода	Повишен вътрешен контрол
2.	Подобряване качеството на общинското управление, чрез обучение на служителите на община Брезник	през периода	през периода	Проведени обучения на служители от общинската администрация
3.	Максимален достъп на гражданите до информация, разширяване и своевременно актуализиране на съдържанието на интернет страницата на общината	през периода	през периода	Промотиране на работата на общинската администрация
4.	Разширяване на списъка от услуги, които могат да се предоставят по електронен път в различни сектори	през периода	през периода	Увеличен брой услуги, предоставяни по електронен път
5.	Разширяване на капацитета на администрацията за осигуряване на проектно финансиране на общински дейности и ефективно усвояване на достъпните фондове	през периода	през периода	Увеличен брой изготвени и изпълнени проекти

Таблица №27

Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност.

1. Анкетно проучване свързано със специфичните характеристики на община Брезник

Настоящата част определя възможните приоритетни цели за реализация на плана, като отразява потенциала за развитие и се съсредоточава върху възможностите за решаване на конкретни проблеми на община Брезник. Тези цели се основават на изводите, базирани на проведено анкетно проучване, осъществено в партньорство с представители на администрацията на общината, през периода октомври-декември 2020 г. в рамките на извънредна епидемична обстановка в страната при спазването на необходимите противоепидемични мерки. Въпросника бе качен на сайта на общината, като успоредно с това имаше и хартиен вариант на принципа очи в очи /на терен/ Проучването има за цел да даде представа за икономическото развитие, природния и инфраструктурен капацитет, проблемните и приоритетни области на община Брезник. Въз основа на получените резултати и направените изводи могат да се формулират препоръки за покриване нуждите и потенциалите за развитие на общината и нейните жители. Така набраната информация би могла да бъде полезен източник за формулиране на по-нататъшни цели и приоритети на развитие на икономическото, социалното и екологичното състояние на района в съответствие с нагласите на живущите в общината и общинските планове за развитие. Събрана бе автентична информация посредством метода на прякото анкетиране, ориентирано към жителите на община Брезник. Информацията бе обработена и анализирана, като се търсеше конкретизиране на индивидуалните виждания за текущото икономическо и социално развитие на общината, необходимите мерки за подобряване на състоянието и потенциалните решения за интегрирано развитие на общината.

В анкетното проучване се открояват обективните виждания на жителите за положителните и отрицателни страни в общината и какво би могло да бъде приоритизирано с оглед на спецификите и, за да бъде полезно за нейното интегрирано развитие. Целта на получената информация е да насочи вниманието на общинското ръководство към приоритетното решаване на най-съществените за жителите в общината проблеми, свързани с качеството на живот и последващото развитие на община Брезник

Анкетната карта се състои от 18 въпроса, формулирани с цел да се получи обективна информация, базирана на преобладаващото мнение на живущите в общината. Синхронизирането на въпроси с „отворен“ характер и въпроси от „затворен“ тип с многовариантни отговори осигурява на респондентите, по- голяма свобода при изразяване на своето мнение, като то не бива ограничавано само в рамките на

определени отговори. Важно е да се отбележи, че всеки от въпросите изпълнява конкретна задача, допринасяща за структурирането на анализ и определяне на проектните възможности, необходимите мерки за подобряване на състоянието и потенциалните решения в развитието на община Брезник. Въпросите са разпределени в три логически групи, както следва:

I. Мерки и проектна насоченост за подобряване състоянието на община Брезник.
II. Оценка на състоянието, развитието и ресурсната обезпеченост на община Брезник;
III. Структура на участниците в анкетното проучване и демографски показатели;

При обобщаването на отговорите е отчетено, че в някои анкетни карти респондентите са пропуснали част от въпросите, с което се обяснява разминаването между общия брой на попълнените анкети спрямо разликите в общия брой на отговорилите по конкретни въпроси. Въздействието на тази разлика е статистически снижена до минимум с цел обективизиране на отговорите.

Настоящото изследване не може да претендира за представителност и изчерпателност, но би могло да даде ориентировъчна представа за икономическото състояние, социалното развитие, проблемите и потенциалните решения в развитието на община Брезник.

Въз основа на извършеното проучване сред жителите на община Брезник, оценяващ ресурсната осигуреност, състоянието и тенденциите в местната икономика, са определени приоритетите, които следва да бъдат достигнати през периода 2021-2027 г. Те обхващат, от една страна, представата за желанието на жителите на общината, а от друга, са съобразени максимално с възможностите, потенциала и специфичните особености на общината и нейната територия.

МЕРКИ НА ПРОЕКТНА НАСОЧЕНОСТ, ОЦЕНКА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ОБЩИНА БРЕЗНИК И СТРУКТУРА НА АНКЕТИРАНИТЕ

1. Притежава ли Община Брезник уникални предимства/характеристики, които я отличават от другите общини?

Вашият отговор:

1./ Като приоритет се извежда близостта да София.-50%

2./ Чиста околна среда-30%

3./ Желязната вода15% и др5%

2. Кои са най-ценните ресурси на Община Брезник - културни забележителности, природни и исторически обекти, местности и други - които трябва да бъдат съхранени и развити, и които биха допринесли за развитието на общината?

Вашият отговор:

1./ Желязната вода 60%

2./ Храм-кладенец Пусто Гърло 20% и 20% други културни и природни забележителности забележителности

3. Кои са основните проблеми, които характеризират Вашата община в момента? (Посочете не повече от 5 отговора)?

☒ Състояние на улична инфраструктура в населените места (улици, тротоарни I—! настилки, алеи и др.)

☒Състояние на ВиК инфраструктура

☐Състояние на образователната инфраструктура

☒Транспортна достъпност

☐Състояние на паметниците на културата

☐Състояние на околната среда

☐Сметосъбиране, сметоизвозване и депониране или третиране на отпадъците

☐Икономическо състояние на селата в общината

☐Липса на високотехнологични производства

☐Липса на стимули за създаване на нови предприятия

☐Слаба инвестиционна активност

☐Неефективна промишленост

☐Ниска производителност на селското стопанство

☐Влошаваща се демографска ситуация - обезлюдяване на населените места

☐Висока безработица

☐Ниското образователно равнище на населението

☐Висока престъпност

☐Социална грижа за хората в неравностойно положение | Ниска степен на интеграция на малцинствата

☐Ниска степен на интеграция на хората в неравностойно положение

☐Не добре развита социална сфера и сектор на социалните услуги

☐Недостатъчно детски площадки

☐Недостатъчно места за спорт и отдих

☐Недостатъчно места и заведения за развлечения

☐Недостъпно или недостатъчно качествено здравеопазване

☐Липса на добро и ефективно управление в общината

☐Слабо взаимодействие между местна власт, бизнес, неправителствен сектор, граждани

☐Слабо развити неправителствен сектор и граждански инициативи

☐Друго

☐Друго

4. Кои са най-необходимите мерки за подобряване на състоянието в общината и оценете тяхната значимост за Вас? (Можете да оцените всяка една мярка)?

	Много важна	**Важна**	**Не е важна**	**Нямам мнение**
Подобряване на техническата инфраструктура (водоснабдителна, Канализационна, електроснабдителна)	X	O	O	O
Подобряване на достъпността между селищата в общината и туристическите забележителности	O	O	X	O
Намаляване нивата на замърсяване на въздуха	O	X	O	O
Подкрепа и стимулиране на бизнеса в различните сектори на местната икономика	O	X	O	O
Реконструкция/ обновяване на промишлените	X	O	O	O

територии				
Изграждане на логистичен парк/ икономическа зона	О	Х	О	О
Развитие на туризма поддържане на паметниците на културата, инвестиции в читалищата, фестивали и др.)	Х	О	О	О
Подобряване на енергийната ефективност на сградите и използване на ВЕИ	Х	О	О	О
Подобряване на жилищния сектор	О	Х	О	О
Запазване и създаване на нови зелени зони за отдих и спорт	Х	О	О	О
Повишаване качеството на образованието	О	Х	О	О
Подобряване качеството на предлаганите здравни и медицински услуги	О	Х	О	О
Борба с безработицата и подобряване на пазара на труда (вкл. квалификация на хората)	Х	О	О	О
Борба с дискриминацията, социално включване и създаване на равни възможности	О	Х	О	О
Подобряване на управлението на Общината (административния	О	Х	О	О

капацитет)				
Подобряване на административните услуги за населението и бизнеса (вкл. електронни)	О	Х	О	О
Засилване ролята на неправителствения сектор и стимулиране на гражданското участие в управлението	О	О	Х	О
Подкрепа за развитие на научна и развойна дейност	Х	О	О	О
Стимулиране на междуобщинско сътрудничество (проекти, вкл. международни)	Х	О	О	О
Други	О	О	О	О

Ако на въпроса сте отговорили с "Друго", моля, напишете вашия отговор

Вашият отговор

5. Кои според Вас трябва да бъдат приоритетните направления за икономическо развитие в общината и оценете тяхната значимост за Вас? (Можете да оцените всяко направление)

	Много важна	**Важна**	**Не е важна**	**Нямам мнение**
Селско стопанство	Х	О	О	О
Горско стопанство	Х	О	О	О
Лека промишленост	Х	О	О	О
Развлекателна индустрия (казина, игрални зали и други)	Х	О	О	О

Високотехнологични производства	О	Х	О	О
Енергия и възобновяеми енергийни източници	О	Х	О	О
Транспорт и логистика	О	Х	О	О
Туризъм	О	Х	О	О
Обслужващи дейности с регионално значение (образование, здравеопазване, услуги)	Х	О	О	О
Друго	Х	О	О	О

Ако на въпроса сте отговорили с „друго", моля, напишете Вашия отговор:

Вашият отговор

6. Настоящата визия за развитие на общината е Община Брезник-модел за добро и ефективно управление, основано на споделени обществени ценности и доверие, съхранила и популяризирала своето културно- историческо наследство, утвърдила се като привлекателно място за живот, развитие на образованието, културата, туризма, спорта, предприемачеството и социалните услуги.“ Считате ли, че е необходима нова визия за развитие на общината?

☒Да над 50%

☐Не

☐Не мога да преценя

Ако сте отговорили с „да“, моля, формулирайте Вашето предложение за визия на общината или отделни аспекти на развитието, които според вас трябва да бъдат включени във визията:

Вашият отговор

7. Кои са най-важните проекти за общината, които трябва да бъдат реализирани до 2027 г.? Моля посочете не повече от пет проекта.

Вашият отговор: Водоснабдяване, саниране на училището в Брезник, довеждаш водопровод и др.

8. Кой е най-важният проект за Вашето конкретно населено място, който трябва да бъде реализиран до 2027 г.?

Вашият отговор: Над 50% Подобряване на ВиК инфраструктурата,

9. Какъв проект/и може да реализира Вашата община съвместно със съседни общини, който да допринесе за развитието на целия район? (Моля, напишете имената на конкретните общини, проектна идея или сфера на партньорство.)

Вашият отговор: Туризъм-Трън и Сливница, Пътя Брезник Сливница и др.

10. Какви източници на информация използвате за запознаване с развитието на общината?

☒Интернет страницата на Общината

☒Други интернет сайтове и портали

☐Местни медии - вестници, радио, телевизия

☒Организирани на събития - публични отчети, представяния на инвеститори и др.

☒Организирани обществени обсъждания - кръгли маси, форуми и др.

☐Не използвам източници на информация за запознаване с развитието на общината

☐Друго:

11. В каква посока се промени общината през последните 7 години?

☒Общината се промени бързо към по-добро

☐Общината се промени към по-добро, но с по-бавни темпове от очакваните

☐Нищо не се е променило

☐Общото състояние на общината се влоши

12. Ако вие бяхте кмет на общината, каквото е първото нещо което бихте променили?

Вашият отговор: Лобиране и изграждане на нова и съвременна инфраструктура във всички сфери .Привличане на инвестиции.Инвестиции в туристическа инфра-структура.

13. Според вас, в какви области е важно да се развива трансграничното сътрудничество със съседните общини?

Вашият отговор: В сферата на туризма, културата и др.

14. На територията на кое селище живеете?

Вашият отговор: 70% от анкетираните са от гр. Брезник, а останалите 30% са от селата на общината.

15. Към коя от изброените групи се определяте?

☐Вашият отговор

☐Учащ 4

☐Работник 5

☐Служител 9

☐Упражняващ свободна професия 3

☐Предприемач/самонает 4

☐Земеделски стопанин/производител 4

☐Безработен 5

☐Пенсионер 4

☐Домакиня 2

☐Друго:

16. Вашият пол е:

☐Мъж 40%

☐Жена 60%

☐Не желая да отговоря

17. Вашето най-високо придобито образование е:

☐Висше 40%
☐Полувисше 6%
☐Средно 50%
☐Основно 4%
☐Не желая да отговоря

18. Вашата възраст е:

☐До 29 год. 10%
☐30-49 год. 50%
☐50-65 год. 35%
☐над 65 год. 5%

Имайки предвид структурата на участниците в анкетното проучване и демографски показатели и оценката на състоянието, развитието и ресурсна обезпеченост на община е редно да се обособи най-важната територия за развитие върху която би могло да се фокусира проектната ангажираност. На така поставеният въпрос 63,16% от анкетираните считат, че най-важната територия за развитие на общината е самият общински център - гр. Брезник. Вероятно продиктувано от местожителството на респондентите

2. Обобщение на анкетното проучване и SWOT анализ на община Брезник

В обобщение на анализа на резултатите от анкетното проучване, проведено сред жителите на община Брезник биха могли да се направят следните по-важни изводи и заключения:

- В структурен и демографски аспект в анкетното проучване са участвали жители на възраст 30-49 г. (40 %), от които 66,7% са от женски пол. В

образователен аспект 62,1% от анкетираните притежават висше образование, 83,33% от тях се причисляват към служители, упражняващи интелектуален труд. Най-голям дял от респондентите са живущи на територията на гр. Брезник – 70%

- По отношение на оценката на състоянието, развитието и ресурсната обезпеченост на община Брезник би могло да се изведете, че според анкетираните община се развива стремглаво към по-добро (51,72%), а в сравнителен аспект се развива като повечето общини в страната (50%).
- Анкетираните оценяват развитието на община Брезник през периода 2014
- 2020 г. с оценка „Добро“ (37%), като 53,3% смятат, че настоящата визия за развитие на общината под наслов „Община Брезник - атрактивен за живот и работа район, с модерен селскостопански сектор, развита икономика, със съхранена природа и културно-историческо наследство и възможности за личностно и общинско развитие“ е коректно и точно формулирана.
- Основен проблем в община Брезник се откроява „Влошената улична инфраструктура и ВиК мрежа в населените места (улици, тротоари, алеи и др.) - 80 %.
- Приоритетно направление за развитие в общината трябва да бъде с насоченост обслужващите дейности с регионално значение (образование, здравеопазване, услуги).
- Като най-ценен ресурс на общината според 78,23% от анкетираните, който трябва да бъде съхранен и развитие са местни суровини,желязната вода ,минното дело ,опазване на околната среда, съхранение и възстановяване на културната инфраструктура, музеите и къщите-музеи и др.
- Най-важната територия за развитие в общината според 63,16 % от участниците в анкетното проучване е общинския център - гр. Брезник.
- При възможност за съвместно реализиране на проекти с други общини според 43 % е реализирането на проект с общ. Трън, Сливница и Перник.
- Сред най-необходимите мерки за подобряване на състоянието на общината е подобряването на техническата инфраструктура в общината (ВиК, електропреносна мрежа и др.) - 70 %; борбата с безработицата и подобряване на пазара на труда - 63%; развитие на културния туризъм
- 53%.
- Най-важните проекти, които трябва да бъдат реализирани до 2027 г. за да се развива община Брезник са „Рехабилитация на пътната мрежа и асфалтиране на улиците“ - 91,3%, както и „Отваряне на нови работни места и осигуряване на заетост на населението“ - 69,6%.
- Условието при което роднини/приятели на анкетираните биха се върнали

в общината е осигуряването на „Добри условия за живеене, работни места и висока заплата“ - 75%.

По отношение на използваните информационни източници за запознаване с развитието на общината с най-голямо значение е интернет страницата на общината - 90%.

SWOT-анализ

въз основа на резултатите от проведеното анкетно проучване

Силни страни	Слаби страни
- Добро взаимоотношение между местна власт, бизнес, неправителствен сектор и граждани - Наличие на ефективно управление на общината - Липса на престъпност и криминални прояви - Благоприятни условия за развитие на селско стопанство и туризъм - Добро състояние на образователната инфраструктура - Изградена система за интеграция на хората в неравностойно положение - Териториална близост до Перник и София - Богато културно-историческо наследство-музеи, къщи-музеи, Храм-кладенец „Пусто Гърло“ и др.	- Липса на добре платени работни места и висока степен на безработица - Незадоволителна пътна инфраструктура и асфалтово покритие на уличната мрежа - Влошена ВиК мрежа и канализация - Нарастващ, но все още малък брой на добре поддържани детски площадки и места за спорт и отдих - Неблагоприятни демографски тенденции - Ниско ниво на инвестиционна активност - Преход от общинско сметище, недовършена рекултивация по ОПОС. към ползване на регионално сметище, по скъпа услуга. - Ниско ниво на икономическо състояние в селата - Липса на промишлено производство
Възможности	**Заплахи**
- Осъществяване на партньорство със съседните общини: Перник, Сливница,Трън и др. - Подобряване на пътната инфраструктура и асфалтовото покритие на уличната мрежа - Изграждане и реконструкция на ВиК - Подобряване на услугите по сметоизвозването и депонирането на отпадъци в Перник - Осъществяване на културен и исторически туризъм - Привличане на инвеститори, предоставящи добри условия на труд	- Забавяне на икономическото развитие на страната в резултат на COVID-19 - Задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции и засилване на ефекта им върху пазара на труда - Липса на интерес за осъществяване на партньорство с общините: Перник,Трън,Сливница -Възникване на недостиг от квалифициран персонал -Неизвестност на общината - като културен и исторически център - -Недостатъчна финансова - обезпеченост

Таблица 28 SWOT-анализ

Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини - приоритетни зони за въздействие

На база проведеното анкетно проучване осигурило идентификация на нуждите на населението, проекта за Общ устройствен план (на етап одобрение към 2020 год.) и Интегрирания план за обновяване на населените места в община Брезник (ИПОНМОП) се достига до идентификация на приоритетните зони за въздействие. Всички те са функция на териториалните дадености, степента на изграденост и функционалност на публичната техническа инфраструктура и пространствената обвързаност на общината със съседните общини и региона.

1. Състояние и потенциал за развитие на техническата инфраструктура на община Брезник

1.1. Пътна мрежа на Община Брезник и оценка на потребността от инвестиции

Пътищата от мрежата втори и трети клас са определящи изходящи и входящи връзки за общинския център и съставните селища на Община Брезник.и се намират в добро експлоатационно състояние.

Бъдещи рехабилитиции, ново строителство, проектиране /2021-2027 г./

- Път II-63 Перник - Мещица - Брезник - Трън – Стрезимировци

Предстои изготвяне на технологичен проект за превантивен ремонт на участък от км 19+720 до км 42+690, след което извършване на СМР по проект.

- Път III-811 (София - Петрохан) - Богьовци - Сливница - Гургулят – Ракита - Брезник - Палилула

Очаква се провеждане на процедури по избор на изпълнители за СМР, строителен надзор и стартиране ремонтните работи през посочения период.

- Път III-111-8114Брезник - Бегуновци - Кошарево - Станьовци - Долна Секирна - Горна Секирна - Горчовци(Стайчовци- Палу лула)

Изготвяне на технологичен проект за превантивен ремонт на пътя от км 13+850 до км 26+300 и извършване на ремонтните дейности съгласно изготвения проект.

Общинската пътна мрежа е достатъчно развита от гледна точка на гъстота, населените места са свързани с общинския център чрез относително преки пътни връзки. Общинските пътища не са в добро експлоатационно състояние. Необходими са инвестиции както в поддържането им, така и в основни ремонти на пътни участъци. В случая целта на определяне на приоритети се свързва с постигане на максимален ефект от възможните привлечени и собствени ресурси на общината. Препоръчителни мерки в приоритетен порядък включват основен ремонт, реконструкция и увеличаване на пропускателната способност на път.

Уличната мрежа в общинския център и съставните населени места се нуждае от

обновяване на настилките. Приоритетно ремонтът е необходим за основните, проводящи към изходите на селата улици, както и за някои основни улици на гр. Брезник. Поддържането на доброто състояние на уличната мрежа като перманентна задача предполага полагане на износващ пласт върху пътното платно и ремонт на съоръженията и тротоарните настилки

Населените места в Община се обслужват от организиран автобусен транспорт съгласно утвърдената общинска транспортна схема. Железопътен транспорт не преминава през територията на община Брезник

1.2 Устойчива градска мобилност – мерки за безопасност на градските пътища

България е сред държавите с най-лош показател по брой ранени и загинали при пътно-транспортни произшествия в Европейския съюз. В градовете са регистрирани над 35% от инцидентите с фатален край. Безопасността на движението е споделена отговорност – между участниците в движението, законодателната власт, проектиращите и изграждащите пътната инфраструктура, автомобилостроенето, спешната помощ и контролните органи.

Голяма част от пътнотранспортните произшествия при прилагане на редица подобрения в изпълнение на уличната инфраструктура, организацията на движение и редица други мероприятия могат да доведат до съществено намаляване на пътнотранспортните произшествия. За да бъдат предприети мерки за намаляване на травматизма, то на първо място трябва да се локализират участъци с концентрация на ПТП и да се изследват причините породили ПТП.

От направените проверки и огледи на място се установява, че до момента са взети мерки и изпълнени на място мероприятия относно подобряване на трафика и намаляване на произшествията.

Въпреки взетите частични мерки е необходимо да бъдат изпълнени инфраструктурни мерки за безопасна градска мобилност, насочени към уязвимите групи в движението – пешеходци и велосипедисти.

Дейностите, които следва да бъдат предприети включват изпълнение на мерки за развитие на пешеходната и велосипедна инфраструктура, в т.ч.:

1. Изпълнение на осветеност на пешеходните пътеки на територията на гр. Брезник;
2. Изграждане на велосипедна инфраструктура;
3. Изпълнение на мерки за успокояване на движението на входовете на гр. Брезник, в т.ч.:
   1. Вход Перник- Брезник,ул. Андрей Михайлов в участък от републикански път II -63 в район на ДГС „Брезник“;
   2. Вход Сливница – Брезник, кръстовище на ул.“Сливница“ с ул.“Вл. Радославов“, участък от републикански път III-811;

3. Вход Брезник - Трън, ул. „Трън“, в района на бензиностанция на“Лукойл - България“ЕООД, участък от републикански път II -63;

4. Вход Брезник – Батановци, участък от републикански път III-811, в района на бивш леарен цех;

Изпълнението на мерките по т.3 следва да се осъществи чрез:

- Намаляване на скоростта чрез маркировка, настилка с различен цвят текстура;
- Поставяне на осветени и дублирани пътни знаци;
- Стеснение на платното за движение;
- Изграждане на разделителни острови и комбинация от тях.

4.Мерките, насочени към изграждане на новата инфраструктура за безопасна градска мобилност следва да включват подобряване на достъпа за хора с увреждания и да са съобразени с Наредба №РД-02-20-2 от 26 януари 2021 г. за определяне на изискванията за достъпност и универсален дизайн на елементите на достъпна среда в урбанизираната територия и на сградите и съоръженията (в сила от 13.03.2021 г.)

2. Техническа инфраструктура за водоснабдяване и канализация в община Брезник.

Водоснабдителна мрежа:

Изградеността на водоснабдителна мрежа в селищата на Община Брезник е 100%. Поддържането и експлоатацията на водоснабдителната мрежа на общината се осъществява от „ВиК” ЕООД - Перник, район Брезник. Значителна част от проводите продължава да е изпълнена от азбестоциментови тръби. Голям процент от вътрешната водопроводна мрежа на Община Брезник е изградена от етернитови тръби,

Необходимостта от подмяна на елементи на разпределителната водопроводна мрежа се налага предвид намаляването на загубите и постигане на по-добро качество на водата. Предвижда се подмяна на част от довеждащата и разпределителна водопроводна мрежа в общината при актуализиране на водопотреблението и необходимостта от проводимост на подменяните участъци.

Канализационна мрежа

По данни на „ВиК” ЕООД-Перник на територията на Община Брезник изградената канализация е само в централната градска част на град Брезник

Улично осветление:

Уличното и парковото осветление на територията на Община Брезник е изцяло подменено с енергоефективни осветителни тела. Надграждането в ефективността на уличното осветление е в посока поетапна модернизация чрез соларни системи, соларна инсталация, нови технологични решения.

Енергийна ефективност

Енергийната ефективност е важен момент в политиката на устойчиво развитие на общините и районите в България. Политиката на Община Брезник по отношение на

енергийната ефективност е:

- Гарантирано снабдяване на потребителите с енергия при минимални разходи след прилагане на различни енергоспестяващи мероприятия;
- Рационално и ефективно използване на горивата и енергията в цикъла "производство - крайно потребление";
- Намаляване разходите за енергия в общинския бюджет;
- Подобряване качеството на живот на ползвателите;
- Намаляване на топлинните загуби в сградите чрез подобряване на енергийните им характеристики (саниране - пълно или частично);
- Замяна на нискоефективните горива с такива с по-висока ефективност (газификация);
- Възможности за регулация и управление на потреблението на енергия и оптимизиране на енергопотреблението;
- Подобряване качеството на уличното осветление;
- Подобряване опазване на околната среда с намаляване на вредните емисии на газове в атмосферата;
- Нови пазарни възможности за производители и фирми за монтаж и обслужване на енергоефективни съоръжения, системи, изделия и технологии. Тази цел ще се постигне чрез система от конкретни мерки за повишаване на ефективността на потреблението на енергия в общинските обекти.

Общинската политика за енергийна ефективност трябва да бъде насочена не само към намаляване на разходите за енергия на общинските обекти, а и да съдейства за намаляване на разходите за енергия на крайните потребители - обществените сгради, домакинствата, предприятията, транспорта, селското стопанство и др. Мерките предприети от Община Брезник са насочени към:

- Ефективно използване на енергийните ресурси за отопление;
- Намаляване на топлинните загуби в сградите с подобряване на енергийните им характеристики (саниране - пълно или частично);
- Замяна на горива с ниска крайна ефективност с такива с по-висока (газификация);
- Осигуряване на отоплителни системи с висока ефективност, включващи и възможности за регулиране на потреблението;
- Реконструкция и поетапна модернизация на уличното осветление с нови поколения енергоспестяващи осветителни тела;

- Популяризиране и насърчаване на добрите практики в сферата на договарянето за енергоспестяване в общинския сектор;
- Намаляване емисиите на парниковите газове.

Слънчева енергия

Достъпният потенциал на слънчевата енергия се определя след отчитането на редица основни фактори: неравномерно разпределение на енергийните ресурси на слънчевата енергия през отделните сезони на годината; физикогеографски особености на територията; ограничения при строителството и експлоатацията на слънчевите системи в специфични територии, като природни резервати, военни обекти и др.

Най-достъпни и икономически ефективни са технологиите за преобразуване на слънчевата енергия в топлина, включващи т.н. слънчеви колектори. Предимствата на слънчевите термични инсталации се заключават в следното: произвежда се екологична топлинна енергия; икономисват конвенционални горива и енергии; могат да се използват в райони, в които доставките на енергии и горива са затруднени.

Количеството уловена и оползотворена слънчева енергия се влияе съществено от качествата на различните типове слънчеви колектори, както и от вида на цялостната слънчева инсталация за получаване на топла вода.

По данни на Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на възобновяемите енергийни източници 2005-2015г., развитието на слънчева енергия в България ще е:

- Фотоволтаични инсталации - очаква се произвеждане на електрическа енергия в размер на 4 ktoe /год., водеща до намаляване на емисиите на ПГ с около 39 kt CO2 еквивалент.
- Слънчеви термични панели - очаква се произвеждане на топлинна енергия 239 GWh/год. Реализирането на този потенциал ще доведе до намаляване на емисиите с около 72 kt CO2 еквивалент.

След анализ на базите данни е направено райониране на страната по слънчев потенциал. България е разделена на три региона в зависимост от интензивността на слънчевото греене.

Енергия от биомаса

Оценката на потенциала от биомаса изисква изключително внимателен и предпазлив подход тъй като става дума за ресурси които имат ограничен прираст и много други ценни приложения, включително осигуряване прехраната на хората и кислорода за атмосферата. Затова подходът е да се включват в потенциала само отпадъци от селското и горско стопанство, битови отпадъци, малоценна дървесина, която не намира друго приложение и отпада по естествени причини без да се използва.

От всички ВЕИ, биомасата (дървесината) е с най-голям принос в енергийния баланс на страната.

По данни на Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на

възобновяемите енергийни източници 2005-2015г., използването на биомаса за енергия ще доведе до:

- Използване на биомаса за производство на електроенергия – очаквано производство в размер на 73 ktoe/год. и очаквано спестяване на емисии на ПГ в размер на 705 kt CO2 еквивалент/год.
- Използване на биомаса за производство топлоенергия - очаквано производство в размер на 14 233 GWh/год. и очаквано спестяване на емисии на ПГ в размер на 4 270 kt CO2 еквивалент/год.

Вятърна енергия

Вятърната енергетика, в България, има незначителен принос в брутното производство на електроенергия в страната. През 2001 г. от вятърна енергия са произведени 35 MWhe (3 toe), през 2003 г. - 63 MWh (5.4 toe), а през 2004 г. - 707 MWh (60.8 ktoe). Това показва, че развитието на вятърната енергетика в България се ускорява.

Възможността за усвояване на достъпния потенциал на вятърната енергия зависи от икономическите оценки на инвестициите и експлоатационните разходи по поддръжка на технологиите за трансформирането й. Бъдещото развитие на вятърната енергетика в подходящи планински зони и такива при по-ниски скорости на вятъра ще зависи и от прилагането на нови технически решения.

Въз основа на средногодишните стойности на енергийния потенциал на вятърната енергия, отчетени при височина 10 m над земната повърхност, на територията на страната теоретично са обособени три зони с различен ветрови потенциал. Община Брезник попада в Зона А - „зона на малък ветроенергиен потенциал”. В тази зона се включват равнинните части от релефа на страната (Дунавската равнина и Тракия), долините на р.Струма и р.Места и високите полета на Западна България. Характеристики на тази зона са:

- Средногодишна скорост на вятъра: 2-3 m/s;
- Енергиен потенциал: 100 W/m2 ; (т.е. по-малко от 1 500 kWh/m2 годишно);
- Средногодишната продължителност на интервала от скорости £ т 5-25 m/s в тази зона е 900 h, което представлява около 10% от броя на часовете през годината (8 760 h).

В „Зона на малък ветрови потенциал” могат да бъдат инсталирани вятърни генератори с мощности от няколко до няколко десетки kW. Възможно включване на самостоятелни многолопаткови генератори за трансформиране на вятърна енергия и на PV-хибридни (фотоволтаични)системи за водни помпи, мелници и т. н. Разположението на тези съоръжения е най-подходящо в зона с малък ветрови потенциал на онези места, където плътността на енергийния поток е над 100 W/m2.

- **Хидроенергия**

Към момента реките в Община Брезник не се използват за добив на електроенергия.

- **Комуникационни мрежи**

Община Брезник разполага със сравнително добре развита телекомуникационна инфраструктура. На територията на общината има изградени автоматични телефонни централи. В почти всички населени места има свободен капацитет от постове. Пощенската система на територията на общината е добре развита.

Всички населени места имат ефирно покритие с радио и телевизионен сигнал, като покритието със сигнал на лицензираните национални телевизии е 100 % за територията на цялата община.

Междуселищни и международни връзки могат да се осъществяват по телефон, факс и чрез Интернет. Общината има добро покритие на мрежата на мобилните оператори. Опериращите интернет доставчици предоставят относително бърз и надежден достъп на граждани и фирми от град Брезник и околните села

- **Предизвикателства пред развитието на техническата инфраструктура**
  - Подобряване състоянието на общинската пътна мрежа и състоянието на Уличната мрежа
  - Подобряване състоянието на водопроводната мрежа, намаляване загубите на вода, както и възможностите за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води
  - Развитие на газоснабдяването
  - Прилагане на мерки за енергийна ефективност
  - Използване на ВЕИ

3. Зони за въздействие, пространствена структура и селищна мрежа в Община Брезник.

Съгласно Чл. 7. от Закона за устройство на територията териториите в Република България, според основното им предназначение, определено с устройствените схеми и планове, биват:

1. урбанизирани територии (населени места и селищни образувания);
2. земеделски територии;
3. горски територии;
4. защитени територии;
5. нарушени територии за възстановяване.

Земеделските територии са с най-голяма заемана площ - 20 045,30ха. Горските

територии заемат 796,27ха. Водните течения и водни площи са 529,52ха. и площите за транспорт и инфраструктура - 631,56ха.

Съгласно чл. 37. ЗУТ, ал. 1 сградите на основното застрояване се изграждат съобразно предназначението на урегулираните поземлени имоти, определено в подробен устройствен план. Според ал. 2 сградите на основното застрояване по предназначение са жилищни, производствени, курортни, вилни, обществено обслужващи и други, както и сгради със смесено предназначение.

В демографски план е важна проявилата се и задълбочаваща се тенденция към отрицателен прираст на населението след 1998 г. Тази тенденция се отнася както за естествения, така и за механичния прираст. Това влияе на пазара на жилища не само върху търсенето, но и върху структурата на жилищния фонд.

Не на последно място е влиянието на измененията в Наредба 5, регламентираща правилата и нормите за териториално и селищно устройство. То е насочено главно към етажността, плътността и интензивността на застрояване, свободните площи и озеленяването на жилищните територии. Не трябва да се забравя и откриващият се резерв от отпадането на редица обекти на социалната инфраструктура като териториална потребност.

При анализа на сградния фонд в Община Брезник трябва да се имат предвид влошаващите се демографски характеристики и негативните тенденции на намаляване на населението на града в последните години. Тези тенденции са установени в анализа на демографското развитие на общината през последните години. Негативни са тенденциите, както по отношение на естествения прираст на населението в общината, така и по отношение на механичния прираст. Ясно се наблюдава зависимостта между намаляването на населението най-вече в трудоспособна възраст и темповете на увеличение на отрицателния механичен прираст. Увеличената безработица, икономическата криза и редица социално икономически процеси, свързани с изместването на центровете на развитие на страната към по-големите градове и техните агломерации и най-вече гр. Перник и гр.София принуждават много хора в тази възраст да напуснат общината и да търсят реализация именно в тези центрове. От друга страна този отрицателен механичен прираст, предизвикан от напускането на хора в трудоспособна възраст предизвиква ефект върху естествения прираст на населението. Ефектът от него се изразява в следното: Значително се увеличава делът на хора в надтрудоспособна възраст, което е основа до известна степен за повишената смъртност и логично води до увеличение на темпа на отрицателния естествен прираст. Тези неблагоприятни тенденции влияят върху пазара на жилища, не само върху търсенето, а и върху структурата на жилищния фонд.

Сделките с недвижими имоти в общината са малко, като търсенето е слабо. Средните цени на имоти в гр. Брезник се движат приблизително между около 200-270

евро/кв.м. и падат в селата в Общината под 200 евро/кв.м. Като цяло цените на жилищата в общината са по-ниски от средните за страната.

Важно е при планирането на развитието на Община Брезник да се имат предвид негативните демографски и икономически тенденции. Намаляването на населението, вследствие на високите темпове на отрицателен естествен и механичен прираст е важен фактор, който трябва да аргументира планирането и реконструкцията на сграден фонд в посока подобряване състоянието на съществуващи жилищни зони в града. Необходимо е да се създадат условия за задържане на хората в трудоспособна възраст в града, чрез създаване на заетост и благоприятна среда за живот. Чисто житейски може да се предположи, че тези които се заселват първоначално в града вследствие на осигурената им заетост ще го направят в съществуващи благоустроени части, а няма веднага да инвестират в построяване или придобиване на ново жилище в други, още повече във време на икономическа криза.

3.1. Определяне зоните за въздействие в плана за интегрирано развитие на община Брезник

Съгласно Методическите указания на МРРБ Зоните за прилагане на интегриран подход (Зона за въздействие) е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за въздействие се определят в границите на структурно обособени части от общинските територии. Зоната за въздействие, които имат сходни характеристики могат да обхващат няколко териториално и функционално-свързани „структурни единици“ - земеделски територии, територията на населените места, обособени територии в общинския център и др.

Съгласно йерархичната система от градове-центрове, простиращи влиянието си върху различни по площ териториални ареали общинския център гр. Брезник попада в 5-то ниво („много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини“) и подлежи на изключване от определянето на „градски зони за въздействие“. Ето защо за община Брезник се предлага структуриране на три типа зони:

Първи тип ЗВ: Зони с преобладаващ социален характер - територии с преобладаващи жилищни функции, с концентрация на социално-икономически проблеми и лошо състояние на техническата и социална инфраструктура, сградния фонд и жилищната среда като цяло;

Втори тип ЗВ: Зони с потенциал за икономическо развитие територии с преобладаващо предназначение за производствени и земеделски дейности с незадоволителни функционални характеристики и влошено състояние на техническата инфраструктура.

Трети тип ЗВ: Зони на публични функции с висока обществена значимост - централна част на град Брезник, други зони с налична или възможна концентрация на функции с публичен характер с висока обществена значимост, зони с преобладаващ брой сгради с административни и обществени функции, както и наличие на сгради - недвижими културни ценности. Признакът на интегрираност при този вид зони е обхващането на широк набор от проблеми, свързани с физическите и експлоатационни характеристики на публичната среда и тяхното отстраняване.

В съответствие с разработения и приет от ОбС - Брезник „**Интегриран план за обновяване на населените места в Община Брезник**“ на тази база в конкретика се извеждат три зони.

3.1.1. Зона за въздействие 1. „ Зона за социално-жилищно развитие

Зоната включва жилищните части на населените места в община Брезник.

В нейния обхват попадат домовия фонд за обитание на населението на Общината, като не би могло да се изключат населени места, тъй като нито едно от тях не се отличава с специфични демографски процеси, които да му дават определено предимство или значително изоставане от развитието на останалите населени места. Населените територии са със сходни социални и битови проблеми на населението. Сходно е състоянието на техническата инфраструктура, като инвестициите в тези зони ще са основно публични и ще са свързани с подобряване на техническа инфраструктура, като това следва да доведе до подобрена жизнена среда и условия за живот. В тази зона биха могли да се реализират проекти, свързани с подобряване състоянието на уличната мрежа, модернизация в уличното и алейно осветление, реализация на мерки, свързани с борбата с битовата престъпност, подобряване на зоните за отдих и почивка. В тези зони се открива потенциал за реализация на инвестиции, тъй като съществуващите земеделски кооперации, освен като силни стопански единици имат и множество социални функции спрямо населението на съответното населено място.

3.1.2. Зона за въздействие 2. „ Зона за икономическо развитие“,

Зоната включва всички земеделски земи на територията на Общината и северната част от територията на гр. Брезник. Оценява се, че цялостното развитие на Община Брезник е неразривно свързано с традиционните земеделски дейности. Именно тази причина е избрана цялата територия със земеделски земи. По този начин ще се даде възможност на основните икономически единици, а именно производители на земеделска продукция да реализират своите проекти. Те биха могли да са свързани с разнообразяване на земеделска продукция, изграждане и възстановяване на напоителни системи, подобряване на земеделските пътища, закупуване на земеделска техника и др. Северната част на гр. Брезник е включена в зоната, тъй като там има концентрация на икономически дейности, свързани с преработка на земеделска продукция, доставка и

ремонт на техника и др. Наличието на съществуващи свободни сгради и терени би могло да предизвика инвестиционен интерес. Община Брезник може, чрез определени лостове да повиши този интерес, като един от тях е подобряването на техническата инфраструктура в тази част.

3.1.3. Зона за въздействие 3. „Зона за публични функции с висока обществена значимост “

Зоната обхваща територията на гр. Брезник с наситеност на сграден фонд с административни и обществени функции и всички обекти с потенциал на развитие на туризма.

При избора на зоната за въздействие са взети предвид разнообразни по своя характер критерии за оценка, което доведе до обособяването на зона, включваща в себе си административния център на общината. Трябва да се има предвид, че в тази зона се концентрират административните сгради и сградите с обществено значение. Като се има предвид сравнителната близост на населените места до Общинския център, чрез инвестиции в общинската пътна мрежа би могло да се създаде възможност за бърз достъп на населението до административни, социални, здравни и други обществени услуги. В града се намират почти всички институции, обслужващи населението. Тук са концентрирани и културни и образователни институции със значение за цялата община:

1. Народно Читалище „Просвещение 1870 “
2. Сградата на общинска администрация Брезник
3. Районно управление “Полиция” Брезник Банка ДСК АД
4. Общински исторически музей – Брезник
5. Детска градина
6. Поща
7. Сграда на Общински съвет Брезник
   и др.

3.2. Прогнози за урбанистичното развитие на община Брезник

Съгласно разработения ОУП на Община Брезник към 2020 год. следва да се приложат следните прогнози по методика на НСИ за урбанистичното развитие.

- I вариант (при хипотеза за конвергентност) - реалистичен: Този вариант с определя като реалистичен и е съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографското и социално- икономическото развитие на страните членки.
- II вариант (относително ускоряване) - оптимистичен: При този вариант се предполага, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално- икономически процеси в страната.
- III вариант (относително забавяне) - песимистичен: При този вариант

развитието на населението е прогнозирано при хипотези за неблагоприятни социално- икономически процеси в страната.

Отрицателният прираст се доближава приблизително до отрицателния прираст на населението, който сочат историческите данни. Няколко ключови фактори биха могли да намалят интензивността на негативните демографски тенденции в община Брезник и до актуализация на прогнози, които да са с по- позитивен характер. Планираната реализация на мащабни проекти от национално значение биха могли да доведат до по-сериозен инвестиционен интерес в областта на изграждането на производствени и логистични центрове на територията на общината, респективно създаване на работни места и заселване на хора в трудоспособна възраст.

3.3. Баланс на територията в селищната мрежа на Община Брезник

Изхождайки от целите на плана, устройствената концепция и възприетите решения в ОУП са обосновани нуждите от поземлени ресурси за развитие на общината в неговите землищни граници. Те са отразени във функционалните зони на плана. Техните абсолютни и относителни размери, отнесени към общата площ на общината с неговото землище формират т.н. „Баланс на територията". В плана не се предлага промяна на землищните граници на общината. С най-голямо увеличение с

площите за рекреационни дейности (0,47 %) и горите (4.33 %), с което се цели подобряване на микроклимата в общината.

В настоящия раздел са показани обобщени данни относно начина на трайно ползване на поземлените фондове в общината. Използвана е информация от цифровия модел на кадастралната карта на гр. Брезник и картата на възстановената собственост на землищата на селата.

Съобразно него, общата площ на общината възлиза на 40 334 ха. Тя е заета преимуществено от земеделски земи – 25 630 ха или 62,6%, като делът на обработваемите е 19 750 ха, а на необработваемите – 5 607 ха. Горите и горските територии обхващат 11 558 ха или 28,7%.

Жилищните терени са 1315 ха или 3,3%, транспортно-комуникационните 873 ха или 2,2 %. Следват скали, пясъци, мочурища, дерета -299 ха, водни площи – 233 ха, производствено-складови дейности – 177 ха и други.

С Общият устройствен план на общината се предвижда незначителна промяна на площта на видовете територии, което се вижда от съществуващият и проектен баланс на територията .

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА КЪМ ОКОНЧАТЕЛЕН ПРОЕКТ ЗА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА БРЕЗНИК		
Наименование на териториалния елемент	**Площ на съществуващи елементи**	**Площ на проектни елементи**

	в ха	в %	в ха	в %
ТЕРИТОРИИ С НАИ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				
1. Жилищни функции	**1315**	**3.260%**	**1396**	**3.461%**
2. Обществено-обслужващи функции	**11**	**0.027%**	**43**	**0.106%**
3. Производствени дейности	**15**	**0.037%**	**321**	**0.797%**
4. Складови дейности	**162**	**0.402%**	**162**	**0.402%**
5. Рекреационни дейности, курортни и вилни зони	**5**	**0.012%**	**40**	**0.099%**
6. Озеленяване, паркове и градини	**3**	**0.007%**	**19**	**0.047%**
7. Спорт и атракции	**12**	**0.030%**	**36**	**0.089%**
8. Комунално обслужване и стопанство	**0**	**0.000%**	**0**	**0.000%**
9. Земеделски територии, в т.ч.:				
9.1. обработваеми земи - ниви	**19750**	**48.966%**	**19471**	**48.274%**
9.2. обработваеми земи - трайни насаждения	**290**	**0.719%**	**289**	**0.717%**
9.3. необработваемиземи	**5600**	**13.885%**	**5567**	**13.802%**
9.4. земеделски територии по Параграф 4	**33**	**0.082%**	**0**	**0.000%**
10.Горски територии	**11558**	**28.656%**	**11526**	**28.576%**
11. Водни площи	**233**	**0.578%**	**233**	**0.578%**
12.Транспорт и комуникации	**873**	**2.164%**	**861**	**2.135%**
13. Техническа инфраструктура	**24**	**0.060%**	**25**	**0.062%**
ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ				
А) Защитени зони от Натура 2000				
1. Защитена зона "Ноевци" - BG0002089	*6208.51*	-	*6208.51*	-
2. Защитена зона "Мещица" - BG0002101	*1132.34*	-	*1132.34*	-
3. Защитена зона "Любаш" - BG0000624	*64.76*	-	*64.76*	-
4. Защитена зона "Ребро" - BG0000314	*213.39*	-	*213.39*	-
Б) Защитени територии за опазване на културно-историческото наследство	**2**	**0.005%**	**2**	**0.005%**
В) Територии за възстановяване и рекултивация	**4**	**0.010%**	**0**	**0.000%**
Г) Други нарушени територии	**18**	**0.045%**	**1**	**0.002%**
ДРУГИ ТЕРИТОРИИ				
14. Други урбанизирани територии	**80**	**0.198%**	**20**	**0.050%**
15. Животновъдни ферми и комплекси	**18**	**0.045%**	**12**	**0.030%**
16. Гробищни паркове	**8**	**0.020%**	**11**	**0.027%**
17. Територии със специално предназначение	**21**	**0.051%**	**0**	**0.000%**
18. Скали, пясъци, мочурища и дерета	**299**	**0.741%**	**299**	**0.741%**
ОБЩА ПЛОЩ НА ОБЩИНАТА	**40334**	**100.000%**	**40334**	**100.000 %**

Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие

ПИРО представляват стратегически документи относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината и града, докато програмата за тяхната реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието. Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, средства от различни оперативни програми или от други източници. Възможно е да бъдат идентифицирани мерки, за чието изпълнение не винаги е необходим финансов ресурс - например разработването на общински наредби.

Програмата за реализация, както всички останали части на ПИРО, следва да бъде разработена на базата на **прилагането на интегриран подход**. За постигане на интегриран подход на развитие на общинската територия следва да бъде идентифицирана най-подходящата **комбинация от ресурси и мерки** (проекти, инвестиции, политики), които да бъдат използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет. Това се осъществява чрез програмата за реализация, в която се определя пакетът от мерки и проектни идеи за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода 2021-2027 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на програмата, а оттук - и на ПИРО. За общините от 1-во, 2-ро и 3-то йерархично ниво съгласно Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) 2013-2025 в програмата за реализация задължително се идентифицират мерките, които ще доведат до изпълнение на приоритетите, насочени към градските територии. Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

Основни компоненти на програмата за реализация са:

Първо. Описание на прилагания интегриран подход и предвидените мерки и дейности за реализация на плана.

В рамките на тази част от документа следва да се опише по какъв начин ще бъдат комбинирани отделните елементи на секторните политики на местно ниво, така че да доведат до постигане на целите, определени в част II от ПИРО. Подходът за интегрирани действия следва да бъде описан както по отношение на територията на цялата община, така и по отношение на всяка от приоритетните зони за въздействие в общината. От описанието следва да стане ясно по какъв начин прилагането на интегрираните мерки за развитие в приоритетните зони за въздействие извън тях ще повлияе върху развитието на цялата общинска територия. Описанието дава обосновка за идентифицираните мерки и за приноса им за решаването на основните проблеми и оползотворяване на местния потенциал, идентифицирани в аналитичната част на документа. Описанието на интегрирания подход в максимална степен отразява логиката на интервенциите - политически, институционални, организационни, информационно - комуникационни, финансови и контролни, за постигане на конкретни резултати и въздействие от изпълнението на ПИРО. Така например, ако в конкретен град е идентифициран потенциал за развитие на определен вид икономическа дейност (например вече има изявен интерес от страна на бизнеса или при подходящи стимули е възможно да се появи такъв интерес), мерките за реализация на този потенциал биха могли да включват както инвестиции в подходящата техническа инфраструктура, така меки мерки за обучение на необходимите кадри, насърчаване на сътрудничество между бизнеса и академичните среди, данъчни облекчения и т. н.

В описанието на интегрирания подход се обосновава интегрирания характер на тези мерки и по образец на Приложение №1 към Методическите указания се изброяват конкретните мерки за реализацията на приоритетите на плана, отделните дейности към всяка мярка (в случай че мярката е по-обща и следва да се изпълни с повече от една дейност), административните структури, отговорни за управление изпълнението на мерките/дейностите, източниците на финансиране и сроковете за изпълнение. Мерките следва да бъдат приложими, постижими и реалистични, с конкретни измерими резултати и с реални източници на финансиране. Това означава, че включените в програмата за реализация мерки не трябва да бъдат „пожелателни“ или „потенциални“ (в случай че бъде осигурено финансиране в неопределен бъдещ момент), а да представляват реално планирани дейности и поети ангажименти от страна на общината или партньорите. Оформянето на мерките следва да бъде тясно обвързано с провеждането на предвидената комуникационна стратегия за идентифициране на проектни идеи съгласно част III на документа. Мерките не следва да се ограничават само до проекти или проектни идеи, а могат да представляват или да включват различни дейности (включително и политики) за реализация на приоритетите на плана.

Второ. Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се

разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение №1А). Индикативният списък на важни за общината проекти се изготвя по образец Методическите указания на МРРБ (Приложение № 1А). Списъкът с проекти, които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане целите на плана е неразделна част от програмата за реализация. Тъй като проектите по своята същност могат да представляват мерки или част от мерки за реализация на отделните приоритети, включените в Приложение №1А проекти по съответните мерки могат да фигурират и в Приложение №1. Условието за включване на конкретни проектни идеи по дадена мярка в Приложение №1А е общината съвместно с партньорите да са преценили, че (1) съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно и (2) съответният проект да има известна степен на проектна готовност. В тази връзка е възможно на етапа на изготвяне на ПИРО общината да няма готовност със списък съгласно Приложение №1А, а той да бъде добавен по-късно, при актуализация на програмата за реализация на плана. Включените в списъка проекти следва да бъдат тясно обвързани с ключовите приоритети за развитие, а в програмата за реализация да бъде обоснован приносът им към тях. Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия, описани в част III от плана.

Индикативният списък е разработен и представен в Приложение 3 към настоящия документ.

Трето. Индикативна финансова таблица. Индикативната финансова таблица (Приложение № 2 към Методическите указания на МРРБ) представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите на плана и описва финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението на плана от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация. Ресурсите за реализацията на плана включват всички планирани средства за реализацията на идентифицираните за развитието на общината мерки и проектни идеи. В този смисъл индикативната финансова таблица включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода. до 2027 г., в съответствие с приоритетите и целите на ПИРО. Следва да се има предвид, че общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативнаи може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в

предвидените мерки и проекти. Програмата за реализация и приложенията към нея подлежат на периодична актуализация с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

Индикативният списък е на проектни предложения е разработен и е представен в Приложение към настоящия документ.

Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

1. Мониторинг на състоянието на атмосферния въздух и мерки за превенция

Новата Рамкова Директива 96/62/ЕС за управление и качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Спектърът от глобални проблеми е широк: изчерпването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата.

Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсители в атмосферния въздух. Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството изхвърляни газове от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

1.1. Качество на атмосферния въздух

Качеството на въздуха зависи от действието на много и разнообразни фактори.

За качеството на атмосферния въздух от голямо значение са следните климатични елементи: слънчево греене и сумарна слънчева радиация, температура на въздуха, влажност, валежи, посока и скорост на вятъра, тихо време и други. Всички тези фактори влияят на разсейването и преноса на емитираните вредни вещества във въздушния басейн.

Качеството на атмосферния въздух във въздушния басейн на община Брезник е функция от въздействието на климатичните фактори и емисиите на вредни вещества главно от местни източници. Конкретно в община Брезник, РИОСВ - Перник не е извършвала измерване, наблюдение и анализ на състоянието на КАВ, поради липса на съществени източници на замърсяване. На територията на община Брезник няма разположен постоянен пункт за мониторинг на КАВ, както и не са провеждани периодични индикативни измервания с мобилна станция.

Община Брезник е част от Югозападен район за оценка и управление на КАВ /РОУКАВ/, съгласно утвърдената със Заповед №РД-969 от 21.12.2013 г. на Министъра

на околната среда и водите, актуализирана класификация на РОУВАВ, в сила от 01.01.2014г. Районът е класифициран по чл.30, ал.1, т.1 от Наредба №7, т.е. като район, в който нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми - в случая това са нормите за фини прахови частици ФПЧ10. В горецитираната Заповед община Брезник не попада към зоните/териториалните единици в рамките на Югозападен район за оценка и управление на КАВ, в които са превишени нормите на КАВ или горните оценъчни прагове.

На територията на общината няма обекти с издадени разрешителни за търговия с квота за емисиите на парникови газове. От функциониращата промишленост замърсяването на въздуха е незначително. Източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на община Брезник са транспортните средства и битовите отоплителни инсталации. В атмосферата реално се отделят вредни емисии от транспортните средства.

Автомобилния транспорт представлява голяма група на подвижни източници на емисии, които чрез отработените газове замърсяват околната среда. Съществени предпоставки за нивото на замърсяване от МПС са гъстота на пътната мрежа, наличието на пътища от висок клас, интензивността на трафика, възрастта на автомобилния парк. През територията на Общината реминава Републиканската пътна мрежа (II-ви клас) Перник-Брезник-Трън. Пътната мрежа на общината не е в добро състояние, като основни пътно - транспортни връзки с областния център Перник, съседните общини и населени места се осъществяват по третокласни пътища с обща дължина 15.8 км, и четвъртокласни пътища с обща дължина 59,952 км.

РИОСВ - Перник контролира 4 бр. действащи обекти на територията на общината с източници на емисии в атмосферния въздух, от които:

- 2 бр. бензиностанции - неорганизирани източници на емисии на летливи органични съединения, подлежащи на контрол за спазване изискванията на Наредба №16/12.08.1999г.

-1 бр. обекти с горивни и/или технологични източници на емисии, които подлежат на измерване /емисионен мониторинг/ не по - малко от 1 път на 2 календарни години - предприятие за производство на смески за животновъдството в гр. Брезник.

В община Брезник няма големи горивни инсталации по смисъла на Директива 2001/80/ЕС и Наредба №10. В населените места преобладават еднофамилни жилищни сгради, които не оказват съществено значение върху чистотата на атмосферния въздух, с изключение на зимните месеци, когато основната форма на битово отопление е твърдо гориво.

Община Брезник няма създадена оборудвана местна система за наблюдение и контрол качеството на въздуха.

1.2. Микроклиматичниусловия.

Мъглите допринасят за неколкократно увеличаване на концентрацията на

замърсителите в атмосферния въздух и за образуване на нови производни токсични вещества. Тяхното разпределение с преобладаване през студеното полугодие е неблагоприятно и поради наличието в периода и на замърсяване от битовото отопление с твърди горива. За град Брезник са характерни малко на брой дни с мъгла поради физико-географските условия на района, малката надморска височина - 750 м. и липсата на голям воден басейн в близост.

Валежите благоприятстват самопочистването на въздуха. Количеството им е малко над средното за страната. Разпределението на валежите е благоприятно за качеството на въздух в общината - преобладават зимните и есенните валежи, когато е и максимумът на замърсяване на атмосферния въздух.

Вятърът има важно значение за разсейване на замърсителите във въздуха. Той е климатичен периметър, обуславян от динамични и физикогеографски фактори. Динамичните фактори се характеризират от циклоналните и антициклоналните периоди. Въздушният поток приема повече или по-малко профила на релефа, през който преминава. Броят на дните със силен вятър са от 22 до 24 бр.

Облачността над района на община Брезник се формира през студеното полугодие под влиянието на атмосферната циркулация над нашата географска ширина.

Поради географското разположение и равнинния релеф на Община Брезник, периодът със снежна покривка продължава от третата десетдневка на месец декември до първата десетдневка на месец март. Снеговалежите спомагат за пречистването на атмосферния въздух.

Основен източник на неприятни миризми е автомобилния транспорт. Друг източник на неприятни миризми за Общината са торищата около личните стопанства, както и дворовете в които се отглеждат по-голям брой птици и животни.

Изводи за качеството на атмосферния въздух и микроклиматичните условия:

1. Качеството на атмосферния въздух в общината е много добро, поради липса на основни замърсители;
2. Автомобилният поток на територията на общината не е голям, но пък е автомобилният парк е изключително стар;
3. Многобройни са източниците на замърсяване от битово отопление с твърдо гориво през зимния сезон;
4. В общината няма стационарни пунктове от националната система за мониторинг на качеството на въздуха.
5. При неблагоприятна метеорологична обстановка през студеното полугодие съществува риск от надхвърляне на допустимите средно дневни концентрации на замърсители във въздуха

2. Хидрография на община Брезник

2.1. Повърхностни води

Територията на Община Брезник, е във водосбора на р. Струма, с дължина 314

км. и обща водосборна площ 2824 км2. Средният годишен отточен обем за реката е приблизително 400 милиона м3 вода. През пролетното пълноводие той е 50% от годишния. Оттокът се влияе от валежите, а те са неравномерно разпределени през годината - максимума им е през юни, а минимума през февруари. Подземното подхранване на реките в общината е 20-25% от общия обем на оттока, дъждовното подхранване е около 45%, а снежното 15-20%. За района средногодишната сума на валежите е 578 л/кв.м., снежната покривна се образува през периода м. декември - м. март. Общият брой на дните със снежна покривка е 56. Средната годишна относителна влажност 73%. Разглежданият район се отнася към областите с предимно дъждовно подхранване на реките**.**

Качеството на водите в реките на територията на общината и притоците се наблюдават чрез пунктове към Националната програма за мониторинг**.** Причина за това е препоръка на ЕК за повишаване пунктовете за мониторинг, съобразно гъстотата на речната мрежа.

2.2. Инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия

Геоложкият строеж дава отражение върху характера на релефа. Община Брезник има интересно геоложко минало и сложен геоложки строеж. Доказателство за това са разнообразните скали, които се разкриват. Най-старите от тях са от преди около 300 милиона години. През някои геоложки периоди са действали и вулкани, които разнообразявали още повече скалния материал. Много сложен е геоложкият строеж на югозападната половина на Община Брезник, част от планинския терен на Краището. Тези места са привличали вниманието на чужди и много наши геолози.

Върху геологията на Община Брезник и съседните места - Трънската рудна зона и Пернишкия въгленосен район, са публикувани повече от 70 научни труда.

В Община Брезник са застъпени всички геоложки формации: Палеозойската ера е представена от силур, девон и перм. Скалите от силурската система са най- старите в района. В аргилитите и лидитите са намерени за пръв път в България останки от животни - граптолити. Девонът е представен от аргилити и пясъчници. Над Ръждавец има габро и диорити, които са част от огромен масив, разкрит около с. Милкьовци. Габрото и диоритът може да се използват като строителен материал и за изрязване на плочи за облицоване и блокове за паметници. Пермските скали се разкриват в Черна гора, южно от с. Ноевци и при с. Кривонос.

Мезозойските скали имат най-голямо разпространение в Община Брезник. Те оформят геоложкия облик на терена, а палеозойските и неозойските скали представляват само отделни петна в геоложката карта. Почти през цялата ера (в продължение на около 130 милиона години) Община Брезник е заливано от сменящи се морета. Така са се образували разнообразни утаени скали и чак в края на ерата се е появила вулканична дейност.

Палеогенът е представен от еоцен и олигоцен. Еоценът е разпространен само на

запад от с. Конска около Остри връх. Скалите са конгломерати, пясъчници и глини. Олигоценът е представен от червени и сиви пясъчници, конгломерати, аргилити и мергели. Около Красава и Горни Романци се разполага една битуминозна задруга, в която главна съставна част са нефтошистите (бутумулитите). Те са известни и в олигоцена при с. Станьовци. Плиоценът е разпространен в низината между Брезник и Ноевци. Плиоценските утайки са съставени от сиви, бели и жълти пясъци, песъчливи и чисти бели или зелени глини. Пластовете са почти хоризонтални или съвсем слабо наклонени. В пясъците в местността Татарски брод под с. Слаковци са намерени кътни зъби от мастодонт, с които се определя плиоценската им възраст. Под с. Вискяр, северно от шосето Брезник-Перник, в плиоценските глини се разполага пласт от сладководен плътен сиво-бял варовик с дебелина 2 м.

В тектонско отношение в Община Брезник се разграничават две различни зони: Краищидна структурна зона, разположена югозападно от линията Ноевци - Садовик –

Ребро, и Средногорска - на североизток от тази линия. Зоните се разделят от Пернишкия разломен сноп. Извънредно сложният геоложки строеж, особено на югозападния район на Община Брезник, многократните нагъвания и разместванията на пластовете, образувани през различните геоложки периоди многобройни, някои и дълбоки разседи, характеризират тази област на Югозападна България като нестабилна и силно сеизмична. Проучванията на разседите е от голямо значение за строителството, което трябва да бъде от висока степен противоземетръсно. Това важи особено за град Брезник, който е разположен върху блок, пропаднал по надлъжни и напречни разседи между Гребена и Бърдото.

Пернишката котловина (грабенов седиментен басейн, известен като Пернишки въглищен басейн) и Брезнишката котловина са разположени на територията на Западносредногорската структурна област. На север се ограждат от планините Вискяр и Люлин, на изток - от Витошкия масив, на юг - рида Голо Бърдо и на запад от Черна гора и Любаш планина.

Пернишкият басейн е запълнен от дебели моласови седименти с въгленосни и битуминозни задруги със средно-горноолигоценска (до долномиценска) възраст. Общата им дебелина достига 1300-1700 m. Литоложки пъстрите палеогенски пластови свити в котловината и в другите седиментогенни басейни от Крайщето са практически неводоносни скални задруги. Неогенските, предимно глинести, седименти заемат малки участъци върху палеогенските свити в околностите на градовете Перник и Брезник и са неводоносни. Кватернерната покривка от чакъли, пясъци и песъчливи глини заема тясна ивица в ниските тераси на р. Конска, с площ около 80 km^2 и обща дебелина от 0 до 10 m.

Речните (aQ) чакъли и пясъци акумулират неголямо количество порови безнапорни води. Те са хидравлически свързани с водните строежи на реките, като имат плитко ниво под теренната повърхност и ограничени експлоатационни ресурси. Алувиалните отложения в терасата на р. Конска имат нисък коефициент на

водопроводимост (T=k.h) » 20 m^2/d.

Пукнатинните води от изворите, каптирани за водоснабдяването на гр. Брезник и околните села са с много малък дебит Q - от няколко g/s и десетки g/s, рядко над 2 l/s. Според справката на „ВиК", използваните над 50 извора на територията на общината, която обхваща не само котловината, но и значителна част от Любашката планина и областта Крайще имат сумарен дебит само 4.7 l/s.

В южната част на Любаш планина (Любашкато моноклинална структура) с относително по-значителни водоносности се отличават карбонатните триаски и юрски пластови ивици. Във водосбора на р. Конска те се разкриват на площ от 3.5 km^2. Експлоатационните им ресурси не ще надвишават 5-6 l/s. Пукнатинните карстови води подхранват отделни малки извори.

Като цяло, районът съдържа подземни води само в най-горната изветрителна зона на разкритията и почвения слой. Тези води, формирани в зоната на екзогенната напуканост имат плитка циркулация и активен водообмен. Имат спорадимен, място временен характер. Те са ненапорни, порово-пуктатинни. Подхранването им се осъществява от паднали атмосферни валежи и снеготопене, а дренирането - в хидрографската мрежа и от извори с малки дебити. Често през сухи сезони повечето от изворите пресъхват. В дълбочина напукаността и водопропускливостта на скалите намалява и те се явяват съществен водоупор, затрудняващ проникването на води в дълбочина.

2.3. Климатични и метеорологични условия

Разглежданият район по своите климатични фактори принадлежи към климатичния район на предбалканските припланински и нископланински части на умереноконтиненталната климатична подобласт на европейско-континенталната климатична област. В Община Брезник климатът показва известно разнообразие, което се обуславя от разликата във физикогеографските условия в североизточния и югозападния район. В най-общи линии Община Брезник, като част от преходната зона на България се характеризира с умерено континетален планински климат, но с редица специфични особености в горепосочените райони.

Районът е с характерна средна за България (1894 часа) годишна продължителност на слънчево греене при нормална продължителност на температурата на въздуха над 10°C.

Климатът се характеризира със студена зима, като средномесечните януарски температури са под нулата (-2.2°C), и сравнително топло лято със средномесечна температура за юли 21.2°C.

Най-ниската температура, отбелязана за Община Брезник, е - 34,5 C°. По същото време в Трън е отбелязана най-ниската температура за България -38,3 C°.

Средната годишна сума на валежите в североизточния район е 600 - 800 мм.

Максимумът на валежите е през юни, а минимумът - през февруари.

С нарастването на надморската височина в югозападния район количеството на

валежите нараства до 1000 мм и повече. При това положение котловините в североизточния район остават в т. нар. валежна сянка, където се налага задържането на пролетните и есенните води в изкуствени водоеми. Сравнително малката годишна валежна сума в североизточния район, преобладаващият равнинен релеф и значителното изпарение на водата в почвата обуславят незначителна водоносност на скалните маси и водоснабдяването на района за питейни и мелиоративни нужди е много важен и същевременно труден за разрешаване проблем. Сравнително по-благоприятни са хидроложките условия в югозападния район, в който валежната сума е по-голяма, окарстените терени задържат по-голямо количество дъждовна и снежна вода и осигуряват по-голям и по-постоянен воден отток, който представлява резерв за водоснабдяването на североизточния район. Съществуват благоприятни инженерно-геоложки условия за изграждането на водоеми по течението на р. Светля около Долна Секирна, по течението на Ноевската и Красавската река (пролома при с. Гърло), на Романската река (пролома при Гребен).

2.4. Защитени територии

Според Закона за защитените територии /ДВ бр. 133/1998 г, защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа. Защитените територии включват: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк.

Богатото биоразнообразие в община Брезник е причина за включването на части от територията в мрежата „НАТУРА 2000”.

„Натура 2000" включва територии, съставящи общоевропейска мрежа, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа, в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз - Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива за хабитатите) и Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици (Директива за птиците).

В България, към настоящия момент, защитените територии от" Натура 2000" покриват около 33,89% от територията на страната. Значими части от територията на община Брезник също са включени в екологичната мрежа.

Защитените зони са за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Обособени са две защитени зони за опазване на дивите птици- BG 0002089 „Ноевци” и BG 0002101 „Мещица”. Зоните защитават впечатляващо по своя обем биоразнообразие и добре съхранени естествени хабитати с висока консервационна стойност.

Защитена зона BG 0002089 „Ноевци”

Зоната е одобрена за защитена зона по Директивата за хабитатите с Решение на Министерски съвет №122/02.03.2007 г и Заповед № РД-808/06.11.2008 г /ДВ бр. 108/2008 г/ на Министъра на околната среда и водите. Тя обхваща площ от 84 748,945 дка, разпределена върху териториите на община Брезник, землищата на с. Бегуновци, с. Брезнишки извор, с. Гигинци, с. Кошарево, с. Кривонос, с. Непразненци, с. Ноевци, с. Ребро, с. Садовик, с. Слаковци, с. Станьовци, община Земен, землището на с. Беренде, община Ковачевци, с. Слатино, община Перник, с. Лесковец, с. Планиница, с. Селищен дол, с. Ярджиловци.

Предмет на опазване в защитената зона „Ноевци” са видовете птици по Закона за биологичното разнообразие: Ливаден дърдавец /Crex crex / и червеногърба сврачка /Lanius collurio/.

Защитената зона се обявява с цел опазване и поддържане на местообитанията на дивите птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние и възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

В границите на защитената зона се забранява залесяването на ливади, пасища и мери, превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения, използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади, косенето на ливади преди 1 юли, и косене от периферията към центъра.

Защитена зона BG 0002101 „Мещица”

Зоната е одобрена за защитена зона по Директивата за хабитатите с Решение на Министерски съвет №122/02.03.2007г./ДВ бр. 21/2007г. и Заповед № РД-809/06.11.2008г. /ДВ бр. 108/2008г./ на Министъра на околната среда и водите. Тя обхваща площ от 34 163,153 дка, разпределена върху териториите на община Брезник, землищата на с. Бабица, с. Велковци, с. Гоз, с. Сопица община Перник, с. Вискяр, с. Витановци, с. Мещица, с. Радуй, с. Расник, община Божурище, Софийска облас , с. Делян, с. Златуша.

Предмет на опазване в защитената зона „Мещица” са видовете птици по Закона за биологичното разнообразие: Ливаден дърдавец /Crex crex / и червеногърба сврачка /Lanius collurio/.

Защитената зона се обявява с цел опазване и поддържане на местообитанията на дивите птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние и възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

В границите на защитената зона се забранява- залесяването на ливади, пасища и мери, превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения, използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади, косенето на ливади преди 1 юли, и косене от периферията към центъра, добиването на подземни богатства по открит взривен способ.

Изготвен е проект за „Разработване на планове за управление на защитена зона по Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици BG 0002101 „Мещица”:

Изготвени са проекти на Заповеди за обявяване на зони за местобитания :

- Защитена зона BG 0000314 „Ребро”- площ 2 133,897 дка.
- Зоната включва община Брезник, землища на с. Кривонос, с. Ребро.
- Защитена зона BG 0000624„Любаш”- площ 1 267,00 дка.

Наличието на защитени територии и богатото биоразнообразие в община Брезник се явява ценен природен ресурс за развитие на екологичен, познавателен, орнитоложки и други форми на алтернативен туризъм. Развиването на подобен вид дейности обаче, крие риск от антропогенно претоварване на посочените територии и негативно въздействие върху естествените природни компоненти. Ето защо развитието на туризма и туристическата инфраструктура в региона следва да бъде съобразено с капацитета и характеристиките на всяка отделна защитена зона.

Като превантивна мярка за спазване изискванията на Закона за околната среда, Закона за биологичното разнообразие и подзаконовите нормативни актове за опазване на защитените територии са провеждани процедури по съгласуване реализирането на инвестиционните намерения на обекти на територията на община Брезник, които са следните :

- Фотоволтаични сестеми: ПИ №000240, ПИ № 000237, ПИ №000217 с. Конска; ПИ № 000097, ПИ № 000098 с. Режанци; ПИ №024008, ПИ № 024012, ПИ № 049016, ПИ № 055049 с. Кошарево.
- Ветропаркове /вятърни генератори/: ПИ № 008013 с. Гоз, ПИ № 032003 с. Арзан.
- Площадка за развлекателни дейности- тихи игри, електронни игри, дартс: ПИ № 043039 с. Конска.
- Аквапарк, алеи за веломоторен спорт, хотел: ПИ № 043111 с. Конска.
- Игрище за пейнтбол: ПИ I 043150 с. Конска.
- Електропреносна линия : ПИ № 015036 с. Арзан.

Бионасаждения от липа: ПИ № 027001с. Бегуновци .

2.5. Свлачища. Мерки за устройство и защита

На територията на община Брезник има четири регистрирани свлачища, от които 2 бр. са потенциални и 2 бр. стабилизирани. Същите са показани в графичната част на ОУП. Три от тях се намират в регулацията на селата Банище, Брусник и Завала, а четвъртото е в близост до с. Станьовци на път PER - 2005.

В зависимост от площта и дълбочината си, свлачищата се разделят на класове от I до IV. Три от свлачищата в община Брезник са от най-лекия клас - IV. Четвъртото в с. Брусник е III клас.

В таблица 2 са показани идентификаторите, местоположенията, данните и характеристиките на тези свлачища според „Национална програма за превенция и

ограничаване на свлачищата на територията на Република България, ерозията и абразията по Дунавското и Черноморското крайбрежие - 2015 ^ 2020 г.”.

Геозащитната дейност е елемент на държавната политика по устройство на територията и благоустройството, която се провежда от МРРБ чрез **Програма 10** „Противодействие на свлачищните, ерозионните и абразионни процеси”. Осъществяването на целите на програмата води до: предотвратяване и ограничаване на риска от възникване на свлачищни процеси в т. ч. контрол на строителството в свлачищни райони; ограничаване на свлачищата, ерозионните и абразионни процеси с оглед предотвратяване на аварии и щети.

За четирите свлачища в общината могат да се дадат следните данни:

• Склонов участък в с. Банище

Участъкът се намира в централната част на селото във вилната зона и попада на склон със среден наклон около 15-20°. В геоложко отношение склонът е изграден от кредни пясъчници, мергели и алевролити, припокрити от делувиални глини.

Наблюдават се локални свличания засегнали площи от регулационния план на селото. Основни причини за проявените процеси са наличните геоморфоложки условия и преовлажняване от инфилтрация на атмосферни валежи.

Въз основа на направените констатации могат да се направят следните ***изводи и препоръки:***

Налице е склон засегнат от бавни свлачищни движения с характер на пълзене, като в отделни участъци се наблюдават локални свлачищни огнища в резултат на водонасищане от инфилтрация на атмосферни валежи и големия наклон на склона.

Наблюдаваните деформации по жилищната сграда, намираща се над главния свлачищен откос са в резултат на конструктивна неиздържаност и периодично оводняване фундаментите и от водосточната система.

При активизиране на поцеса са застрашени жилищни сгради от вилната зона на селото.

За цялостно укрепване на засегнатия участък е необходимо осигуряване на средства за изпълнение на укрепителни мероприятия съобразени с конкретните инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия.

- ***Свлачище в кв. 12 и 13 на с. Брусник***

Налице е активен свлачищен участък възникнал на десния долинен скат на р. Бруснишка попадащ на склон с южна експозиция и среден наклон около 15°. Участъкът се намира в непосредствена близост до пътя за с. Чеканец.

В геоложко отношение районът е изграден от сенонски седиментно-вулканогенен комплекс, представен от андезити, андезитови туфи, пясъчници, алевролити, мергели и др., припокрити от алувилни глинесто-песъчливи материали.

Наблюдават се ясно изразени свлачищни елементи:

- главен свлачищен откос, маркиран от пукнатина на срязване с амплитуда от 0.3 - 0.5 m;

- десен свлачищен борд с височина около 0.8 m;
- неясен ляв борд съвпадащ с малко ерозионно дере;
- челен вал на изтласкване и свлачищен език достигнал до пътното платно.

В обсега на дясната лента на пътя с. Брусник - с.Чеканец при парцели VI - 98 и VII - 97 от кв. 10 са регистрирани деформации на пропадане на терена и пътното платно на участък с ширина около 20.0 m.

От проявения геодинамичен процес е прекъсната улица над парцел XXV - 97 в участък с дължина около 25 - 30 m, полуразрушена е 1 бр. вилна постройка - лек тип, засегнати са частни парцели от кв. 12 и 13. При разширяване на свлачищния процес са застрашени 4 бр. жилищни сгради, улични платна, пътя за с. Чеканец и съседни парцели.

Въз основа на така направените констатации могат да се направят следните***изводи и препоръки:***

Налице е активен свлачищен участък засегнал площи от регулационния план на селото и 1 бр. вилна постройка - лек тип. При разширяване на процеса са застрашени 4 бр. жилищни сгради, улични платна и пътя за с. Чеканец. Свлачищният участък е възникнал вследствие обилно водонасищане на глинесто-песъчливи материали от атмосферни валежи и засилена ерозионна дейност от повърхностно течащи води.

За ограничаване достъпа на повърхностните води от склона предлагаме аварийно да бъде изпълнена временна обходна отводнителна канавка над главния свлачищен откос. Маркиране на засегнатия участък с подходящи пътни знаци с оглед предотвратяване на пътно-транспортни произшествия.

За дълготрайното укрепване на участъка е необходимо осигуряване на финансови средства за изготвяне на работен проект съобразен с конкретните инженерно-геоложки условия.

- ***Свлачище в с. Завала, кв.10***

Свлачищният участък е възникнал на десния долинен скат на р. Завалска, попадащ на склон със североизточна експозиция и среден наклон около 15°. Участъкът се намира в непосредствена близост до междуселски път свързващ с. Завала и с. Недялково.

В геоложко отношение районът е изграден от сенонски седиментно-вулканогенен комплекс, представен от андезити, андезитови туфи, пясъчници, алевролити, мергели и др., припокрити от делувиални глинесто-песъчливи материали.

Наблюдават се ясно изразени свлачищни елементи:

- главен свлачищен откос, маркиран от пукнатина на срязване с амплитуда от 3 - 0.5 m;
- свлачищни бордове с височина до 0.8 m;
- неясен ляв борд съвпадащ с малко ерозионно дере;
- челен вал на изтласкване и свлачищен език достигнал до речното корито.

При евентуално разширяване на свлачищния процес в склона са застрашени от

наводняване и съседни урегулирани имоти и жилищни сгради, разположени на левия долинен скат.

По време на огледа се установи временно затихване на свлачищните процеси.

Въз основа на така направените констатации могат да се направят следните ***изводи и препоръки:***

Свлачищният участък се намира във временно стабилизирано състояние.

Предвид това, че не са изпълнявани укрепителни мероприятия е наложително обследване на обекта и в бъдеще.

- ***Свлачище на път 2005, в района на махала Бобово***

Участъкът се намира на около 700 m северозападно от мах. „Бобово" и на около 3 km от с. Станьовци по посока с. Душинци.

В обследваният район най-широко са застъпени горноюрските и долнокредни седименти на Нешовската и Костелска свити /VII J_3-K_1/. Представени са от варовити аргилити и мергели, дебелопластови пясъчници, гравелити, полигенни конгломерати и др.

Според прогнозното сеизмично райониране на България в разглеждания район могат да се очакват земетресения от IX степен и сеизмичин коефициент К = 0.27.

Налице е стръмен откос с височина около 4.5 - 5.0 m, прилежащ на асфалтовия път за с. Душинци, засегнат от локално плитко свличане на кватернерни глинести материали със скални включения от коренни скали.

По засегнатия откос е формиран циркус с размери 6/5 m и площ около 0.03 dka.

От падналите обилни валежи на 18.06.2014 г. и критичното водонасищане на повърхностното глинесто покритие с мощност до 1.50 m е възникнало свличане под формата на кален поток, като е затрупано част от пътното платно. Повърхностният отток от склона и пътя е бил насочен към местното ерозионно дере на изток.

Основни причини за проявения свлачищен процес са: специфичните геоложки и геоморфоложки особености; липсата на мероприятия за регулиране на повърхностния отток /от ската и пътното платно/; интензивни и продължителни валежи; подсичане на склона.

Изводи и препоръки:

Налице е стръмен откос с височина около 4.5 - 5.0 m, прилежащ на асфалтовия път за с. Душинци, засегнат от локално циркусообразно свличане на кватернерни глинести материали на дълбочина до 1.5 m и обхващащо площ до 0.03 dka.

Основни причини за проявения свлачищен процес са: специфичните геоложки и геоморфоложки особености; липсата на мероприятия за регулиранена повърхностния отток/от ската и пътното платно/; интензивни и продължителни валежи; подсичане на склона.

За дълготрайното укрепване на засегнатия откос е необходимо реализиране на комплекс от мероприятия, след проектно решение, съобразено с конкретните инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия.

Координатите на наличните свлачища са следните:

Местоположение	X	Y	Z
с. Банище	22.728 899	42.717 646	890.00000
с. Брусник	22.841 723	42.836 516	925.00000
с. Завала	22.795 52 85	42.824 24 45	111.00000
с. Станьовци	22.705 42 89	42.693 481	860.00000

Таблица №29

„Превантивните геозащитни мерки” включват:

- Извършване на режимни изследвания на застрашени и засегнати територии от свлачища и други неблагоприятни геодинамични процеси на територията
- Извършване на консултантски услуги и техническа помощ на общински, областни администрации и други ведомства при възникване на неблагоприятни геодинамични процеси и осъществяване на дейности по регистрирането им в Регистъра на свлачищата в България;
- Поддържане на изградени дренажни съоръжения за отводняване на свлачищни райони и изграждане на нови и поддържане на съществуващи контролно-измервателни системи, необходими за оценка на динамичното поведение на свлачищните райони и ефективността на изградените противосвлачищни съоръжения;
- Планиране, възлагане и изработване на проекто-проучвателни разработки, осигуряващи проектна готовност за обекти и дейности, свързани с предотвратяване на риска от бъдещи аварии и щети.

Таблица № 30

Регистрирани свлачищни обекти от „Геозащита” ЕООД - Перник на територията на община Брезник към Декември, 2015 г.

№	Местонахождение	Регистр. №	Година на регист	Състояние	Разположение	Застрашава	Проучване	Проектиране	Укр. мероприятия	Д-на /м/	Ш-на /м/	Зас.площ /дка/	Клас	Категория
1.	с. Банище	PER 08.02614-01	2002	Стабилизи	Регулация	2 бр. ЖС	-	-	укрепено	20	30	0,6	IV	В
2.	с. Брусник, кв. 12 и 13	PER 08.06639-01	2003	Стабилизирано	Регулация	4 бр. ЖС, УЛ,ВиК,	ИГП	РП	укрепено чрез ПС,ОК,Д	60	35	2,1	III	В
3.	с. Завала, кв.10 УПИ XVI - 84	PER 08.30048-01	2005	Потенциално	Регулация	УЛ, ЖС	-	-	-	20	7	0,15	IV	В
4.	с. Станьовци, мах. „Бобово” път PER 2005 /Ш-8114/ Станьовци-Душинци-Ерул	PER 08.68833-01	2014	Потенциално	Земеделска територия	ПЪТ	-	-	-	6	5	0,03	IV	В

Свлачищата на територията на община Брезник са със сумарен брой точки 24 (с. Банище) до 69 (с. Брусник).

Мерки за превантивна защита в зони с установени свлачищни процеси в жилищна зона:

1. Преди издаване на виза за проектиране, за всеки конкретен обект да се изисква геоложки доклад;
2. Сградите да се ситуират с дългите си страни успоредно на хоризонталите
3. При стръмни склонове сградите се разполагат върху терасиран участък от терена, в ниската част на склона, където свлачищният натиск е минимален или където земният масив след сградата е стабилен;
4. Сградите в план да имат опростени форми, като отношението на дългата към късата страна да не е по-голямо от 2; при невъзможност сградите в план се разделят на прости геометрични форми с дилатационни фуги, пресичащи и фундаментите на отделните тела; дилатационните фуги се конструират като противоземетръсни;
5. По височина сградите се проектират с опростена геометрична форма и с еднаква коравина, като се избягва или се свежда до минимум използването на конзолни елементи- архитектурно-планировъчни, конструктивни и инсталационни изисквания при проектиране на сгради и съоръжения в свлачищни райони- Наредба № 12 от 3.07 2001 г. за проектиране на геозащитни строежи, сгради и съоръжения в свлачищни райони (ДВ бр.68/2001, обн. 2005 г.).

2.6. Риск от предвидими природни бедствия

За община Брезник е изработен Общински план за защитаот бедствия вследствие природни условия, инциденти и аварии, в изпълнение на чл.9 от Закона за защита при бедствия.

В него са обхванати и проблемите, свързани с предвидимите природни бедствия, както следва:

2.6.1. Риск от земетресения

Общината попада под въздействието на Струмската сеизмична зона за Рило-Родопския сеизмичен район с магнитуд IV-VII по скалата на Рихтер.

Земетресенията са с повтаряемост от 40 до 16 години и вледствие на тях може да се получат силни разрушения, затрупване на хора, нарушаване на електро и водоснабдяването, опасност от наводнения, пожари и др.

Поради невъзможността за тяхното прогнозиране са определени само мерки за предотвратяване или намаляване на последиците от тях. По-важните дейности свързани с това са:

- Възстановяване или изграждане на съоръженията, общинска собственост;
- оценка на състоянието на критичните и потенциалните опасни обекти в общината за които е необходимо изготвяне на експертиза;

- системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление, системите за реагиране и населението;

- организация на действие на органите за защита при земетресения между общинските, областните и национални структури.

При възникване на разрушително земетресение се провеждат следните действия: временно извеждане на населението от пострадалите райони; временно настаняване на населението; снабдяване на населението с вода, храна и лекарства; разчистване на пътища и осигуряване на проходимост; организация на комуникациите; създаване на законност и ред при бедствие в общината; логистика - информиране, метеорологично осигуряване, разузнаване, противопожарно осигуряване, осигуряване на обществения ред, медицинско осигуряване, инженерно и материално-техническо осигуряване, финансово осигуряване и др.

Следващите дейности са: осигуряване на транспорт и здравеопазване, възстановяване на инфраструктурата и услугите в общината и неотложна помощ на засегнатото население.

Ежедневно трябва да се провеждат занятия и тренировки по усвояването на плана за защита при бедствия, а периодично - учения с участието на органите за управление.

2.6.2. План за защита от наводнения

Наводнения в общината могат да възникнат при обилни валежи и снеготопене по поречията на реките Романска, Бабешка и Конска. Друга причина е възможно частично или пълно разрушаване на стените и дигите, вследствие на силно земетресение, преминаване на високи води, при неправилна експлоатация и поддържане и при терористични действия.

Потенциално опасни със средна степен на риск са яз. Красава, яз. Бегуновции яз. Конска. В случай на наводнения яз.Красава (30 000 000 м3 вода) ще застраши 74 души които обитават с. Гърло, Гинина Махала и Калайджийска махала. Язовир Бегуновци (1 550 000 м3 площ) ще създаде проблем на 50 човека обитаващи с. Ноевци.

Списъкът на застрашените имоти е следния:

1. Яз. „Бегуновци", имоти №000079, №000131, №000076, №000052, №000006, №000051, №000128, с. Бегуновци, община Брезник, Публ. държавна собственост/ ХТР - Перник;

   Техн. парам.:

   Преливник : траншеен, Q max=3,25 м3/с

   Основен изпускател: Q max= 0,94 м3/с, кота ос ОИ: 720,00, бр. тръби:1 бр, диаметър ОИ: 500 мм

2. яз. „Красава-2 ", имоти №000037, №000249, с. Гърло, община Брезник, Публ. общинска собственост/ Водоснабдяване" ЕООД-Брезник;

   Техн. парам.: Преливник :траншеен^ max=68,500 м3/с

   Основен изпускател :кота ос ОИ: 792,6, бр. тръби:1 бр, диаметър ОИ: 800 мм

3. яз. „Конска", имот №000166, с. Конска, община Брезник, Публ. общинска собственост

Техн. парам.: Преливник: Челен

Основен изпускател: Техн. парам.: бр. тръби:1 бр, диаметър ОИ: 150 мм

С цел предотвратяване или намаляване на щетите от наводнения следва да се изпълнят следните мерки:

- Определяне на потенциалната опасност, уязвимост и вероятност от възникване на събитие, което би довело до съответния риск;
- набелязване на конкретни съоръженияза изготвяне на експертизи и тяхното възстановяване или изграждане;
- изготвяне на системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление, силите за реагиране и населението;
- обучение на органите за управление, силите за реагиране и населението; провеждане на учения и тренировки.

На територията на община Брезник няма определени зони със значителен потенциален риск от наводнения по чл.143г от ЗВ.

Основните мерки за намаляване на риска от наводнения, които следва да бъдат изпълнявани, в съответствие с Глава девета от Закона за водите (Защита от вредното въздействие на водите) са следните:

- поддържане проводимостта на речните легла, вкл. в 500-метровата зона след язовирите;
- поддържане и експлоатация на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения, отводнителни системи и полета, отводнителни помпени станции (ОПС);
- ежегодни пролетни и есенни технически прегледи на хидротехническите съоръжения, приключващи с изготвяне на протоколи, в които се набелязват ремонтните и инвестиционни работи за следващата година;
- изготвяне на анализ на техническото състояние на всяка язовирна стена веднъж на три години;
- изготвяне и проиграване на аварийни планове на язовирни райони и обособяване на аварийни складове, оборудвани с необходимите техника и материали;
- изграждане на съвременни системи за оповестяване ;
- ликвидиране на потенциално опасни язовири, чието техническо състояние не позволява по-нататъшната им експлоатация.
- изграждане и поддържане на дъждовна канализация.

2.6.3. Анализ и оценка на риска от възникване на пожари

Изградена е национална система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствие на територията на Република България (НСРПОБ).

НСРПОБ се състои от система за ранно предупреждение и оповестяване на

органите на изпълнителната власт и системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението.

НСРПОБ в област Перник (в частност и за община Брезник) е необходимо да се обордува хардуерни, софтуерно, с крайни акустични устройства, ретранслаторни станции и радио мрежи.

Обектите, в както има риска от възникване на пожари, са, както следва:

- бензиностанция и газ-станция;
- производствените предприятия по чл.35 от ЗЗБ;
- дървопреработвателните предприятия.
- сгради на земеделски кооперации, в които местодомуват селскостопански
- машини и се съхраняват горива за МПС и др. леснозапалими вещества;
- публични сгради с обществено предназначение - административни сгради, сгради на образователни /училища, детски градини/, културни /читалища/, социални /дом за стари хора/ и здравни институции, търговски обекти, жилищни и стопански постройки на граждани.

Рискът от възникване на пожари в обществени и жилищни сгради, и в други закрити помещения се увеличава през зимния сезон, следствие от използването на отоплителни уреди.

Най-често източниците за възникване на пожар са: късо съединение, запалване в резултат на претоварване на ел.верига /искри от ел.произход/; топлинно действие на нагревателни ел.уреди; на лампи с нажежаема жичка; искри с механичен произход; горене на твърди вещества и материали; нагряване при триене и тлеещи цигари; топлинно действие от химични реакции на техническо оборудване; самозапалване на вещества и материали, действие на открит пламък от различен произход.

Не само откритият огън може да бъде източник на запалване, а и нагрети предмети над температурата на запалване на дадено вещество и/или материал, които чрез процеса на топлопренасяне могат да предизвикат запалване на място (помещение), което не е в съседство с източника на топлина.

Опасните въздействия на пожара върху човешкия организъм често се подценяват. Те са резултат не само от високата температура, но и отделяните токсични продукти при горенето на синтетични материали, използвани в бита.

В общината има риск и от възникване на горски и полски пожари през периода от май до септември (октомври). Високите температури, продължително засушаване (липса на валежи) и изсъхване на сухата растителност в съчетание с човешка небрежност при боравене с огън и/или преднамерена дейност - палене на стърнища и суха растителност в пасища, мери и горски фонд създават условия за възникване на горски и полски пожари. Причините за възникване на горските пожари са най-често свързани с неправилно боравене с огън /човешка дейност/, природни фактори /мълнии/ и др.

И при двата вида пожари - горски и полски съществува риск от разрастване на

пожара. При усложняване на метеорологична обстановка - наличие на силен вятър могат да възникнат нови огнища на горене на голямо разстояние от основното огнище на пожара, причинени от падащи искри и въглени. Пожарът може да обхване значителна територия и да се разрасне към населени места, стопански постройки, трайни насаждения (гори), сечища . При разпространение на пожара в населени места може да е необходимо да се предприемат извънредни защитни мерки: извеждане и/или евакуиране на хора към съседни общини, поради заплаха за живота и здравето им (наличието на вредни газове във въздуха, отделяни при горенето.

При възникване на пожар ще се създаде сложна обстановка в резултат, на която ще има риск за населението и екологичното равновесие в общината, ще има големи имуществени и финансови загуби:

- При пожар в земеделска територия ще бъде унищожена земеделска продукция и ще има голяма загуба на финансови средства.
- При пожар в горския фонд ще бъде унищожена ценна дървесина, флора и фауна. Ще има дълъг период на възстановяване (вкл.и на екологичното равновесие.
- При силен вятър има опасност от разрастване на пожара към населените места, както и опасност за живота и здравето на участниците в пожарогасенето.
- Висок риск от възникване на пожар през отоплителния сезон в публични и частни жилищни сгради - опасност за живота и здравето на възрастни, инвалиди и неподвижни хора, както и за малки деца /заключени или оставени сами вкъщи/; загуба на движимо и недвижимо имущество; обгазяване на хора с вредни газове, отделяни в процеса на горене.
- При пожар в бензиностанции с газ-станции и в промишлени обекти, работещи със съдове под налягане има риск от взрив и нанасяне на значителни щети на сгради, съоръжения.
- Има риск от допълнително усложняване на обстановката, поради необходимост от изчакване пристигането на противопожарен автомобил от гр.Перник

Специфични мерки и мероприятия за опазване на горите от пожари отделно за всяка от зоните според степента на пожарен риск в рамките на стопанисваните от община Брезник горски територии.

Приемат се следните мерки и мероприятия за опазване на горите от пожари:

- Да се предупредят всички лица, чиято дейност изисква целодневно пребиваване в горските територии или в близост до тях, че нямат право да палят огън извън определените за целта места и на 160 метра от границите на горските територии през пожароопасния сезон, че са длъжни при евентуално възникнал пожар да известят РС „ПБЗН” гр. Брезник и вземат мерки за потушаването му;

- Да се осигурява ежедневно дежурна кола с водач, която да се ползва за бързо проучване на пожари, извозване на формированието за гасене и всички останали организационни мероприятия, свързани с потушаване на горски пожари;
- В периода на засушаване да се издава съответната заповед за забрана на паленето на огън в горите и в близост до тях, да се ограничат туристическите маршрути и лагеруването в горите;
- През пожарния сезон:
  - да се правят периодични съобщения по местните средства за масова информация, на листоносител кметове/ кметски наместници по места;
  - да се поставят обяви за забрана на паленето на огън в горските територии и в близост до тях;
  - да се информира населението за задължителните действия при откриване на пожар от тях;
- Да се поставят противопожарни табели, обозначаващи горските масиви от първи клас на пожарна опасност;
- Всички фирми извършващи дейности по реда на Наредба за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горски територии - държавна и в общинския горски фонд да имат изрична клауза в договорите за начина на опазване от горски пожари и действия при възникването им;
- Най-пожароопасни са горските масиви в района на Бърдото, Гребен планина и селата Долна Секирна, Горна Секирна, Душинци, Станьовци, Ръждавец, Банище, Кошарево, Садовик, Кривонос, Ребро, Муртинци, Билинци, Ярославци, Завала, Озърновци и Брусник.

Масови полски пожари могат да възникнат през летно-есенния сезон в по-големите полски масиви.

2.6.4. Анализ на необходимостта от зони зо превантивна устройствена защита

Съгласно ЕО на ОУПО Брезник, одобрена със Становище № 2-2/06.11.2017 г. на РИОСВ Перник, на територията на община Брезник няма съществуващи предприятия, класифицирани като предприятия с нисък или висок потенциален риск (База данни на предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал (ПСВРП) и нисък рисков потенциал (МОСВ - актуален към 24.07.2017), съгласно § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях (Наредбата), съдържаща информация по чл. 15, ал. 1 от Наредбата и писмо с изх.№ 08-00-238-1/16.06.2016 г на РИОСВ Перник).

Не са идентифицирани и групи от предприятия/ съоръжения с нисък и висок рисков потенциал, за коитосъществува риск от аварии и опасност от възникване на

ефекта на доминото, предвидблизостта им и наличните количества опасни химически вещества

Няма съществуващи предприятия и съоръжения, съхраняващиголеми количества леснозапалимитечности- ЛЗТ, или експлозивни, оксидиращиаерозоли, течности и др.

С ОУП се регламентира площадката за обект: Добив и преработка на подземни богатства по чл.2, ал.1 от ЗПБ- метални полезни изкопаеми - златосъдържащи руди от площ „Брезник", находище „Милинкамък", землище на гр. Брезник, община Брезник, област Перник", за който има издададено Решение по ОВОС ПЕ - 01-01/2013 г. На фирмата възложител „Трейс Рисорсиз" ЕООД, РИОСВ Перник е издала предписание с писмо изх.№ 04-01-161/13.06.2016 г. да извърши класификация на предприятието като ПСВРП или ПСНРП.

Съгласно извършената класификация с подадено уведомление(вх.№ 26-00858-1/13.07.2016 г на РИОСВ Перник) на площадката на „Трейс Рисорсиз" ЕООД няма предприятия/съоръжения с нисък и/или висок рисков потенциал.

Община Брезник не предвижда в ОУП разполагане на НОВИ предприятия, квалифицирани като предприятия с висок или нисък рисков потенциал, попадащи в обхвата на раздел I към Глава седма на ЗООС и не се налага устройване на зони за превантивна устройствена защита (зони за безопасни отстояния -чл.104, ал.2, т.3), съгласно изискванията на ЗООС.

На територията на община Брезник няма определени зони със значителен потенциален риск от наводнения по чл.143 от ЗВ. Общината не попада в потенциалните граници на заливане на потенциални бъдещи наводнения с период на повторяемост 20, 100 и 1000 години и не се налага устройване на зони за превантивна устройствена защита.

При бъдещи инвестиционни предложения на територията на Община Брезник, за изграждане на предприятия с висок или нисък рисков потенциал, в обхвата на глава седма, раздел I на ЗООС, след като ОУП на Община Брезник вече е одобрен, следва да се стартира нова процедура по изменение на ОУП, в която да се предвидят зони за безопасни отстояния по смисъла на чл. 104, ал. 2, т. 3 от ЗООС.

Съгласно Становище по ЕО на ОУПО Брезник № 2-2/06.11.2017 г . на РИОСВ Перник, всички мерки и условия за предотвратяване, намаляване, и възможно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от прилагането на ОУПО Брезник, залегнали в становището ще се включат в Правила и нормативи за прилагане на ОУПО Брезник.

3. Екологосъобразна жизнена среда в Община Брезник

Жителите и гостите на Община Брезник искат да живеят в привлекателна и модерна община - богата и чиста с обновена инфраструктура, възстановени гори, съхранено биоразнообразие, чисти водни обекти. На основата на визията на общината и на базата на изводите от анализа на средата и SWOT анализа са определени

стратегическите цели на програмата за бъдещото развитие на общината в областта на околната среда. Взети са предвид силните страни, които трябва да бъдат запазени, основните проблеми /слабите страни/, които следва да бъдат разрешавани в следващите години. Отчетени са заплахите в областта на околната среда, за решаването на които са избрани подходи, които максимално да позволяват възползването от постигнатите успехи и възможности. В настоящия ПИРО се поставя за цел подобряване качеството на живот на населението на община Брезник, чрез осигуряване на чиста околна среда, която не допуска рискове за човешкото здраве.

3.1. План за чиста околна среда в община Брезник

Управление на дейностите, свързани с отпадъците, трябва да се извършва по начин, който: не застрашава човешкото здраве; не причинява замърсяване или негативно въздействие върху животинския и растителен свят; намаляване количеството на отпадъците и тяхното вредно въздействие; създаване на необходимите условия за повторна употреба и рециклиране на някои полезни компоненти от отпадъците, включително опаковките; намаляване количеството на генерираните отпадъци; създаване на условия за компостиране на биологичните отпадъци и увеличаване дела на рециклираните отпадъци; постоянно саниране на стари замърсявания и недопускане на нови; разработване на местни нормативни документи в областта на опазване на околната среда.

За постигането на тази цел е необходимо да бъдат реализирани следните основни дейности с характер на план за действие:

- Рационална експлоатация на изграденото регионално депо за ТБО съвместно с общините Перник, Радомир,Брезник,Трън, Земен и Ковачевци.
- Подобряване на системата на сметосъбиране и сметоизвозване на територията на Община Брезник;
- Рекултивиране на закритото общинско депо за неопасни отпадъци в гр. Брезник;
- Изграждане на площадка за разделно събиране, сепариране, компостиране, и рециклиране на отпадъци;
- Ежегодно допълване и подмяна на контейнерите за твърди БО в населените места от общината;
- Въвеждане на система за разделно събиране на МРО в населените места в община Брезник /освен общинския център/;
- Обезвреждане на складовете за съхранение на излезли от употреба препарати за растителна защита;
- Изпълняване на плана за действие заложен в Програмата за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Брезник.

За подобряване чистотата в населените места в община Брезник следва да се

приложат следните мерки:

- Предотвратяване замърсяването на зелените площи и тротоарите от домашни животни;
- Закупуване на снегопочистваща машина /грейдер/ за нуждите на общината през зимата;
- Закупуване на роторен снегорин;
- Закупуване на машина за метене и миене на улиците;
- Почистване на речните корита от отпадъци и наноси;

За подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на общината е необходимо да се предвидят следните дейности:

- Реализиране на проекти за залесяване и доизграждане на зелената система на терени общинска собственост, насочени към подобряване качеството на атмосферния въздух и намаляване на шума;
- Повишаване на енергийната ефективност на общинските обекти, чрез саниране на сградите и др. мерки (топлоизолация, подмяна на дограма и на ОВ инсталации) с цел ограничаване на замърсяването на въздуха, причинено от комунално-битовото отопление;

За постигане на устойчиво управление на природните ресурси и опазване на биоразнообразието, вкл. Натура 2000 се предлага следния план за действие:

- Опазване на ловните ресурси на територията на Общината;
- Опазване на лечебните растения на територията на Общината;
- Реализация на проекти свързани с опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, вкл.Натура 2000;
- Изпълнение на информационни и комуникационни мерки за мрежата Натура 2000;
- Реализиране на проекти за залесяване на нови гори и възстановяване на горския фонд;
- Грижа за опазване на горския фонд, противопожарни мерки.
- За повишаване на информираността на населението относно състоянието на околната среда и възможностите, които тя предлага за развиване на устойчиви икономически дейности и създаване на условия за подготовка на проекти в областта на екологията се предлагат следните мерки:
- Създаване условия за осигуряване на финансиране на общината по екологични проекти;
- Информиране на населението за състоянието на околната среда и евентуалните рискове за здравето, чрез средствата за масова информация и други средства;
- Информиране на населението за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на различни други проекти с екологична насоченост, свързани с национални

кампании и местни инициативи, чрез средствата за масова информация и други средства;
- Организиране и провеждане на местни инициативи, свързани с опазването на околната среда и честване по подходящ начин на дати от екологичния календар;
- Включване на децата от общината в различни програми за екологично образование и възпитание.

3.2. Мерки за осигуряване на жителите на община Брезник с необходимото количество и качество вода за питейни, битови и стопански нужди

План за действие:

- Рехабилитация на водопроводната мрежа с цел намаляване загубите и подобряване качеството на питейната вода;
- Изграждане на канализацията и пречиствателна станция (ПСОВ) в гр. Брезник;
- Изграждане на канализация в населените места от Община Брезник;
- Извършване на сондажи за нови водоизточници за питейна вода;
- Възстановяване на съоръженията за напояване на земеделски земи;
- Кандидатстване за осигуряване на средства за изграждане на допълнително водоснабдяване на гр.Брезник и част от населените места от общината.
- Забрана за източване на микроязовирите с цел риболов и риборазвъждане.

Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

За целите на наблюдението и оценката в ПИРО се изгражда система, която включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. Описанието на тази система и на действията, които ще осигурят нейното ефективно функциониране, са част от структурата на ПИРО. Чрез системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО се цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените

индикатори за наблюдение и оценка. Селектираните индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО за периода 2021 -2027 г. са базирани на препоръчаните в Методическите указания на МРРБ.

С оглед осигуряване на необходимата информация за процеса на наблюдение за всеки индикатор са посочени мерните единици, в които ще се измерва, източниците на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана. За определени индикатори, позволяващи набиране на достатъчно информация и данни на периодична база са определени и междинни стойности на индикаторите по ключови приоритети.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО се имат предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г. Списъкът на общите индикатори, съгласно проектите на Регламенти на ЕС за периода 2021-2027 г., е неразделна част от Методическите указания (Вж. Приложение № 3 а).

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, осигурява отчитане на напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. Индикаторите за наблюдение обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни. За целите на плана са използвани два вида индикатори: индикатори за продукт и индикатори за резултат[2] .

Чрез индикаторите за продукт се постига измерване на напредъка по отношение на приоритетите и мерките, а чрез индикаторите за резултат - по отношение на целите. За приоритетите и мерките, свързани с определените в плана приоритетни зони за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие) са определени отделни самостоятелни индикатори, чрез които да се оцени приносът на интервенциите както към развитието на конкретната територия в рамките на зоната, така и към развитието на цялата община.

[2] . Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област. Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи - с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Оценката на изпълнението на ПИРО в Община Брезник става на базата на качествени критерии и количествени индикатори, които следва да са определени по такъв начин, че да оценяват различните аспекти на плана. Съдържанието на структурата за управление реализацията на ПИРО за периода 2021-2027 г. се рамкира от дейностите, заложени в Програмата за реализация на плана по зони за резултат, включена в него, чиито основни елементи са:

- Страни по реализацията на Интегрирания план;
- Управленска структура, осъществяваща дейността по цялостното
- управление на реализацията на Интегрирания план - организационни,
- координационни и контролни функции;
- Индикатори за наблюдение и оценка на изпълнение на Интегрирания план на Община Брезник;
- Управление и контрол

Индикатори за наблюдение и оценка на изпълнение на ПИРО на Община Брезник са съществен момент при реализацията му. Разработването на индикатори за наблюдение е задължителен елемент от Програмата за реализация.

Индикаторите могат да бъдат твърде разнообразни в зависимост от естеството на наблюдаваните обекти, както и от нивото (степента на обобщаване) - за даден обект, за цялата зона, за цялата община и т.н.

Реализацията на ПИРО се осъществява чрез изпълнението на комплекс от проекти, които са елемент на одобрения ПИРО, независимо дали се финансират със средства на СФ, КФ или други източници.

Управление на изпълнението и мониторинга върху изпълнението на ПИРО се осъществява от:

- Екип за управление на ПИРО;
- Работна
- Кмет;
- Общински съвет;

Екипът за управление се състои от експерти, работещи в структурата на Община Брезник. Те ще бъдат пряко ангажирани с изпълнението на проектите по зони. Екипът за изпълнение на ПИРО се ръководи от Ръководител. Текущото управление на всеки един проект, в зависимост от правилата на съответната финансираща институция, може да бъде възлагано по правилата на ЗОП на външна консултантска помощ, която да оказва подкрепа на Екипа за управление.

За по-добро и безпристрастно контролиране на ПИРО предлагаме съставянето на РКИ. ***РКИ на ПИРО*** играе ролята на публично звено за управление, което включва представители на социално-икономическите партньори на територията. РКИ има и контролни функции, затова е важно процедурите по създаване на работната комисия да гарантират правилния подбор на нейните членове. Тази комисия е гарант за пряката комуникация с гражданското общество, бизнес организациите и заинтересованите

страни за постигане на максимална ефективност на ПИРО. Работната комисия се създава със заповед на кмета на общината. В състава на РКИ на ПИРО задължително се включват: главния архитект и представители на всички дирекции и отдели, чиито функции са пряко свързани с целите и мерките на ПИРО. В РКИ се включват и основните представители на всички отдели, чиито функции са пряко свързани с целите и мерките на ПИРО. В РКИ се включват и основните представители на заинтересованите страни, Кметът на Община Брезник:

- Контролира процеса на управление и реализация на ПИРО, чрез текущо наблюдение изпълнението на проектите, постъпилите сигнали и предложения от граждани, направени одити, годишни отчети, междинната и последващата оценка на реализацията на ПИРО;
- Осъществява текущите промени в състава на екипа за изпълнение на ПИРО и РКИ на ПИРО;
- Нарежда събирането на допълнителна информация за изпълнението на конкретен проект или мярка и текущо изисква доклади за възникнали проблеми;
- Получава регулярно приетите от РКИ на ПИРО годишни отчети;
- Контролира качеството и изпълнението на конкретните проекти и дейности;
- По негова преценка той присъства на работните срещи на РКИ на

ПИРО;

Общинският съвет има следните контролни функции:

- Запознава се с годишните доклади за изпълнение на ПИРО, в началото на всяка следваща година и ги приема;
- Запознава се с докладите от междинната и последваща оценка на ПИРО и ги приема;
- Одобрява или отхвърля взетите решения за корекция и/или преразпределение на средства в ПИРО;

Всички доклади от междинната и последващата оценка се представят на сесия на Общинския съвет, за да се запознаят общинските съветници с цялостния процес на изпълнение на ПИРО. При направени предложения за промяна в ПИРО, същите се внасят за гласуване от Общинския съвет.

Основна предпоставка за доброто управление на ПИРО са оценките на неговото изпълнение, които биват: текущи, междинни и финални. Различните оценки се базират на разработените в плана индикатори, измерващи ефекта от прилагането на ПИРО и програмите за реализация.

Наблюдението и реализацията на ПИРО включва:

- Разглеждане на индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- Периодичен преглед на постигнатия напредък в изпълнението на плана;
- Разглеждане на резултатите от изпълнението на проектите

иидентифицирани в плана. РКИ е основно местно звено, което подпомага изпълнението на ПИРО и осъществява контролни функции върху дейността на Екипа за изпълнение.

Заинтересованите страни могат да бъдат: кметствата в общината, предприемачи, представители на НПО, читалища, директори на училища, лекари, представители на фирмите поддържащи техническата инфраструктура и др. В заповедта на кмета за създаване на РКИ на ПИРО се определят: нейните членове, секретаря на групата, който ще ръководи нейната текуща работа, контролните функции на РКИ над членовете на Екипа по изпълнение и отчетността им пред кмета на Общината и Общинския съвет.

РКИ на ПИРО:

- Координира изпълнението на проектните идеи, залегнали в ПИРО;
- Работи съвместно с екипа по изпълнение на ПИРО и външните консултантски фирми, осигуряващи техническа помощ;
- Периодично извършва преглед на постигнатия напредък при изпълнение на ПИРО
- РКИ на ПИРО разглежда резултатите от текущата и междинната оценка и прави предложения за корекции и преразпределяне на средствата, както и корекции на сроковете;
- При постъпили предложения за промяна, РКИ ги разглежда на свое заседание и прави мотивирано предложение пред Общинския съвет за приемане или отхвърляне.

Работата на РКИ на ПИРО се наблюдава текущо от кмета на Общината и от Общинския съвет.

Кметът на Община Брезник:

- Контролира процеса на управление и реализация на ПИРО, чрез текущо наблюдение изпълнението на проектите, постъпилите сигнали и предложения от граждани, направени одити, годишни отчети, междинната и последващата оценка на реализацията на ПИРО;
- Осъществява текущите промени в състава на екипа за изпълнение на ПИРО и РКИ на ПИРО;
- Нарежда събирането на допълнителна информация за изпълнението на конкретен проект или мярка и текущо изисква доклади за възникнали проблеми;
- Получава регулярно приетите от РКИ на ПИРО годишни отчети;
- Контролира качеството и изпълнението на конкретните проекти и дейности;
- По негова преценка той присъства на работните срещи на РКИ на
- ПИРО;

Общинският съвет има следните контролни функции:

- Запознава се с годишните доклади за изпълнение на ПИРО, в началото на

всяка следваща година и ги приема;

- Запознава се с докладите от междинната и последваща оценка на ПИРО и ги приема;
- Одобрява или отхвърля взетите решения за корекция и/или преразпределение на средства в ПИРО;

Всички доклади от междинната и последващата оценка се представят на сесия на Общинския съвет, за да се запознаят общинските съветници с цялостния процес на изпълнение на ПИРО. При направени предложения за промяна в ПИРО, същите се внасят за гласуване от Общинския съвет.

Основна предпоставка за доброто управление на ПИРО са оценките на неговото изпълнение, които биват: текущи, междинни и финални. Различните оценки се базират на разработените в плана индикатори, измерващи ефекта от прилагането на ПИРО и програмите за реализация.

Наблюдението и реализацията на ПИРО включва:

- Разглеждане на индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- Периодичен преглед на постигнатия напредък в изпълнението на плана;
- Разглеждане на резултатите от изпълнението на проектите и
- степента на постигане на стратегията на плана, в т.ч. и по отношение на хоризонталните политики;
- Установяване и очертаване на тенденции, проблеми от особена важност, ограничители и перспективи за развитие;
- Разглеждане на резултатите от междинната оценка
- Разглеждане на предложения за преразпределение на средства по проектите;
- Финансов одит;

ПИРО се подлага на текуща(ежегодна), междинна и последваща оценка. Текущата оценка се извършва като самооценка от членовете на екипа и РКИ на ПИРО. Нейният период на изготвяне е всяка календарна година.

Междинната оценка се извършва след третата година и включва:

- Оценка на постигнатите резултати на база на заложените индикатори за оценка на ПИРО
- Оценка на степента на постигнатите цели и мерки;
- Оценка на използването на финансовите ресурси и процедури за управление и наблюдение

Въз основа на изводите от направените текуща и междинна оценка, могат да бъдат направени корекции и да се преразпределят средства, залегнали в ПИРО.

Последващата оценка се извършва в края на периода на действие на ПИРО и включва:

- Изпълнението на приоритетите, целите и мерките;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси за

изпълнение на ПИРО;

- Оценка на общия резултат върху общинската среда;
- Анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на ПИРО;
- Оценка на степента на реализиране на планираните проекти и на устойчивостта на резултатите;
- Изводите и препоръките, относно прилагането на политиката за общинско развитие;

Резултатите от последващата оценка се използват при разработването на новия ПИРО за следващия период на планиране. И междинната и последващата оценка се основават на индикаторите за изпълнение и заложените дългосрочни и средносрочни резултати в ПИРО.

В зависимост от наблюдаваните и оценявани сфери за интегриране - предмет на проектите и дейностите, включени в ПИРО, са обособени три групи индикатори, както следва:

- ✓ Индикатори за постигнати резултати от прилагане на плана.
- ✓ Индикатори за използвани ресурси.
- ✓ Индикатори за резултат върху развитието на съответната територия.

Най-общо можем да определим следните индикаторите в посочените групи (в зависимост от социалния, икономическия, техническия и др. характер):

Индикатори в сферата на икономиката

- Увеличен брой на икономически субекти;
- Повишен инвестиционен интерес, респ. повишаване пазарната цена на недвижимата собственост;
- Повишен брой заети лица в съществуващи и в нововъзникнали

стопански субекти и социални дейности.

Тук ще опишем няколко широко приложими групи индикатори:

Индикатори за ресурси:

- Брой на заетите, пряко ангажирани с реализацията на проектите, включени в Интегрирания план на Община Брезник.
- Размер на вложените нови инвестиции (хил. лв.) за реализиране на проектите, включени в Интегрирания план.
- Площ (ха) на новоусвоените терени в реновирани производствени зони и новоусвоени територии за зони за растеж или за други публични функции.
- Брой новоразкрити работни места в съществуващи (обновени) производствени територии и територии за други бизнес дейности и в новосъздадени зони за икономически растеж.

Индикатори за резултатите от прилагане на плана за сектор образование

- Нарастващ брой и капацитет (площ, бр. места и др.) на ремонтирани, реконструирани и оборудвани помещения (учебни стаи, зали, кабинети, спортни зали, плувни басейни, тоалетни и др.) на детски заведения и училища.

Нарастващ брой и увеличен капацитет (бр. конфигурации) в новосъздадени компютърни кабинети в училищата.

- Относителен дял (%) на деца и ученици (от общия брой на учениците), облагодетелствани от подобрена образователна инфраструктура.
- Относителен дял (%) на деца и ученици от ромски произход (от общия брой ромски деца), включени в интегрирани паралелки в училищата.

Индикатори за здравни и социални дейности

- Брой на ремонтираните и реконструирани лечебни здравни заведения (вкл. обособяване на части от тях за рехабилитационни цели и за долекуване).
- Брой на ремонтираните и реконструирани обекти на социалните и културните дейности.

Индикатори за инфраструктурата

- Относителен дял на територията (% от общата), превантивно предпазена от предвидими природни бедствия - наводнения, свлачища и срутища, ерозия (водна, вятърна и в резултат на човешка дейност), снегонавявания и поледици и др.
- Дължина (км.) на изградените дребномащабни инфраструктурни съоръжения за предпазване от наводнения (диги, подпорни стени по речните участъци, залесени площи и др.).

Индикатори за Управление на отпадъците

- Нарастване на интензивността на извозване на битовите отпадъци за населението, включено в организираните системи за събиране на битовите отпадъци - резултат от реализацията на плана.
- Енергийна ефективност
- Количество на икономисана топлинна и електроенергия (MWh) от прилагането на мерки за енергийна ефективност за обектите на публичния сервиз и жилищните сгради.
- Комплексна организация на строителството
- Реализиран ефект от изпълнението на паралелни действия, резултат от цялостния план за организация на строителството, използване на споделени трудови и други ресурси и икономии на време
- Обезвредено количество пестициди с изтекъл срок на годност

Мониторингът е систематично събиране, анализ и използване на информация, необходима за управлението и вземането на решения в процеса на работата по

изпълнение на ПИРО. По този начин може да се сравни реалният напредък по изпълнението на плана с предварително планираните дейности. Мониторингът е част от регулярното управление на прилагането на плана и изпълнява основна функция: обратна връзка и предотвратяване на рисковете пред изпълнението на предвидените дейности и в резултат на това, на стратегическата цел и приоритетите.

Ако трябва да се направи ясно разграничение между мониторинг и оценка, може да се каже, че „оценката започва там, където свършва мониторингът", че оценката се фокусира върху ефектите, постиженията и изпълнението, докато мониторингът е насочен главно към ресурсите, дейностите, продуктите и отчасти - резултатите, както и че мониторингът трябва да се схваща по-скоро като текуща, постоянна дейност, докато оценяването е предимно, но не постоянна дейност. Мониторингът преди всичко дава информация, докато оценката „преценява" тази информация.

В Приложение 2 е представена пълна система от индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО.

Част VIII. Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗРР.

Съгласно методическите указания при разработването на ПИРО, може да се извърши предварителна оценка на плана съгласно чл. 32 от ЗРР. Подобна оценка се осъществява успоредно с разработването на ПИРО и съдържа оценка за социално-икономическото въздействие на плана върху развитие на общината и евентуално екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда. Поради изискването инвестиционните проекти за проектните идеи и проектите, включени в ПИРО, да имат законово установените екологични оценки (доколкото такива се изискват), респ. ОВОС, за всеки проект поотделно в ПИРО е приложен ex post подход.

На тази основа, при спазване на изискванията на ЗОП, ЗООС и ЗБР и съгласно описаното в Методическите указния на МРРБ извършването на екологична оценка (ЕО) и оценка за съвместимост (ОС) ще се осъществява за всеки проект поотделно доколкото и където е законово изискуемо.